

MSc. Rezarta Xhaferri
Nertila Jança

LIBRI I MËSUESIT LETËRSIA 10

Shtëpia Botuese & Shtypshkronja

Tiranë, 2016

BOTIME SHKOLLORE

Titulli i librit:

LIBRI I MËSUESIT LETËRSIA 10

Autorë:

MSc. Rezarta Xhaferri
Nertila Jança

Redaktor shkencor:

Prof. dr. Tomorr Plangarica

Redaktor gjuhësor:

MSc. Rezarta Xhaferri

Arti grafik:

Studio grafike **FILARA**
Punoi: Gazmir Myteberi

Botimi i parë FILARA

Tiranë, 2016

© Shtëpia Botuese, **FILARA**

Shtypur në shtypshkronjën **FILARA**

Adresa:

Rruga "Sabaudin Gabrani"
Ish - kombinati "Misto Mame"
Tiranë

Tel: 04 222 88 71

Cel: 069 333 0983/ 069 63 43 532

Cel: 068 50 29 623/069 66 99 693

E-mail: filarabotime@yahoo.com

website: www.filarabotime.com

**LIBRI I MËSUESIT
LETËRSIA**

10

I. HYRJE	5
II. LETËRSIA 10 NË FOKUSIN E PROGRAMIT TË MINISTRISË SË ARSIMIT DHE SPORTIT	
1. Synimet dhe objektivat e përgjithshme të lëndës	7
2. Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit për shkallën V	
3. Lidhja e letërsisë me tema ndërlëndore dhe fushat e tjera të të nxënit	
4. Kompetencat e fushës	
III. PLANI MËSIMOR-LETËRSIA 10	12
IV. PLANIFIKIMI DITOR PËR ÇDO ORË MËSIMI ME BAZË KOMPETENCAT	19
1. Natyra dhe funksioni i letërsisë	19
2. Lidhja e letërsisë me artet e tjera	22
3. Ndarja letërsisë sipas gjinive dhe llojeve	26
4. Poezia dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të poezisë	29
5. Proza dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të prozës.	32
6. Drama dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të dramës.	34
7. Folklori. Vlerat dhe tiparet e tij.	36
8. Epika popullore. “Eposi i kreshnikëve” . Analizë.	38
9. Fragment “Martesa e Halilit”. Studim teksti.(ora I).	40
10. Fragment “Martesa e Halilit”. Studim teksti. (ora II).	42
11. Fragment “Gjergj Elez Alija”. Studim teksti.	44
12. Letërsia antike. Homeri.	45
13. Homeri “Iliada”. Analizë.	48
14. Koment “Iliada” -Fjala që mban Agamemnoni përpara luftëtarëve të tij.	51
15. Koment “Iliada” -Dyluftimi i Paridit me Menelaun”.	53
16. Koment “Iliada”. Skedat e komentit.	56
17. Tragjedia antike greke. Eskili.	57
18. Eskili. Jeta dhe vepra	59
19. Tragjedia “Prometeu i mbërthyer”	61
20. Koment “Prometeu i mbërthyer “	63
Miti i Prometeut në kulturën botërore	65
21. Euripidi. Jeta, vepra dhe veçoritë e krijimtarisë.	67
22. Analizë e tragjedisë “Medea”	68
23. Koment “Medea”- Fjalimi i Medeas përpara grave të Korintit.	70
24. Koment “Medea”- “Ish-bashkëshortët përballë njëri-tjetrit.	72
25. Koment “Medea”- Nëna përshëndet të bijtë për të fundit herë.	73
26. Rilindja evropiane. Dante Aligieri	76
27. Jeta dhe veprat e Dante Aligerit. Analizë “Komedia hyjnore”.	77
28. Koment “Ferri”-Kënga I	79
29. Koment “Ferri”-Kënga XXVI	80

30. Koment “Ferri” - <i>Kënga V, X ; Skedat e komentit.</i>	82
31. Humanizmi dhe letërsia e vjetër shqipe. Marin Barleti	83
32. Marin Barleti “Historia e Skënderbeut”. Analizë.	86
33. Koment nga fragmenti « <i>Fjalimi i Skënderbeut në Kuvendin e Lezhës</i> ».	87
34. Koment nga fragmenti “ <i>Para rrethimit të parë të Krujës (Libri IV)</i> ».	89
35. Koment nga <i>Libri VIII</i>	91
36. Letërsia e vjetër shqipe, Buzuku dhe Budi	92
37. Fragment “ <i>Eva dhe Adami</i> ”.	95
38. Fragment “Të mbraztit e jetës »	96
40. Frang Bardhi dhe Pjetër Bogdani. Jeta e Sibilave	98
41. Servantes. Jeta dhe vepra.	100
42. Servantes “Don Kishoti i Mançes”	102
43. Fragment 1 “ <i>Kalorësi i luanëve</i> ”, ora I	104
44. Fragment 2 “ <i>Kalorësi i luanëve</i> ”, ora II	107
45. Mendimi kritik për veprën “ <i>Don Kishoti</i> ” dhe Servantesin	109
47. Rilindja evropiane. Uiliam Shekspiri dhe teatri elisabetian	111
48. Shekspiri. Jeta dhe vepra.	113
49. Shekspiri. Analizë “Hamleti”	115
50. Fragment “ <i>Monologu i Klaudit</i> ” (Akti III, Skena III). Koment.	118
51. Fragment “ <i>Dyshim dhe përgjim</i> ” (Akti III, Skena IV). Koment.	120
52. Dramatizim nga vepra “Hamleti”	122
53. Klasicismi, tiparet estetike dhe përfaqësuesit kryesorë. Molieri.	123
54. Molieri, jeta dhe krijimtaria	125
55. Analizë „Tartufi”	126
56. Fragment: <i>Akti I, Skena V. Koment</i>	128
57. Dramatizim nga vepra “Tartufi”	129
IV. DITARI I VETËVLERËSIMIT	130

Hyrje

Libri shkollor “Letësia10” shoqërohet me këtë libër mësuesi, i cili është një material ndihmës dhe sugjerues për mësuesin e letërsisë që do të punojë me këtë libër. Ky libër mësuesi është bazuar tek kurrikula e arsimit të mesëm të lartë, tek programi i lëndës “Letërsia 10”, tek libri shkollor, tek metodologjitë e mësimdhënies dhe tek përvoja jonë e gjatë si mësues.

Lënda e letërsisë dhe leximi apo diskutimi i librave artistikë duhet të ketë si qëllim parësor shijimin e letërsisë dhe jo thjesht një detyrim për t’u përmbushur. Mësuesi i letërsisë duhet të nxitë tek nxënësit e tij dashurinë për librin, kënaqësinë nga leximi. Letërsia të shihet si një komunikim me mendjet më të ndritura, me mendjet plot fantazi dhe imagjinatë. Mësuesi duhet të nxitë gjithashtu fantazinë e nxënësve, dëshirën për të krijuar, shkruar, imagjinuar. Letërsia është art dhe në të ka rëndësi mënyra se si shkrimtari formulon dhe përcjell mesazhin e tij. Le ta largojmë disi nxënësin nga teksti thjesht praktik dhe ta drejtojmë drejt zbërthimit shpirtëror, drejt zbulimit të së bukurës që fjala di të përcjellë. Në fund të fundit, tek letërsia fjala fuqizohet me tërë forcën e saj dhe krijon atë muzikë që aq shumë i pëlqen veshit, mendjes dhe shpirtit.

Libri përmban:

Pjesa I: Planin mësimor –Ky plan është zbërthyer në *plan sintetik* dhe *plan analitik*, i ndarë në 3 tremujorë. Libri është i detajuar sipas kompetencave kyçe dhe kompetencave të fushës, bazuar tek programi i MAS-it. Plani mësimor ju sugjeron shpërndarjen e orëve sipas kompetencave të fushës dhe sipas tremujorëve, situatat e të nxënësve për çdo orë mësimore dhe burimet dhe mjetet që mund të përdoren gjatë këtyre orëve.

Pjesa II: Planifikimin ditor (Orë model)- Libri i mësuesit paraqet planifikim ditor të hollësishëm për të gjitha orët e mësimi, të zbërthyer sipas formatit të këtij planifikimi nga MAS. Ky libër vjen dhe në formë digjitale që mësuesi të mund ta përdorë kur të mundet. Orët e mësimi janë për mësuesin dhe jepen me qëllimin që mësuesi të ketë më të qartë librin e hartuar nga autorët e për të pasur sa më pak paqartësi. Mësuesi e përdor atë me fleksibilitet, por formati që ai do të përdorë gjatë përgatitjes ditore do të jetë skematik ,siç e kërkojnë dhe Dispozitat Normative.

Këto orë model përmbajnë:

Të dhënat e përgjithshme për një orë mësimi, si: fusha e të nxënësve, lënda, shkalla, klasa, rubrika dhe tema mësimore;

Kompetencat kyçe që përmbush ora e mësimi, sipas tematikës;

Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave të fushës të cilat synojnë përvetësim të njohurive, shkathtësive apo vlera dhe qëndrime;

Fjalët kyçe të përdorura gjatë orës së mësimi;

Burimet dhe mjete mësimore që mund të përdoren gjatë orëve të mësimi, si: teksti shkollor, e-libri, fragmente tekstesh ilustruese, projektor(kur është e mundur), tabela ilustruese me informacionin kryesor të librit, foto, fjalorë, libra, fisha, materiale nga interneti, skeda të skeletëzuara, vargje të rimuara, skeda për plotësim,ose dhe përvoja e nxënësve kur ai sjell situata reale nga jeta e tij. Mësuesi përdor mjetet që ka mundësi t’i sigurojë për ta bërë orën sa më konkrete dhe tërheqëse.

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve – jemi përpjekur që të përdorim një larmi metodash e strategjish që mund të jenë efikase për orën e mësimi, për të rritur pjesëmarrjen aktive të nxënësve dhe për të siguruar gjithëpërfshirje të nxënësve sipas niveleve dhe interesave. Për këto jemi bazuar në materialet të ndryshme didaktike, por më tepër tek materialet e CDE-së.

Organizimi i orës së mësimi-Jemi përpjekur të zbërthejmë orët e mësimi sipas materialit të librit

shkollor, sipas rezultateve të të nxënit, sipas metodologjive përkatëse. Orët e mësimi janë planifikuar sipas strukturës *PNP*. Zakonisht ora e mësimi ka të planifikuar një *situatë të nxëni*, e cila parakupton një situatë nga jeta reale që ilustron objektin që do të shqyrtohet në mësim. Situata e të nxënit thekson aspektin pragmatik të orës së mësimi dhe e bën nxënësin më të motivuar për orën e mësimi dhe për temën specifike. Zbërthimi i orës shoqërohet me tabelë, grafikë, foto, formate, fisha që ndihmojnë mësuesin për menaxhimin e informacionit, për krijimin e mjeteve mësimore apo nxënësin për kujtesën e tij pamore.

Këto orë mësimi janë sugjerime dhe mësuesi zgjedh vetë sa dhe si do t'i përdorë, duke u bazuar tek mundësitë reale të klasës, tek përvoja e tij dhe parapëlqimet. Jemi përpjekur të zgjidhim dhe ushtrimet, kur ato janë objektive dhe të japim sugjerime kur janë subjektive. Momentet e para kur kërkohet të zbatohet një program i ri, mësuesi e ka kohën të kufizuar për të planifikuar në kohë objektin e tij të mësimi, prandaj kemi gjykuar që të mund të ndihmojmë duke dhënë sa më shumë sqarime.

Vlerësimi- Në fund të çdo ore mësimore mësuesi duhet të ketë të qartë dhe të planifikojë se për çfarë njohurish, aftësish apo qëndrimesh do ta vlerësojë nxënësin gjatë orës së mësimi. Gjatë vitit janë planifikuar forma të ndryshme vlerësimi, si: *vlerësim i vazhdueshëm* për kompetenca bazuar tek inteligjencat e nxënësve-gjuhësore, matematikore, lëvizore, artistike, etj; prezantime individuale apo në grup, shfaqje vlerash e qëndrimesh.

Detyra dhe punë e pavarur- Pothuajse në çdo orë mësimi jepen detyra me shkrim ose për punë të pavarur, nisur nga përmbajtja e librit dhe për të vërtetuar përvetësimin e aftësive të nxënësve. Mësuesi mund të ndryshojë sipas dëshirës sasinë dhe llojin e detyrës, ose ta përshtatë sipas kontekstit ku jep mësim. Ka sugjerime dhe për detyrat që mund të jenë pjesë e portofolit, por mësuesi vendos vetë për to.

Lënda është planifikuar të ketë **njohuri të reja** ku çdo autor studiohet në 5 orë mësimore. Gjithashtu janë përfshirë në planifikimin vjetor një larmi orësh për përpunimin e njohurive, si: testim në çdo tremujor, ese, projekte. Janë planifikuar dhe 2 orë dramatizim, por mësuesi mund t'i vendosë në cilën temë të dëshirojë. Dramatizimi evidenton aftësitë e nxënësve për të interpretuar dhe bashkëpunuar me të tjerët.

Biseda letrare: janë planifikuar 2 orë për bisedë letrare, por mësuesi është lënë i lirë të zgjedhë vetë librat për bisedë, sipas mundësive dhe kërkesave të nxënësve. Libri për bisedë letrare është më mirë të ketë lidhje me temat që përmban programi, si: një vepër tjetër e Shekspirit apo Molierit.

SYNIMET E LËNDËS

- Të ndikojë në formimin estetik dhe letrar të nxënësit, në rritjen e aftësive krijuese dhe në pasurimin e aftësive shprehëse të nxënësve.

OBJEKTIVAT E PËRGJITHSHME TË LËNDËS

Nëpërmjet studimit të letërsisë nxënësit:

- lexojnë dhe interpretojnë vepra e fragmente nga gjini të ndryshme letrare, nga krijimtaria e autorëve, përfaqësues të periudhave të ndryshme nga letërsia shqipe dhe letërsia botërore;
- vlerësojnë rëndësinë shoqërore, historike dhe kulturore të letërsisë dhe të shkrimtarëve si krijues;
- vlerësojnë letërsinë si një mënyrë për të pasuruar botën e tyre emocionale, si dhe për të zhvilluar imagjinatën dhe të menduarit kritik;
- lexojnë poezi, prozë, dramë dhe dallojnë tiparet kryesore të tyre;
- analizojnë shumëllojshmërinë e mjeteve të shprehjes artistike dhe dallojnë ngjashmëritë dhe dallimet mes letërsisë dhe arteve të tjera (teatër, muzikë, art pamor);
- zbulojnë kënaqësinë e të lexuarit të letërsisë dhe bëhen të vetëdijshëm për shumësinë e mënyrave të perceptimit të botës përreth tyre;
- gjykojnë për vlerat estetike të gjuhës në një tekst letrar;
- lidhin tekstin që lexojnë me jetën e përvojat e tyre, si dhe me botën që i rrethon;
- analizojnë tekste të ndryshme letrare dhe zhvillojnë aftësitë e tyre krijuese me gojë dhe me shkrim;
- interpretojnë vlerat tërësore të veprave që marrin karakter gjithë kohor dhe që transmetojnë mesazhe përtej kohës së tyre;
- aftësohen për të qenë qytetarë të denjë për shoqërinë dhe për tregun e punës.

KOMPETENCAT KYÇE DHE REZULTATET E TË NXËNIT PËR SHKALLËN V

Komunikon në mënyrë efektive

1. Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit

- shprehet përmes një forme komunikimi për një temë të caktuar në një material (prezantim) prej 200 fjalësh dhe veçon çështjet kryesore të ngritura në material;
- diskuton në grup në mënyrë konstruktive, në kohëzgjatje jo më shumë se 10 minuta, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar nga fushat e të nxënësve ose nga jeta e përditshme;
- lexon rrjedhshëm të përbërë nga 3-5 paragrafë, u përgjigjet pyetjeve të shtrura për llojin e tekstit dhe stilin e të shkruarit, tregon qëllimin dhe lidhjen ndërmjet përmbajtjes së paragrafëve;
- përdor drejt strukturën dhe rregullat e drejtshkrimit të gjuhës amtare në kontekste dhe në forma të ndryshme të shkrimit, si: ese, e-mail (postë elektronike), letër formale dhe joformale etj
- lexon rrjedhshëm një tekst të njohur në një gjuhë të huaj ose në gjuhën amtare, të përbërë prej disa paragrafëve, si dhe tregon me shembuj konkretë disa nga ngjashmëritë ndërmjet strukturës së fjalës së asaj gjuhe me gjuhën amtare
- shkruan një ese, jo më shumë se dy faqe, për vlerat estetike të pjesëve të caktuara artistike (poezi, prozë, pjesë muzikore, pjesë arti, vallëzim etj.), duke respektuar organizimin dhe hapat e shkrimit të esesë
- prezanton një projekt artistik, humanitar, eksperimentues etj.) për një temë të caktuar nga fusha të ndryshme mësimore, të hartuar individualisht dhe në grup, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera;
- përdor TIK-un në mënyrë efektive gjatë komunikimit dhe ndërveprimit me të tjerët në jetën e përditshme, duke përfshirë edhe të nxënësve e informacioneve të reja dhe kryerjen e detyrave shkollore.

Mendon në mënyrë krijuese

2. Kompetenca e të menduarit

- prezanton, në forma të ndryshme të të shprehurit, mënyrën e mbledhjes, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacionit për fusha të ndryshme mësimore apo për një temë të caktuar;
- ofron argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse (p.sh., temë nga shkenca, nga kultura, nga arti, nga sporti, nga shëndetësia, nga shoqëria, nga mjedisi etj.);
- krahason të paktën tri burime të ndryshme të informimit për trajtimin e temës së njëjtë, argumenton saktësinë dhe rrethanat, gjen ngjashmëritë dhe dallimet, duke u bazuar në kriterë të përcaktuara më parë, i prezanton gjetjet kryesore para të tjerëve në forma të ndryshme shprehëse, duke përdorur TIK-un;
- modelon zgjidhjen e një problemi të dhënë (në klasë, apo jashtë saj) për një temë të caktuar nga një fushë mësimore, duke e zbërthyer në hapa të vegjël dhe jep sqarime të nevojshme për hapat e ndjekur në zgjidhjen e problemit, duke përdorur forma të ndryshme të të shprehurit;
- krijon një vepër artistike me pamje dy dhe tredimensionale me mesazhe nga një fushë mësimore dhe shpjegon para moshatarëve hapat e ndjekur për krijimin e veprës.

Mëson për të nxënë

3. Kompetenca e të nxënit

- demonstroi shkathhtësi funksionale në lexim-shkrim, në matematikë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre apo aktiviteti dhe gjatë të nxënit të dijeve të reja në ndonjë fushë të caktuar mësimore;
- shfrytëzon, në mënyrë efektive, përvojat paraprake gjatë zgjidhjes së situatave të ndryshme në jetën e përditshme apo gjatë kryerjes së ndonjë detyre ose aktiviteti në ndonjë fushë të caktuar mësimore;
- përgatit me sukses një përmbledhje të dosjes personale (portofolit), me jo më pak se 900 fjalë, për vetëvlerësimin e përparimit të vet në një fushë mësimore të caktuar, veçon, në fund të përmbledhjes, disa çështje që vërtetojnë përparimin e vet dhe disa nevoja të domosdoshme për përmirësimin e avancimit të mëtejshëm;
- shfrytëzon, në mënyrë të pavarur dhe efektive, teknologjinë e informacionit dhe burime të tjera informacioni për të mbledhur materiale për zgjidhjen e një problemi apo detyre të caktuar, të cilat më pas i analizon, i klasifikon dhe i paraqet para të tjerëve përmes TIK-ut dhe ndonjë forme tjetër të shprehjes;
- kërkon dhe shfrytëzon në mënyrën e duhur këshilla dhe informacione për kapërcimin e vështirësive në të nxënë në një fushë të caktuar dhe, më pas, prezanton rezultatet e arritura;
- paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një aktiviteti të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritshme (në formë skice, grafiku, vizatimi, shkrimi, vepër artistike etj.);
- shfrytëzon, në mënyrë të pavarur, udhëzimet e dhëna në ndonjë burim informacioni për të kryer një veprim, aktivitet, detyrë ose për të zgjidhur një problem që kërkohet prej tij, vlerëson vetë performancën dhe rezultatin e arritur, duke iu referuar qëllimeve fillestare (p.sh.: burime informacioni në libër, revistë, enciklopedi, internet, hartë, grafik, skicë, partiturë muzikore, skenar etj.).

4. Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Kontribuon në mënyrë produktive

- harton një projekt me faza të mirëmenaxhuara (individualisht ose në grup) duke shkëmbyer përvojë, duke u konsultuar dhe duke i informuar ata, si dhe duke identifikuar dhe vlerësuar burimet njerëzore, materiale dhe monetare në përputhje me rezultatet e pritshme;
- analizon gjendjen e mjedisit (në klasë, në shkollë, në komunitet apo më gjerë) dhe pasojat e ndotjes, propozon alternativa për mbikëqyrje dhe menaxhim të drejtë të gjendjes së vlerësuar më

të ndjeshme dhe inicion zgjidhje konkrete;

- merr pjesë në aktivitete të ndryshme në nivel klase, shkolle, komuniteti dhe më gjerë (p.sh., konkurse mësimore, gara sportive, aktivitete kulturore, muzikore etj.), diskuton me të tjerët për rezultatet e arritura dhe për procesin e organizimit dhe jep argumente në forma të ndryshme shprehëse si të përmirësohet procesi i organizimit të tyre dhe si të rritet pjesëmarrja në aktivitete.

5. Kompetenca personale

Bën jetë të shëndetshme

- analizon përparësitë dhe dobësitë personale duke evidentuar masat përmes të cilave synon të mbështesë avancimin personal, në përparësitë që ka dhe masat përmes të cilave synon të përmirësojë dobësitë personale;
- merr pjesë aktivisht në lojëra, në gara sportive dhe në aktivitete të tjera kulturore dhe, në mënyrë konstruktive, menaxhon emocionet e veta;
- ilustron, me shembuj para të tjerëve, modelet/praktikat e sjelljeve që reflektojnë mënyrat e mbrojtjes dhe të kultivimit të kulturës së vet, vlerave, besimeve dhe kulturave të të tjerëve në mjedisin ku jeton dhe më gjerë.

6. Kompetenca qytetare

Përkushtohet ndaj të mirës së përbashkët

- demonstroi shembuj të pjesëmarrjes demokratike dhe drejton forma të ndryshme të diskutimit për pjesëmarrjen e qytetarëve në proceset e vendimmarrjes demokratike në nivele të ndryshme (p.sh., në familje, në shkollë, në komunitet, në nivel lokal dhe shtetëror), gjatë diskutimit tregon tolerancë dhe respekt për pyetjet dhe komentet e të tjerëve;
- demonstroi veprime të ndryshme që shprehin tolerancë, respekt dhe qëndrim të hapur ndaj dallimeve në komunitetin ku jeton (në klasë, në shkollë, në lagje dhe me gjerë) dhe i shpjegon ato në një debat me të tjerët;
- diskuton me të tjerët apo në një formë tjetër të të shprehurit paraqet interesin personal për çështje publike, shoqërore, historike, natyrore etj. dhe jep propozime për zgjidhjen e ndonjë problemi në komunitet e më gjerë në një fushë të caktuar.

7. Kompetenca digjitale

Përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin

- përdor mjetet digjitale dhe mjediset informative duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive;
- përdor mjetet digjitale për të përpunuar, krijuar, realizuar dhe demonstruar tema mësimore nëpërmjet pamjeve të filmuara apo të animuara;
- gjen, organizon, analizon, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh dhe mediesh;
- zhvillon aftësitë krijuese, duke zbatuar njohuritë e marra në shkencën kompjuterike dhe mediet digjitale.

LIDHJA E LETËRSISË ME TEMA NDËRLËNDORE DHE FUSHAT E TJERA TË TË NXËNIT

Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.
Të drejtat e njeriut.
Vendimmarrja morale.
Bashkëjetesa paqësore
Zhvillimi i qëndrueshëm
Ndërvlerësia
Gjuhë shqipe

Gjuhë e huaj
Arte
Filozofi
Qytetari
Histori
Matematikë
TIK

KOMPETENCAT E FUSHËS

1	Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare	analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti në prozë si: tema dhe motivet, idetë, përshkrimi i kohës dhe i mjedisit, rrëfimtari, marrëdhëniet mes personazheve, fabula dhe subjekti; analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti poetik si: motivet kryesore, përdorimi i gjuhës, figuracioni, rima, ritmi, llojet e strofës etj.; analizon dhe interpreton elementet e përmbajtjes dhe të formës së një teksti dramatik si: trajtimi i temës, konfliktet e përshkruara në vepër, analiza e marrëdhënieve mes personazheve etj.; dallon gjinitë kryesore, si dhe tiparet e çdo gjinie letrare. analizon funksionet dhe vlerat e letërsisë si lloj arti; përcakton objektin e studimit të shkencës për letërsinë dhe analizon drejtimet kryesore të kësaj shkence; analizon lidhjet e letërsisë me artet e tjera; përcakton gjininë letrare së cilës i përket një vepër; evidenton tiparet kryesore të gjinisë epike, lirike dhe dramatike dhe të nënllojeve të tyre; analizon karakteristikat e një miti, legjende, poeme, tragjedi, komedie dhe romani tregon me fjalët e tij subjektin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose fragmenti; përcakton fabulën e një teksti; dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti; dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre; dallon konfliktin/et në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; analizon marrëdhëniet mes skenave të veçanta (skena, episode, pamje) dhe tekstit si i tërë; përshkruan strukturën narrative në një tekst dhe jep argumentet e tij rreth përzgjedhjes së saj nga autori (p.sh. një tregim është shkruar në formën e një letre, në një novelë jepen ngjarjet në rend kronologjik etj.). analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; shpjegon rolin dhe qëllimet e personazheve; analizon se si ndryshon ose zhvillohet një personazh; evidenton ngjashmëritë dhe dallimet mes personazheve (karakter, sjelljet etj.); analizon marrëdhëniet mes personazheve, si p.sh., ndikimi që ka një personazh te një personazh tjetër; dallon llojet e personazheve (realë, historikë, të trilluar, mitologjikë, kryesorë, dytësorë); shpreh dhe argumenton pëlqimet e tij për një personazh; analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve. përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën (koha, vendi, detajet fizike, situatat); analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti. dallon temën dhe motivet e një teksti; analizon dhe shpjegon mënyrën që zgjedh autori për të shtjelluar një temë ose një motiv të caktuar; demonstron vetëdije në lidhje me faktin që zhvillimi i një teme (ose motivi) nga një shkrimtar zbulon një pamje ose një aspekt të veçantë të jetës. veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst si p.sh.: gjuha (p.sh., zgjedhja e fjalëve); përdorimi i gjuhës së figurshme (krahasimi, metafora, personifikimi, simboli, epanastrofeja, hiperbola, ironia etj.); muzikaliteti (ritmi, rima, strofa, aliteracioni, onomatopeja, asonanca etj.); rrëfimtari dhe veta e rrëfimit (veta e parë, veta e tretë); toni (i gjallë, i zymtë, i ngrohtë, i solemn); gjatësia e fjalive, elipsa, asindetit etj.;

		vlerëson cilësitë estetike të gjuhës së një teksti për të arritur efekte të caktuara. demonstroi njohje të kontekstit historik, kulturor, ekonomik, politik, shoqëror në të cilin është shkruar një tekst; shpjegon se si konteksti ndikon në vepër. tregon se si përvojat personale, vlerat, besimet e tij mund të ndikojnë në mënyrën se si ai e kupton dhe e interpreton një tekst; tregon se si një tekst e informon lexuesin rreth natyrës njerëzore formulon mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij rreth tekstit, duke e lidhur atë me njohuritë e mëparshme, me përvojën dhe me imagjinatën;
2	Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare	reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; shprehet në mënyra të ndryshme për tekstet që lexon, si p.sh.: dramatizime, ese, punë krijuese me shkrim, muzikë, pikturë etj. mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim). analizon tiparet e folklorit dhe vlerat e tij; përcakton ndarjet e lirikës popullore; analizon dhe gjykon për vlerat e lirikës popullore; përcakton ndarjet e epikës popullore; analizon dhe gjykon për vlerat e epikës popullore. vlerëson rëndësinë e letërsisë greko-romake, si dhe analizon sfondin historik dhe kulturor ku u zhvillua kjo letërsi; veçon llojet dhe gjinitë letrare që u zhvilluan gjatë kësaj periudhe, si dhe përfaqësuesit dhe veprat kryesore. diskuton për hipotezat e ndryshme në lidhje me ekzistencën e Homerit dhe veprën e tij; vlerëson rëndësinë e Homerit në letërsinë e mëvonshme. përshkruan momentet kryesore të jetës së Eskilit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Eskilit; analizon tiparet dalluese të krijimtarisë së Eskilit. përshkruan momentet kryesore të jetës së Euripidit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Euripidit; analizon tiparet karakteristike të tragjediave të tij; vlerëson risitë që solli Euripidi në letërsinë antike greke. diskuton rreth zhvillimit të Humanizmit dhe të Rilindjes Evropiane si lëvizje e rëndësishme kulturore, letrare dhe artistike; veçon përfaqësuesit kryesorë të kësaj epoke në Europë. përshkruan momentet kryesore të jetës së Aligerit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Aligerit; diskuton rreth vlerave, strukturës, filozofisë dhe rëndësisë së “Komedisë hyjnore”. përshkruan momentet kryesore të jetës së Barletit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; vlerëson figurën dhe kontributin e Marin Barletit. analizon kushtet historike dhe kulturore në të cilat u shkrua letërsia e vjetër shqipe; veçon dhe vlerëson përfaqësuesit kryesorë të letërsisë së vjetër shqipe dhe krijimtarinë e tyre letrare përshkruan momentet kryesore të jetës së Servantesit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Servantesit; gjykon për mënyrën se si filozofia e Rilindjes gjen shprehje në krijimtarinë e Servantesit. përshkruan momentet kryesore të jetës së Shekspirit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Shekspirit; diskuton dhe vlerëson rëndësinë e krijimtarisë së Shekspirit në letërsinë botërore. analizon kushtet historike, shoqërore dhe kulturore që çuan në lindjen dhe zhvillimin e klasicizmit; analizon tiparet dhe parimet estetike të klasicizmit; veçon përfaqësuesit kryesorë të klasicizmit dhe veprat e tyre më përfaqësuese; veçon disa elemente të klasicizmit në krijimtarinë e Ethem Haxhiademit. përshkruan momentet kryesore të jetës së Molierit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; veçon veprat kryesore të Molierit; diskuton rreth risive që solli Molieri në letërsinë botërore.

PLANIFIKIMI VJETOR SIPAS KOMPETENCAVE
36 JAVË X 2 ORË= 72 ORË

KOMPETENCAT E FUSHËS		SHPËRNDARJA E PËRMBAJTJES SË LËNDËS			
		SHTATOR-DHJETOR	JANAR-MARS	PRILL-QERSHOR	GJITHSEJ
1	Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare	26 orë	26 orë	20 orë	72 orë
2	Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare				

TABELA PËRMBLEDHËSE STATISTIKORE

NR.	LLOJI I TEMAVE	NUMRI I ORËVE	PËRQINDJA
1	NJOHURI TE REJA	54 ORË	75 %
2	PËRPUNIM NJOHURISH	18 ORË	25 %
	Përsëritje	2 orë	11.1 %
	Testime	3 orë	16.7 %
	Dramatizim	2 orë	11.1 %
	Bisedë letrare	2 orë	11.1 %
	Projekte kurrikulare	4 orë	22.2 %
	Punë me shkrim ose Ese	4 orë	22.2 %
	Vetëvlerësim	1 orë	5.6 %

PLANIFIKIMI 3-MUJOR
SHTATOR-DHJETOR

NR.	KOMPETENCA	ORË	TEMAT MËSIMORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIMET DHE MJETE MËSIMORE
1	1. Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive	1	Teori letërsie. Natyra dhe funksioni i letërsisë	Bisedë për letërsinë dhe natyrën e saj. Lexim shprehës i tekstit "Ti që lexon"	Teksti mësimor, E-libri, përvoja e nxënësve, fjalor i shqipes, tabela ilustruese, vëllimi « Album » i Nolit
2	dhe të llojeve të ndryshme letrare	2	Lidhja e letërsisë me artet e tjera	Bisedë për artin, parapëlqimet,	Teksti mësimor, E-libri, përvoja e nxënësve, fjalor i shqipes, piktura e Van Gogh-ut, lapsa me ngjyra, fleta format, interneti
3		3	Ndarja letërsisë sipas gjinive dhe llojeve. Poezia dhe llojet e saj	Diskutim në lidhje me tipologjinë e secilit tekst letrar	Teksti mësimor, E-libri, përvoja e nxënësve, programi Microsoft PowerPoint, projektor, tekste të gjinive të ndryshme
4		4	Analiza e elementeve të poezisë	Diskutim me kllaster dhe shkrim i lirë për lidhjen e tyre me poezinë; analizë poezish	Teksti mësimor, E-libri, Fjalor shpjegues i termave të letërsisë, Tekste poezish

5	5		5	Proza dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të prozës	Diskutim në lidhje me elementët e analizës së tekstit rrëfimtari	Teksti mësimor, E-libri, Tekst nga Vedat Kokona Tekste tregimtare
6	6	2. Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare	6	Drama dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të dramës	Bisedë për teatrin; lojë më role për evidentimin e tipareve të veprave dramatike	Teksti mësimor, E-libri, Përvoja e nxënësve, Projektor, Audio Tekste dramatike
7	7		1	Folklori. Vlerat dhe tiparet e tij. Llojet e krijimtarisë gojore	Diskutim mbi folklorin e zonës	Teksti mësimor, E-libri, krijime folklorike të sjella në klasë nga mësuesja dhe nxënësit
8	8		2	Epika popullore. “Eposi i kreshnikëve”	Bisedë e shkurtër për temën duke nxitur nxënësit të mendojnë për vlerat e eposit shqiptar.	Teksti mësimor, E-libri, Cikli i kreshnikëve-vepra, “Tregime të moçme shqiptare”
9	9		3	Fragment: Martesa e Halilit	Diskutim mbi përshtypjet që kanë krijuar nxënësit gjatë leximit të vargjeve nga “Martesa e Halilit”	Teksti mësimor, E-libri, veprat letrare, video-projektor
10	10		4	Fragment: Martesa e Halilit	Bisedë mbi vjetërsinë e këngës, tema e martesës jashtë fisit.	Teksti mësimor, E-libri, veprat letrare
11	11		5	Fragment: Gjergj Elez Alija	Rrëfim i fabulës së këngës së Gjergj Elez Alisë .	Teksti mësimor, E-libri, vepra letrare, skeda, tabela
12	12		1	Antikiteti. Letërsia antike	Bisedë mbi antikitetin greko-romak.	Teksti mësimor, E-libri, veprat letrare, fletë me pyetje të përgatitura nga mësuesja, korniza të skeletëzuara
13	13		2	Homeri “Iliada”	Sekuencë filmike nga filmi “Troja”	Teksti mësimor, E-libri, veprat letrare, Flipchart ose tabela, Videoprojektor, skeda personazhesh, interneti
14	14		3	Fragment: Fjala që mban Agamemnoni përpara luftëtarëve të tij	Ese argumentuese për personalitetin e Agamemnonit në ballafaqim me atë të Akilit.	Teksti mësimor, E-libri, veprat letrare, interneti
15	15		4	Fragment: Dyluftimi i Paridit me Menelaun	Historia e Paridit deri në momentin e Luftës së Trojës. Parashikimi i Kasandrës. Jeta në malin e Idës. Molla e sherrit	Teksti mësimor, E-libri, Internet, përvoja e nxënësve, tabela
16	16		5	Ushtrime-Skodat e komentit	Detyra e shtëpisë , Elementë të poemës epike në fragment	Teksti mësimor, E-libri, skeda për komente

17	17		1	Planifikimi i projektit (ora e parë)		Teksti mësimor, E-libri
18	18		1	Eskili. Tragjedia antike greke	Sekuenca filmike të përzgjedhura nga tragjeditë antike të luajtura nga aktorët e teatrit	Teksti mësimor, E-libri, video-projektor
19	19		2	Jeta dhe vepra e Eskilit	Diskutim mbi kontekstin historik të kohës kur jetoi dhe krijoi Eskili dhe të dhënat mbi Eskilin	Teksti mësimor, E-libri, Interneti, tabakë, kartonë fletë format
20	20		3	Tragjedia "Prometeu i mbërthyer"	Diskutim mbi mitin e Prometeut.	Teksti mësimor, E-libri, Fjalori i mitologjisë, interneti, tabakë, kartonë
21	21		4	Prometeu i Mbërthyer (Episodi III)	Koment i fjalëve të korit	Teksti mësimor, E-libri, tabela e zezë ose flipchart.
22	22		5	Miti i Prometeut në kulturën botërore	Lexim dhe demonstrim në klasë i materialeve të sjella nga nxënësit për figurën e Prometeut.	Teksti mësimor, E-libri, interneti
23	23		1	Ese	Punë me shkrim	Teksti mësimor, E-libri, Internet, përvoja e nxënësve
24	24		2	Ese	Punë me shkrim	Teksti mësimor, E-libri, format esesh
25	25		1	Përsëritje	Diskutim	Teksti mësimor, E-libri
26	26		1	Testim (tremujori i parë)	Punë me shkrim	Teksti mësimor, E-libri

PLANIFIKIMI 3-MUJOR

JANAR- MARS

NR.		KOMPETENCA E FUSHËS	ORË	TEMAT MËSIMORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIMET DHE MJETET MËSIMORE
27	1	1. Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare	1	Euripidi. Jeta dhe vepra	Diskutim në klasë mbi jetën dhe veprën e Euripidit	Teksti mësimor, E-libri, ,
28	2		2	Tragjedia "Medea"	Përmbledhje e mitit argonautëve.	Teksti mësimor, E-libri, flipchart, tabela e zezë
29	3		3	Koment "Medea", Fjalimi i Medeas përpara grave të Korintit	Këndvështrimet e ndryshme mbi Medean që dalin nga leximi i esesë si detyrë shtëpie	Teksti mësimor, E-libri, vepra letrare

30	4		4	Koment “Medea”, Fragment: <i>Ish-bashkëshortët përballë njëri-tjetrit</i>	Karakteristikat e estetikës së tragjedisë.	Teksti mësimor, E-libri, tabela e zezë ose flipchart, biblioteka e shkollës, interneti.
31	5		5	Koment “Medea”, Fragment: <i>Nëna përshëndet të bijtë për të fundit herë</i>	Bisedë-Aktualiteti i temës së trajtuar. Nxënësit sjellin shembuj se si shndërrohen bashkëshortët në prag divorci	Teksti mësimor, E-libri, korniza të skeletëzuara, interneti
32	6		1	Dante Aligeri. Rilindja evropiane	Diskutim rreth njohurive që kanë nxënësit për epokën e Rilindjes.	Teksti mësimor, E-libri, teksti letrar
33	7	2. Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare	2	Jeta dhe veprat e Dante Aligerit. “Komedia hyjnore”	Bisedë mbi rëndësinë e Dante Aligerit në Rilindjen evropiane	Teksti mësimor, E-libri, Tabela apo flipchart, Interneti, Biblioteka.
34	8		3	Fragment: <i>Kënga I</i>	Bisedë mbi Virgjilin.	Teksti mësimor, E-libri, interneti, vepra artistike
35	9		4	Fragment: <i>Kënga XXVI</i>	Bisedë mbi Odisenë dhe Kalin e drurit	Teksti mësimor, E-libri, interneti
36	10		5	Fragment: <i>Kënga V, X</i>	Rrëfimi i historisë së Paolos dhe Françeskës	Teksti mësimor, E-libri, interneti
37	11		2	Punë me projekt (ora e dytë)		Teksti mësimor, E-libri
38	12		1	Marin Barleti. Humanizmi dhe letërsia e vjetër shqipe.	Diskutim mbi vepra artistike të krijuara për Skënderbeun nga artistë shqiptarë dhe të huaj.	Teksti mësimor, E-libri, Foto, pamje, audio Projektor, Microsoft Office PoëerPoint, sekuencë nga filmi “Skënderbeu”
39	13		2	Analizë-“Historia e Skënderbeut”	Diskutim mbi prejardhjen e Skënderbeut	Teksti mësimor, E-libri, tabelë me pemën gjenealogjike të familjes së Skënderbeut,
40	14		3	Fragment: <i>Libri I</i>	Interpretimi artistik i fjalimit të Skënderbeut para klasës	Teksti mësimor, E-libri, Interneti, mikrofoni

41	15		4	Fragment: <i>Fjalimi i Skënderbeut në Kuvendin e Lezhës</i>	Punë me skeda në lidhje me vajtimin me gjamë	Teksti mësimor, E-libri, Skeda me shembuj vargjes, Foto, interneti
42	16		5	Fragment: <i>Para rrethimit të parë të Krujës (Libri IV)</i>	Diskutim në lidhje me “faljen”, si dhe fletëpalosje për heroin kombëtar, Skënderbeun.	Teksti mësimor, E-libri, interneti, fjalë të urta, fletëpalosje
43	17		1	Letërsia e vjetër shqipe , Buzuku dhe Budi	Diskutim mbi dokumentimet më të vjetra të shqipes	Teksti mësimor, E-libri, foto, internet, kartonë
44	18		2	Fragment: <i>Eva dhe Adami</i>	Rrëfim i historisë së Adamit dhe Evës, si dhe mollës së ndaluar	Teksti mësimor, E-libri, interneti
45	19		3	Fragment: Të mbraztit e jetës	Diskutim për Budin si vjershëtar, ndërtim organizuesish grafikë	Teksti mësimor, E-libri, tabela, kartonë
46	20		4	F. Bardhi dhe P. Bogdani. Jeta e Sibilave	Krijimi i organizuesve grafikë për përmbledhjen e informacionit	Teksti mësimor, E-libri, interneti, vargje nga Sibilat
47	21		5	Fragment: <i>Sibila Delfika, Sibila Persika, Sibila e Samosit</i>	Diskutim dhe koment i poezive	Teksti mësimor, E-libri,
48	22		1	Bisedë letrare		Teksti mësimor, E-libri,
49	25		3	Ese		
50	26		4	Ese (punë me shkrim)		
51	23		2	Përsëritje		Teksti mësimor, E-libri,
52	24		2	Testim (tremujori i dytë)		Teksti mësimor, E-libri

PLANIFIKIMI 3-MUJOR

PRILL-QERSHOR

NR.		KOMPETENCA E FUSHËS	ORË	TEMAT MËSIMORE	SITUATA E TË NXËNIT	BURIMET DHE MJETET MËSIMORE
53	1	1. Analiza dhe interpretimi i teksteve të gjinive dhe të llojeve të ndryshme letrare	1	Servantes. Jeta dhe krijimtaria e Servantesit	Bisedë mbi të veçantat e jetës së Servantesit.	Teksti mësimor, E-libri, tabela apo flipchart, interneti
54	2	2. Vlerësimi i letërsisë shqipe dhe botërore në periudha të ndryshme letrare	2	Analizë-“Don Kishoti i Mançes”	Diskutohet mbi konceptin e donkishotizmit për të evidentuar se cila është qasja e nxënësve ndaj këtij emërtimi.	Teksti mësimor, E-libri, interneti, tabela
55	3		3	Fragment 1: <i>Kalorësi i luanëve</i>	Skeda e librit	Teksti mësimor, E-libri, skeda e rrëfimit të ngjarjes
56	4		4	Fragment 2: <i>Kalorësi i luanëve</i>	Lexim i përmbledhjes së pjesës së parë të fragmentit.	Teksti mësimor, E-libri, Interneti, skeda, kartonë bioskeda personazhesh
57	5		5	Mbi <i>Don Kishotin</i> dhe Servantesin	Interpretimi i fragmentit në klasë.	Teksti mësimor, E-libri, Video projektor, korniza të skeletëzuara
58	6		3	Prezantimi i projektit	Prezantimi gjuhësor dhe jogjuhësor	Teksti mësimor, E-libri,
59	7		4	Prezantimi i projektit	Prezantimi gjuhësor dhe jogjuhësor	Teksti mësimor, E-libri,
60	8		1	Uiliam Shekspir dhe teatri elisabetian	Diskutohet njohuritë që kanë nxënësit për epokën e Rilindjes	Teksti mësimor, E-libri,tabela ilustruese, foto
61	9		2	Shekspiri, pasqyrë e kohës së vet. Krijimtaria e Shekspirit	Bisedë mbi njohuritë e nxënësve për Shekspirin.	Teksti mësimor, E-libri, video-projektor, tabela apo flipchart, tabela ilustruese, foto

62	10		3	Analizë-“Hamleti”	Në video-projektor shfaqen disa sekuenca nga tragjedia e Shekspirit “Hamlet”	Teksti mësimor, E-libri, video-projektor, flipchart, tabela e zezë
63	11		4	Fragment: <i>Monologu i Klaudit (Akti III, Skena III)</i>	Diskutim -Vëllavrasja, vrasja e parë në botë, nga Kaini biblik te Dante Aligeri, Hamleti dhe deri në botën e sotme moderne.	Teksti mësimor, E-libri, skeda, kartonë, fletë formati
64	12		5	Dramatizim: Fragment: Hamleti dhe Gertruda (Akti III, Skena IV)	Lexim me role/ Dramatizim	Teksti mësimor, E-libri, skedë-vargje të rimuara
65	13		2	Bisedë letrare		Teksti mësimor, E-libri,
66	14		1	Molieri. Klasicismi, tiparet estetike dhe përfaqësuesit kryesorë	Diskutim rreth kontekstit historik dhe Luigjit XIV	Teksti mësimor, E-libri,
67	15		2	Molieri, jeta dhe krijimtaria	Diskutim për jetën e Molierit	Teksti mësimor, E-libri, tabela ilustrues
68	16		3	Analizë- "Tartufi"	Sekuencë kronike televizive për vënien në skenë të “Tartufit” në Shqipëri	Teksti mësimor, E-libri, interneti,
69	17		4	Fragment: <i>Akti I, Skena V</i>	Diskutim për mashtrimin dhe hipokrizinë	Teksti mësimor, E-libri, tabela, teksti letrar
70	18		5	Dramatizim: Fragment: <i>Akti IV, skena V</i>	Dramatizim i një fragmenti	Teksti mësimor, E-libri
71	19			Ditari i zhvillimit personal 3	Leximi dhe prezantimi i shkrimit përmbledhës vetëvlerësues	Teksti mësimor, E-libri
72	20			Testim (tremujori i tretë)	Punë me shkrim	Teksti mësimor, E-libri

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Natyra dhe funksioni i letërsisë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • përshkruan natyrën e veçantë të letërsisë • përcakton dallimin e letërsisë me artet dhe fushat e tjera të dijes • analizon funksionet e letërsisë dhe vlerat e letërsisë si lloj arti • përcakton objektin e studimit të shkencës për letërsisë • analizon drejtimet kryesore të shkencës së letërsisë • përfshihet në diskutime duke dhënë kontributin e tij			
Fjalë kyçe: letërsi art i fjalës tipare natyrë e ndërlikuar gjuha e letërsisë shkenca e letërsisë funksion estetik përjetim artistik	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri përvoja e nxënësve teksti « Ti që lexon » në fillim të librit fjalor i shqipes tabela ilustruese Vëllimi « Album » i Nolit		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte, Histori, Qytetari, Bashkëjetesa qytetare	Situata e të nxënit: Bisedë për letërsinë dhe natyrën e saj. Lexim shprehës i tekstit “Ti që lexon”		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Bashkëbisedim, Lexim shprehës, Të nxënit me këmbime, Rishikim në dyshe, Ditar dypjesësh</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Bashkëbisedim:

Mësimi fillon me një bashkëbisedim mes mësuesit/eses dhe nxënësve lidhur me raportin e tyre me letërsinë, natyrën e saj, dallimin me dijet e tjera dhe vlerësimin që kanë për veprat letrare. Biseda zhvillohet me anë të pyetjeve dhe komenteve personale.

Cilat janë disa nga gjërat që ju falin kënaqësi në jetë?

A është e njëjtë kënaqësia që ju fal secila?

Evidentohen në dërrasë gjërat që falin kënaqësi, si:

- Ndjekja e një ndeshjeje futbolli
- Dëgjimi i këngës së preferuar
- Ushqimi i parapëlqyer
- Realizimi i një loje një kompjuter apo lojë tjetër
- Shëtitja në ajër të pastër
- Të vishesh bukur apo të kesh gjëra të veçanta apo të shtrenjta
- Leximi i një libri artistik
- Leximi dhe postimet në një rrjet social

.....

A dallon kënaqësia që marrim nga secila? Pse?

Si është kënaqësia që marrim nga leximi i një libri artistik?

Çfarë përfitojmë prej saj? Numëroni përfitimet që mund të kenë nga leximi librave artistikë.

Çfarë është letërsia? Çfarë e bën atë të veçantë?

Lexim shprehës:

Lexohet nga mësuesja teksti “Ti që lexon” në faqe të parë të librit i shkruar nga autorët e tekstit shkollor, në mënyrë sa më shprehëse që nxënësit t’i krijohet gjendja e veçantë e përjetimit artistik, siç e kërkon vetë letërsia.

-Çfarë përjetuat? Si u ndjetë? A përfytyruat gjatë dëgjimit?

Është shumë e rëndësishme që të nxitet vazhdimisht tek nxënësit të shijuarit e letërsisë si kënaqësi.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Të nxënit me këmbime:

Nxënësit ndahen në grupe ekspertësh dhe secili grup ka një pjesë të tekstit që do ta përmbledhë dhe do ta sqarojë për të tjerët.

Nxënësi A

Pyetjet :

- Çfarë përfshin termi “ letërsi” dikur dhe sot?
- Ku dallon letërsia nga dijet e tjera që kanë të njëjtin objekt studimi ?

Nxënësi B

Pyetjet :

- Cili është vendi i letërsisë mes arteve dhe shkencës ?
- Cilat janë veçoritë e gjuhës së letërsisë ?

Nxënësi C

Pyetjet :

- Pse themi që letërsia është një organizim i veçantë gjuhësor?

Nxënësi D

Pyetjet :

- Pse funksioni estetik është parësor për letërsinë?
- Ç’funsione të tjera përmbush letërsia ?

Nxënësi E

Pyetjet :

- Pse themi që letërsia ka funksion shoqëror ?
- Kur letërsia ka funksion njohës apo edukativ?

Nxënësi F

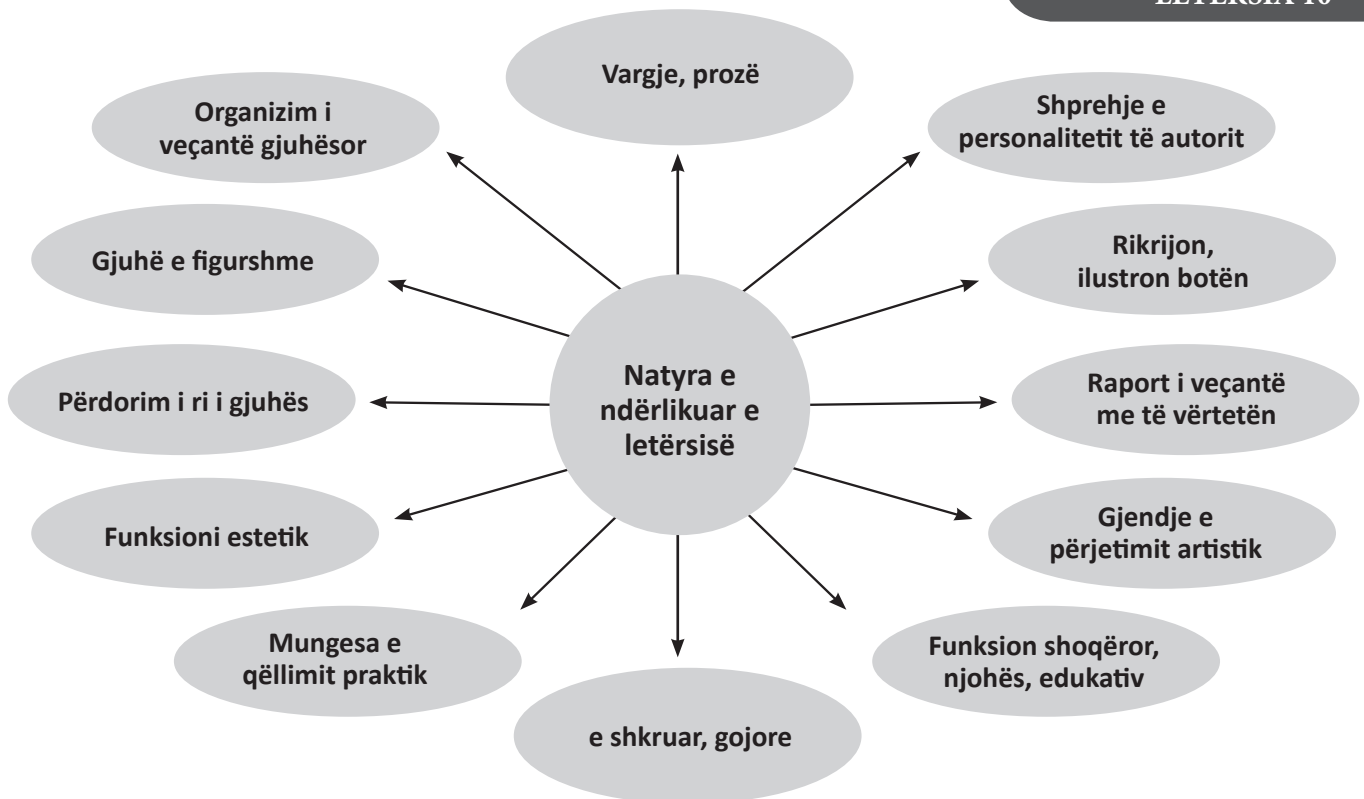
Pyetjet :

- Ku dallon shkenca e letërsisë nga letërsia ?
- Cilat janë degët e shkencës së letërsisë dhe ndarjet e saj ?

Nxënësit lexojnë në grupet bazë për disa minuta dhe formulojnë përgjigjet e skedave të ekspertit, më pas bashkohen me nxënësit e tjerë të të njëjtit grup dhe diskutojnë. Mendimet shkruhen në një flipchart dhe në fund, çdo përfaqësues i një grupi prezanton materialin e plotësuar.

Kllaster:

Përmbledhen veçoritë e letërsisë në një kllaster:

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Rishikim në dyshe:

Nxënësit i punojnë ushtrimet vetë dhe më pas konsultohen me shokët e bankës, para se të diskutohet me gjithë klasën.

Ushtrimi 1- Nxënësi krahason letërsinë me dijet e tjera.

Të përbashkëta	Dallime
Objekti: njeriu dhe bota Shkruhen në prozë Janë tekste të folura dhe të shkruara Kanë të përbashkët një pjesë e mjeteve shprehëse Funksioni njohës, shoqëror, edukativ	Funksioni estetik Art i fjalës Gjendje e përjetimit emocional Organizim i ri gjuhësor Gjuhë e figurshme Trillimi, imagjinata, ndikimi emocional

Ushtrimi 2- Nxënësi plotëson tabelën e mëposhtme:

Dega e shkencës së letërsisë	Synimi	Klasifikimi

Dëtar dypjesësh:

Ushtrimi 4-

Koncepti	Shpjegimi
E vështirë	Është e vështirë të tregosh se pse është e bukur. E bukura është diçka subjektive, varet nga shijet e gjithësecilit. Edhe shijet arsyetohen, por është e vështirë të ndash çfarë është e bukur e çfarë jo.
Detyrat e kritikut	Kritiku e vlerëson veprën sipas gjyqimit të tij dhe ky gjykim duhet të bazohet në arsyeime logjike që vijnë si rezultat i përvojës dhe aftësisë së kritikut. Detyra e tij është të zbulojë harmoninë e thurjes së motiveve tek vepra letrare, origjinalitetin, misterin e saj. Kritiku nxjerr në pah të mirat dhe të këqijat e veprës. Kritika nuk është as vetëm vlerësim negativ, por as dhe vetëm vlerësim pozitiv, por një gjykim i arsyeshem mbi veprën.

Cilësitë e kritikut	Kritiku duhet të ketë integritet, të mos ndikohet nga shijet e përgjithshme, të jetë sa më objektiv, të argumentojë me prova mendimin e tij dhe të flasë në emër të të gjithëve, jo vetëm nën emrin personal, të evidentojë ato vlera që e bëjnë veprën t'i rezistojë kohërave dhe lexuesve të ndryshëm.
Kuptimi i fjalës "shije"	Shija është aftësia dhe prirja e veçantë për të kuptuar dhe për të vlerësuar të bukurën në jetë, për të gjetur elementin që e bën të bukur e të kënaqshme një vepër.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për leximin aktiv të informacionit dhe evidentimin e tipareve të letërsisë, për formulimin e përgjigjeve të dhëna dhe për bashkëpunimin në grup.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 3 - Në elegjinë e poetit Fan Noli, kushtuar patriotit Luigj Gurakuqi, gjeni elementet që ilustrojnë (shprehin) funksionin shoqëror dhe estetik të letërsisë, sipas kërkesave të dhëna në libër. Nxënësi përdor si burim mbështetës vëllimin "Album" të Nolit ose internetin.

Ushtrimi 5- Sillni shembuj të veprave të ndryshme letrare që keni lexuar. Veçoni veprën që ju ka pëlqyer më shumë duke argumentuar përgjigjen dhe duke plotësuar tabelën.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Lidhja e letërsisë me artet e tjera		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësim: • përshkruan raportin e letërsisë me artet • analizon lidhjen e letërsisë me artet e tjera • dallon raportet e ndërsjella të arteve me njëri-tjetrin • përfshihet në diskutim duke dhënë mendimin personal • përdor imagjinatën dhe kreativitetin për t’u shprehur për artet në forma të ndryshme			
Fjalë kyçe: art funksion estetik letërsi lirë pikturë muzikë lidhje analizë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri përvoja e nxënësve fjalor i shqipes piktura e Van Gogh-ut lapsa me ngjyra fleta format interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Gjuhë shqipe, Histori, Qytetari	Situata e të nxënit: Bisedë për artin, parapëlqimet, praktimi i arteve		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Përvijimi i të menduarit, Shoqërim idesh, Përmbledhja pohim-mbështetje, Punë e pavarur, Rrjeti i diskutimit</i>			

Organizimi i orës së mësimi**A. Lidhja me njohuritë e mëparshme****Përvijimi i të menduarit:**

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Nxënësit do të punonin **ushtrimin 4**, ku do të analizonin se si gërshetohej funksioni estetik dhe shoqëror në poezinë e Nolit, kushtuar Luigj Gurakuqit, si dhe **ushtrimin 5** ku do të flisnin për librat e tyre të preferuar duke plotësuar elementet e skemës.

Kërkesa	Shpjegimi
Koha e shkrimit të poezisë, rrethanat politiko-shoqërore	U botua për herë të parë më 28 nëntor 1926 tek “Liria kombëtare”, gati 1 vit pas vrasjes me atentat më 2 mars 1925 të Luigj Gurakuqit (nga një agjent i dërguar nga Ahmet Zogu), një nga burrat më të shquar të historisë së re të Shqipërisë, patriot, demokrat, shkrimtar, poet, publicist, gojëtar e luftëtar i pamposhtur për lirinë kombëtare. Luigj Gurakuqi ishte personi që e shoqëroi Ismail Qemalin në udhëtimin e tij historik në nëntor të 1912-s në Bukuresht, Budapest, Vjenë, Durrës e që ndër iniciatorët kryesorë për shpalljen e Pavarësisë Kombëtare. Veprimtari të tjera politike-patriotike kishin bërë që ai të dënohej me burg në mungesë. Mërgoi bashkë me Fan Nolin pas ngjarjeve të hidhura të 1924-ës, rrëzimi i qeverisë së Nolit
Shprehja e dhembjes jo vetëm personale, po mbarëkombëtare për këtë humbje	Veprimtaria e tij e gjerë politike, patriotike, letrare kishte bërë që atë ta donte dhe ta nderonte gjithë popullin shqiptar. Vrasja e tij pati jehonë të madhe e të dhimbshme tek të gjithë shqiptarët dhe patriotët e vërtetë. Noli, në këtë poezi, përveçse fliste në emër të të gjithë popullit shqiptar, mundi të shprehte dhimbjen e tij personale për shokun e tij të luftës, shokun e idealit patriotik, njeriun me veti të larta e fisnike. Dhimbjen e tij ai e shpreh që kur përcakton llojin e lirikës-elegji.
Antitezat e fuqishme, epitetet, pasthirrmat	Antitezat ndërtuar me antonime dhe antiteza kontekstuale: gjallë-vdekur; veshtezhveshte, deshte-s’deshte, qante-qeshte > < < Pasthirrma: <i>Nëno moj</i> dhe përsëritja e saj në çdo fillim vargu
Llojet e vargjeve, leksiku	Vargje të rimuara, me rimë të jashtme dhe të brendshme Leksiku: syrgjyn-gjallë, syrgjyn-vdekur, vigan, liberator, gojëmjaltë, zemërhekur, ...

Ai-Luigji Gurakuqi

Vëllai, biri, djali, dëshmori,
trimi, heroi, gojëmjalti,
zemërhekuri Vigan
Liberator, ai që i ranë, e
vranë, e shanë ...

Ata-armiqte

Ata që e qeshën, e
zhveshën, e shanë,
e vranë, i thanë tradhëtor,

Bashkëbisedim:

Zhvillojmë me nxënësit një bisedë në lidhje me njohuritë e tyre për artet, parapëlqimet dhe talentet e tyre.

Cili është përkufizimi për artet?

Formë e pasqyrit të botës nëpërmjet riprodhimit të realitetit në mënyrë krijuese me anë figurash artistike; veprimtari krijuese

- Cilat janë artet?

Artet e bukura emër i përbashkët për muzikën, pikturën, skulpturën dhe arkitekturën.

Artet figurative emërtim i përbashkët për pikturën, grafikën dhe skulpturën.

Artet e zbatuara (e aplikuara) lloje të veçanta arti që krijojnë sende të përdorimit të përditshëm, orendi etj. të cilat njëkohësisht kanë edhe vlera artistike.

Arti letrar- arti i shkruar, arti kinematografik, arti dramatik- skenik, teatral, etj.

- Cilin art parapëlqeni dhe pse, ç'të veçantë ka secili?

- A praktikon ndonjë lloj arti?

- Çfarë cilësish duhet të ketë një artist?

Shoqërim idesh:

Lexohet një sekuencë nga vepra e Italo Kalvinos e dhënë në fillim të mësimi lidhur me mjeshtërinë e piktorit dhe të shkrimtarit. Nxënësit mbajnë qëndrimin e tyre në lidhje me pohimin e shkrimtarit, duke arsyetuar mendimin e tyre.

“Ç’mjeshtëri e lumtur kjo e piktorit, krahasuar me atë të shkrimtarit! Veprimtarisë fatlume të dorës dhe të syrit tek njëri, i përgjigjet mundimi i mendjes tek i dyti; dhe puna që për njërin është kënaqësi, për tjetrin është një ndëshkim...”

Marrë nga “Shkrimtarët që pikturojnë”, Italo Calvino, 1984

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Përmbledhja pohim/mbështetje:**

Pas diskutimit të bërë gjatë fazës së parë për lidhjen e arteve mes tyre, formulohet një pohim dhe nxënësit duke lexuar tekstin në mënyrë kritike, përpiqen ta mbështesin me fakte dhe shembuj.

LIDHJA E LETËRSISË ME ARTET E TJERA**POHIMI:****Letërsia ka lidhje të ngushta me artet e tjera****MBËSHTETJA:****1. Fakte**

Në antikitet muzika shoqëronte lirikën(lira) ose recitimi shoqërohej me muzikë.

Poezia dramatike plotësohet me efektet muzikore

Veprat letrare shërbejnë si burim frymëzimi për vepra të tjera, si : balet, film, skulpturë etj.

Edhe një vepër e caktuar e muzikës ose e pikturës mund të jetë objekt frymëzimi për një vepër letrare

Letërsia është një burim i pasur edhe për filmin.

E përbashkëta e letërsisë (proza dhe drama) me filmin është që të dyja këto lloje arti kanë në thelb rrëfimin, ngjarjen. Në letërsi ngjarjet rrëfohen me fjalë, në film rrëfohen kryesisht përmes fotografisë, pamjes (por edhe me fjalë).

2. Statistika

Jo të gjitha veprat letrare mund të jenë të përshtatshme për vepra muzikore ose piktura.

Shumë shkrimtarë të njohur shkruajnë skenarë filmi.

3. Shembuj

Vargje veprash janë përdorur si tituj pikturash apo skulpturash.

Tituj romanesh kanë shërbyer si tituj veprash të tjera.

Opera është gërshetim i disa arteve.

Shembull tipik i veprimit të ndërsjellët mes pikturës dhe letërsisë konsiderohet portreti i heroit tonë kombëtar, Gjergj Kastrioti Skënderbeu.

3. Shembuj

Një shembull të tillë në letërsinë shqipe përbën poezia e Lasgush Poradecit, e cila shquhet për magjinë e saj tingëlluese ose, e thënë ndryshe, për muzikalitetin e veçantë. Ky muzikalitet shprehet nëpërmjet formës së poezisë (kombinimit të zanoreve të hapura me ato të mbyllura, vargjeve të gjatësive të ndryshme, rimave, shenjave të pikësisht, asonancave etj.) të harmonizuar me brendinë, me kuptimin e veprës.

Letërsia, si forma më e vjetër e artit, i ka paraprirë filmit, e ka udhëhequr dhe frymëzuar, si në drejtim të brendisë, si duke i huazuar teknikat e rrëfimit. Shumë filma janë bazuar te vepra letrare (kryesisht në prozë ose dramë). Mund të përmendim regjisorin e madh, Stanley Kubrick, i cili, me përjashtim të dy filmave të parë, të gjithë të tjerët i ka të frymëzuar nga veprat letrare. Po kështu Kurosava, Spielberg-u, Forman-i, Skorsece-ja, etj.

“Tangoja e fundit në Paris” vepra letrare e bazuar te filmi

Nga ana tjetër, ka ndodhur që edhe veprat letrare të jenë shkruar duke u bazuar te filmi.

Kemi vepra letrare që shpjegojnë artet e tjera- Marsel Prust i kushton faqe të tëra të romanit të tij përshkrimit të muzikës.

Disa poezi të Gëtes janë muzikuar nga Moxart, Bethoven, Shubert.

Poezi të poetëve të njohur janë bërë këngë

Poetët simbolistë i kanë kushtuar një rëndësi të veçantë elementit muzikor, sidomos muzikës së Vagnerit.

4. Autoriteti i ekspertit

Eqerem Çabej ka përmendur një fragment të poemës së De Radës si të frymëzuar nga një pikturë e njohur e kohës.

5. Logjika dhe arsyetimi

Objekti i arteve është i përbashkët-njeriu dhe bota

Artet kanë funksion të përbashkët, funksioni estetik dhe disa mjete të përbashkëta: e bukura, figuracioni, imagjinata, trillimi, gjendje e përjetimit artistik

Veprat origjinale, kur janë të suksesshme bëhen burim frymëzimi për arte të tjera

Veprat plotësohen dhe paraqiten në këndvështrime të ndryshme kur kalon nga një art në tjetrin.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Punë e pavarur:**

Ushtrimi 1- Nxënësi përshkruan gjendjen emocionale që i krijon piktura duke analizuar ngjyrat, konturet, objektin e përshkrimit, detajet, lëvizjet, domethëniet. Shpesh letërsia ka shërbyer si imazh për piktura të ndryshme dhe mund të gjesh plot piktura me këtë subjekt. Nxënësi arsyeton se si, në këtë rast, letërsia është bërë imazh për pikturën.

Model përgjigjeje:

Elementi kryesor i përshkrimit është leximi si proces dhe ky na jepet me dy detaje të mirëpërcaktuara dhe të vëna në qendër të pikturës: libri dhe lexuesja e librit. Të dyja këto detaje janë domethënëse. Vepra është pikturuar më 1888 dhe objekti i përshkrimit është një lexuese femër, që për këtë kohë nuk ishte një dukuri e zakonshme. Gjithashtu ajo lexon një libër me ngjyrë të verdhë që në kontekstin historik dhe kulturor ishin librat të quajtur ‘modernë’ dhe që ndaloreshin të lexoheshin. Lexuesja duket që është e përfshirë në lexim dhe kërkon ta përpijë sa më parë librin. Ajo është në bibliotekë dhe e ulur në karrige që do të thotë që leximi nuk ka qenë i parashikuar, por ajo shfrytëzon mundësinë për ta lexuar librin. Vajza jepet me ngjyra të errëta, ndërsa libri dhe raftet janë në kontrast me të. Ngjyrat e qarta dhe të shndritshme të mjedisit, librat përcjellin idenë e ndriçimit të mendjes dhe të shpirtit që vjen prej leximit të librave. Kjo pikturë arrin të pasqyrojë përfshirjen emocionale dhe kënaqësinë që të fal leximi.

Ushtrimin 2- nxënësi duhet të përcaktojë fillimisht detajet që jep poezia që të përfshihen në pikturën që do të realizojë: shiu, rigon, çati(shtëpi), zhurmë, zemër e trishtuar. Secili nxënës realizon pikturën e tij sipas imazhit personal që i ka krijuar poezia.

Rrjeti i diskutimit:*Po*

Një ngjarje është më mirë që
ta lexosh libër apo ta shohësh si film?

*Jo***Vlerësimi:**

Nxënësi vlerësohet për evidentimin e lidhjeve të përbashkëta apo dalluese mes letërsisë dhe arteve, për mënyrën e tyre të shprehurit me gojë, me shkrim apo pikturë për artet.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 3 –Nxënësi gjen krijime të ndryshme artistike të zhanreve të ndryshme që kanë marrë shkas nga vepra e Shekspirit “Romeo e Xhuljeta” dhe të bëjnë dallimin mes tyre.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Ndarja letërsisë sipas gjinive dhe llojeve.		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • Përcakton gjininë letrare së cilës i përket një vepër • Evidenton tiparet kryesore të gjinive letrare • Analizon karakteristikat e poezisë dhe nënlllojeve të saj • Demonstron vëmendje dhe respekt kur të tjerët flasin • Përfshihet në diskutim			
Fjalë kyçe: Gjini Lloj letrar Epika Lirika Dramatikë Lirika tradicionale Lirika moderne	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri përvoja e nxënësve video-projektor programi Microsoft PoëerPoint tekste të ndryshme të gjinive të ndryshme		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Gjuhë shqipe, Histori, Arte	Situata e të nxënit: Diskutim në lidhje me tipologjinë e secilit tekst letrar		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Përvijimi i të menduarit, Diskutim mbi njohuritë paraprake, Mbajtje e strukturuar e shënimeve</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Përvijimi i të menduarit:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Nxënësi do të gjente krijime të ndryshme artistike që janë bazuar tek tragjedia “Romeo e Xhuljeta” e Shekspirit: *balet, mjuzikëll, pikturë, film*. Niveli dhe thellësia e realizimit të detyrës do të varet nga niveli i nxënësve. Nxënësit mund të punojnë në grup për të realizuar këtë detyrë. (Pasi shihet realizimi i detyrës, nxënësve mund t’u jepet kohë ta përmirësojnë detyrën dhe ta dorëzojnë më pas për një javë dhe kjo bëhet pjesë e portofolit të nxënësit).

Nxënësi të përqendrohet tek:

- Tipologjia e secilit art
- Subjekti dhe ndryshimet e bëra tek secila
- Shkalla e realizimit të secilës
- Parapëlqimet e nxënësit për secilin realizim dhe kritika letrare për to

Diskutim mbi njohuritë paraprake :

U paraqiten nxënësve tekste të ndryshme letrare dhe ata duhet të përcaktojnë llojin e tekstit duke i parë vetëm grafikisht, pa i lexuar.

A e dalloni vetëm nga pamja grafike nëse teksti që keni është letrar apo jo? Pse?

A e dalloni gjininë letrare së cilës i përket? Si?

Për cilin tekst e keni më të vështirë përcaktimin?

Evidentohen veçori të paraqitjes grafike të secilës gjini.

Lirika	Epika	Dramatika
Ka paraqitje unike grafike Shkruhet në mes të fletës Shkruhet në vargje Organizohet në strofa Është e shkurtër	Shkruhet në rreshta Nuk dallon nëse është tekst letrar pa e lexuar, ose nëse ke të shkëputur një paragraf. Mund të dallohet nga stilizimi i kapakut të librit. Nuk ka figura, skica, foto, grafikë. Ka ndarjet <i>pjesë</i> apo <i>kre</i> e <i>kapitull</i> . Janë tekste të gjata. Ngatërrohet me tekste të historisë, studime, biografi, autobiografi, kujtime, reportazhe etj. Duhet lexuar qoftë edhe paragrafi i parë për të kuptuar nëse është tekst letrar	Ka paraqitje unike grafike Përbëhet nga emrat e personazheve, batutat dhe didaskalitë Ndarjet emërtohen akte dhe skena Tekst i shkurtër

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Mbajtje e strukturuar e shënimeve:

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin brenda një kohe të caktuar dhe të punojnë në dyshe gjatë leximit të informacionit. Nxënësit zgjedhin vetë mënyrën se si do ta përmbledhin informacionin sipas udhëzimeve që mund t'u japë mësuesja apo aftësive të tyre për të përmbledhur. Shënimet në këtë rast mund të kenë formën e skedimit sipas teknikës pyetje-përgjigje.

Ç'është lloji letrar dhe gjinia letrare?

Ku dallojnë gjinitë sipas mënyrës së paraqitjes së realitetit?

Lloji: grupim tekstesh, të cilat kanë ngjashmëri mes tyre dhe që analizohen përmes të njëjtave kriterë. Kanë temë dhe karakteristika stilistiko-gjuhësore të përbashkëta.

- **poezia, proza, drama**

Gjinia: mënyra e paraqitjes së realitetit tek llojet letrare- lirika, epika, dramatika.

Lirika: shprehja e drejtpërdrejtë e botës subjektive të poetit (ose e *unit* poetik)

Epika: rrëfimi i një ngjarjeje nga vate autori ose personazhet

Dramatika: paraqitja e ngjarjes përmes veprimeve të personazheve pas të cilave fshihet autori

Ç'është poezia? Cili është përkufizimi ?

- është shprehje e subjektivitetit të individit;
  - zgjedh dhe kombinon fjalët, ndryshe nga gjuha e përditshme;
  - i jep rëndësi aspektit ritmik dhe melodik të ligjërit;
  - komunikon brendi dhe koncepte me shumë kuptime, të cilat kërkojnë interpretim.
  - është e shkurtër
  - elementet gjuhësore vihen në shërbim të ritmit të poezisë dhe bukurtingëllimit të saj
- Poezia është një organizim i veçantë gjuhësor, i përbërë nga vargjet, në të cilin elementet e shtresave të ndryshme: si tingujt, fjalët, kuptimet, pamja grafike etj., hyjnë në lidhje harmonike mes tyre.*

Kjo është një lidhje e ndërlikuar dhe secila luan rol në bartjen e kuptimit.

Cilat janë veçoritë e poezisë lirike ?

Poezia lirike e mori emrin prej instrumentit muzikor, lira, me të cilën grekët e vjetër shoqëronin recitimin e një poezie.

Ka funksion shprehës, përcjell te lexuesi gjendje shpirtërore dhe emocione, përmes imazheve poetike.

Ka lidhje të fuqishme mes elementeve të të gjitha shtresave: tingullore, leksikore, kuptimore.

Shkruhet në vetën e parë.

Lexuesi identifikohet me heroit lirik, përfshihet emocionalisht.

Tema e lirikës lidhet me botën e shpirtit, me subjektiven ose me gjërat thelbësore të jetës së njeriut, si: dashuria, jeta, vdekja etj. Një prej temave kryesore të poezisë, sidomos të poezisë moderne, është *poezia si krijim*.

Poezia lirike e realizon temën me anë të lidhjes së motiveve të caktuara.

Cilat janë nënlojet e poezisë lirike?***Lirika tradicionale***

Sipas modeleve tradicionale: himni, oda, elegjia

Sipas tematikës: lirika e dashurisë, atdhetare, e peizazhit, medituese ose filozofike

Lirika moderne

një thyerje e traditës poetike.

ftohtësi poetike dhe paqartësi kuptimi

nuk shpjegon, nuk tregon, risjell emocione, ide, mendime

tematika e saj shpesh është e zakonshme,

Cilat janë veçoritë e poezisë epike?

-Gjinia më e lashtë

-Krijime të gjata me ndarje në pjesë të veçanta, si: këngë, aventura, kreu, libri. Brenda tyre ka njësi më të vogla, kuptimi i të cilave ndryshon nga ai i vetë pjesës.

-Fjalët e organizimet tingullore e humbasin rëndësinë, pasi lexuesi tërhiqet nga zhvillimi i ngjarjeve të caktuara, fati i personazheve dhe rrjedha e konflikteve.

-Poezia epike trajton ngjarje të kaluara dhe të njohura historikisht.

-Lexuesi e di fillimin, kulmin dhe përfundimin e ngjarjes.

-Ngjarjet rrëfohen në vetën e tretë, nga pozicioni i një dëshmitari të largët dhe të paanshëm. Rrëfimtari përfaqëson një shoqëri të caktuar.

-Fabula jepet me linja të shumta paralele, me personazhet e shumta dhe me përshkrim të gjerë të botës.

- Trajton tema të rëndësishme

- Ka ndërtim të çlirët gjuhësor

-Teknikat e rrëfimit: digresioni, episodi, përsëritjet (ngadalësuese të veprimit).

Cilat janë nënlojet e poezisë epike?***Llojet epike:***

Eposi

Kënga epike

Poema kalorësiake

Poema alegoriko-didaskalike

Llojet liriko-epike

Poema: merr nga epika mënyrën e rrëfimit të ngjarjeve, por të trajtuara me nota lirike

Romanca: e ka zanafillën në letërsinë spanjolle. Karakterizohet nga shkrirja harmonike e elementeve epike me ato lirike. Trajton një temë dashurie dhe ngjarjen e shtjellon me ritëm të

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Rishikim në dyshe:**

Nxënësve u jepen tekste të ndryshme poetike dhe ata shpjegojnë se pse janë poezi, ç'karakteristika kanë, cilit lloj të poezisë i përkasin. Diskutojnë në dyshe me shokun e bankës dhe më pas diskutohet bashkërisht.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për përcaktimin e saktë të tekstit letrar apo të poezisë, për evidentimin e veçorive të nënlojeve të poezisë.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 2- Përzgjidhni disa fragmente epesh dhe këngësh epike. Përshkruani ngjarjet dhe personazhet që veprojnë në to. Ndaluni në veçoritë e rrëfimit epik.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Poezia dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të poezisë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: - kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit - kompetenca e të menduarit - kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi : - evidenton tipare të tekstit poetik - dallon dhe përshkruan elementet organizues të poezisë - analizon karakteristikat e poezisë - analizon figuracionin letrar të poezisë - komenton vlerën artistike të cilit element organizues të poezisë			
Fjalë kyçe: Poezi Rrokje Varg Strofë Ritëm Figura stilistike analizë		Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Fjalor shpjegues i termave të letërsisë Tekste poezish Tabela shkumësë	
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte, Gjuhë e huaj, Identitet kombëtar		Situata e të nxënit: diskutim me kllaster dhe shkrim i lirë për lidhjen e tyre me poezinë; analizë poezish	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Përvijimi i të menduarit, Kllaster, Shkrim i lirë, Përmbledhje e strukturuar, Plotësim të dhënash</i>			

Organizimi i orës së mësimi

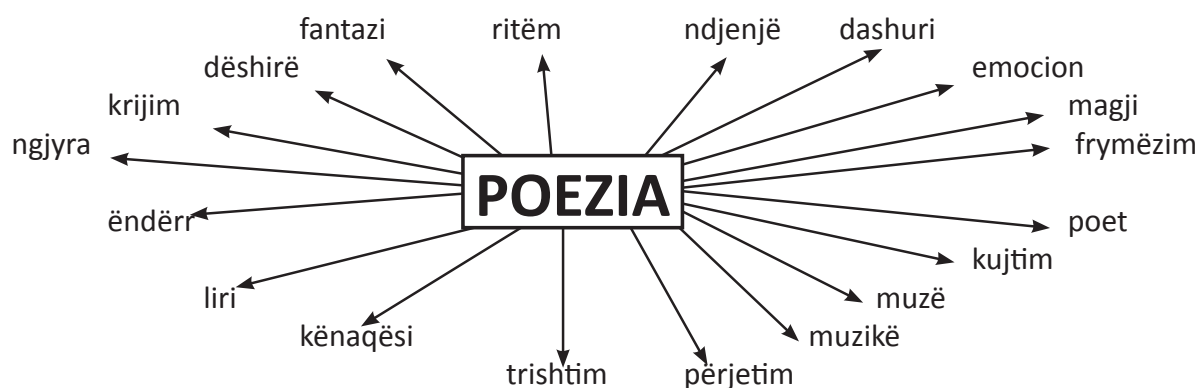
A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Përvijimi i të menduarit:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Nxënësit do të sillnin fragmente të këngëve epike, si: “Këngët e kreshnikëve”, “Lahuta e Malësisë”-Fishta, “Histori e Skënderbeut”- N. Frashëri dhe do të flisnin për rrëfimin epik në to.

Kllaster:

Mësuesi/ja u kërkon nxënësve të gjejnë sa më shumë fjalë që lidhen me termin “poezi” dhe shënohen në dërrasë.

Shkrim i lirë:

Nxënësit shkruajnë nga një paragraf ku të shprehin se ç’mendojnë ata për poezinë.

Ç’është poezia për ju?

A keni shkruar ndonjëherë poezi?

Lexohen dhe komentohen shkrimet e nxënësve.

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Përmbledhje e strukturuar:**

- Mësuesi/ja paraqet para nxënësve çështjet kryesore të mësimin duke i shkruar në tabelë dhe shpjegon në mënyrë të strukturuar se cilat janë elementet kryesore të organizimit të poezisë, si studiohen këto elemente dhe sa të rëndësishme janë të gjitha për harmonizimin e poezisë.

- Pasqyrohet në tabelë një kllaster me elementet e organizimit të poezisë dhe nxiten nxënësit me anë të pyetjeve të ndryshme gjatë përshkrimit dhe shpjegimit të këtyre elementeve.

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin dhe të kërkojnë në të informacion më të hollësishëm për to.

Nxënësit do të lexojnë në libër duke ndërtuar ditar tri-pjesësh për secilin element, duke punuar në grupe.

Grupi 1: Metrika

Elementi organizues	Përkufizimi	Llojet
Vargu		
Ritmi/theksi		
Këmbe		
Rima		
Strofa		

Grupi 2: Stilistika gjuhësore dhe letrare

Elementi organizues	Përkufizimi	Llojet
Figura të kuptimit		
Figura të fjalës		
Figura tingullore		

Diskutohet rreth të kuptuarit e informacionit nga nxënësit, jepen shembuj e bëhen sqarime.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Plotësim të dhënash:**

Në këtë fazë do të punohet në mënyrë të pavarur ose të udhëhequr, e gërshetuar me diskutime, për të plotësuar përgjigjet në pyetjet e aparatit pedagogjik.

Ushtrimi 1-

E veçanta e ligjërimit poetik është organizimi i të gjithë elementëve përbërës gjuhësor e kuptimorë, në

të gjitha nivelet, në mënyrë harmonike për të realizuar **ritmin** e poezisë ose bukurtingëllimin e saj që më pas ky organizim të mund të ndikojë emocionalisht te lexuesi, të ngjallë përfytyrime dhe përjetime unike te lexuesi, pra, të krijojë “gjendje” të veçantë përjetuese, të paprovuar nga gjuha e zakonshme.

Nxënësi jep dhe përkufizimet për ritmin dhe theksin. Ritmi krijohet nga përsëritjet me pushime të njëjta e disa lëvizjeve, theksave të fjalëve, rrokjeve, tingujve. Njeriu e gjen ritmin në natyrë dhe kjo e ndihmon atë në veprimtaritë e jetës së përditshme dhe e lehtëson veprimtarinë e njeriut. Ritmi i poezisë krijon ndjesi pozitive, ndjesi gëzimi, rehatie e qetësie.

Ushtrimi 2- Poezia është 8-rrokëshe dhe ritmi është 1-3-7

Ushtrimi 3- Rimë e mbyllur, rimë e kryqëzuar, rimë e puthur

Ushtrimi 4- Rima, megjithëse nuk është element i domosdoshëm në poezi, i jep muzikalitet vargut dhe krijon një ritëm më të dukshëm. Rima ka disa funksione:

- është element organizues i vargut dhe ndonjëherë dhe i strofës
- krijon ose përforcon ritmin,
- është mjet shprehës, e bën më të ndjeshëm organizimin poetik
- rima ka vlerë formale, por dhe kuptimore
- grupon fjalë që i përkasin fushave kuptimore të përafërta, (ose dhe të largëta)
- fjalët që rimojnë janë fjalë kyç të poezisë dhe kanë të bëjnë zakonisht me kuptimin dhe mesazhet e poezisë
- nxjerr në pah fjalën që rimon,
- ka funksion memorizues, (mbajtja përmendsh e poemave të gjata)
- rima shpesh bëhet element i rëndësishëm i strukturës së veprës poetike dhe shërben për të nxjerr në pah fjalët më të rëndësishme

për nga pesha kuptimore dhe që i shërbejnë lexuesit për ta orientuar e për t'i tërhequr vëmendjen.

Në poezinë e Nolit kemi dy lloj rimash:

rimë të jashtme: kemi rimë të puthur që e bën të sigurt memorizimin dhe theksimin e fjalëve që duhen, janë rima të fuqishme, që theksohen me forcë ashtu si përfytyrimi që sjellin dhe vetë fjalët që ai zgjedh për të rimuar, si lumi-gjumi, gatitet-lebetitet, fortuna-Buna, Drini-zengjini

rimë të brendshme: vëngon-zgjon, mileti-tirani(a-sonancë), pëlcet-kërcet

Ushtrimi 5: Llojet e vargjeve-

Numërimi i rrokjeve:

-kur fjala e fundit e vargut është me theks parafundor, numërohen aq sa rrokje janë(jëtë).

- kur fjala e fundit e vargut është me theks fundor, rrokjet numërohen +1 (shkjá)

- kur fjala e fundit e vargut është me theks tejfundor, rrokjet numërohen – 1 (flútura).

varg i matur 10-rrokësh, pa rimë

varg i matur 8-rrokësh, pa rimë

varg i matur 7-rrokësh, i rimuar

varg i matur 8-rrokësh, pa rimë

varg i matur 13-rrokësh, i rimuar

vargje të pamatura, të parimuara, varg i thyer

varg i matur 4-rrokësh

Ushtrimi 6: Është sonet, 11-rrokësh, rima: abba, abba. aba, aba

Ushtrimi 7-Metafora: Mekanizmi gjuhësor i metaforës është ngjashmëria mes dy fjalëve e cila jepet pa lidhëzat krahasuese *si, ashtu si, siç*.

mbi supet lakuriq –metaforë emër

degët e shirave – metaforë emër

pemën e madhe të mesditës-metaforë emër

Gjethet të verdha bien mbi shpirtin ti- metaforë folje

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për analizën e saktë të elementeve organizues të poezisë, për evidentimin e vlerave artistike të secilës, për mënyrën e hartimit të përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 8, 9, 10 sipas kërkesave.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Proza dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të prozës		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • evidenton tipare të gjinisë epike • klasifikon prozën sipas llojeve dhe nënllojeve • analizon elemente të analizës së teksteve të gjinisë epike • krahason romanin tradicional me atë modern			
Fjalë kyçe: prozë elemente rrëfimi personazhe subjekt, fabul koha artistike hapësira rrëfimtari tematika	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri, Tekst nga Vedat Kokona Tekste tregimtare Tabela shkumësa		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Qytetari	Situata e të nxënit: Diskutim në lidhje me elementët e analizës së tekstit rrëfimtari		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim, Pyetje binare, INSERT, Ditar dypjesësh, Lexim i gërshetuar me diskutim, Punë e pavarur</i>			

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Bëhet leximi i **ushtrimit 10** ku nxënësit jo vetëm do të përshkruanin, por do të përdornin sa më shumë epitete dhe krahasime. Komentohen figurat e krijuara dhe origjinaliteti i tyre. Diskutohen dhe **ushtrimet 8,9** ku nxënësit do të analizojnë poezitë.

Pyetje binare:

Po

Jo

Nxënësve iu bëhen pyetje për të cilat ka dy përgjigje me **po** dhe **jo**, nxënësi mban një qëndrim dhe jep argumente mbështetëse për mendimin e tij.

A dallon lehtë poezia nga proza në letërsinë moderne?

Nxënësi evidenton dallime formale dhe joformale të dy formave të organizimit të teksteve letrare duke u ndalur në tipare si: paraqitja grafike, gjatësia, figurshmëria, organizimi tingullor.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

INSERT:

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin brenda një kohe të caktuar dhe më pas të plotësojnë me shenja dalluese informacionin dhe të përmbledhin në tabelën e mëposhtme:

✓	+	--	?
Njohuritë e reja që merren dhe nuk ka paqartësi	Njohuri të marra më parë	Njohuri të reja që i mëson ndryshe nga sa i ka kuptuar më parë	Njohuri të reja që i ka të paqarta

Veçoritë e romanit Klasifikimi i romanit sipas tematikës Analiza e romanit	Llojet e prozës, veçoritë: Miti Legjenda Tregimi Novela Romani Kontekst	Sipas njohurive që ka nxënësi	Romani modern Romani me shumë linja Krahasimi i fabulave të romanit modern dhe tradicional Analiza e veprave tregimtare Nënlllojet e romaneve

Ditar dypjesësh:

Lexohet informacioni dhe evidentohen karakteristikat e prozës së dhënë.

Elementet e analizës së një veprë tregimtare

Tema, motivet	Çështja rreth së cilës organizohet gjithë materiali gjuhësor. Është e pandashme, e papërsëritshme Tema dhe titulli Motivet janë njësi më të vogla se tema, plotësojnë njëra-tjetrën, por shpesh mund të qëndrojnë edhe më vete, sepse përbëjnë njësi tematike të përfunduara
Konteksti: historik- kulturor, gjuhësor-letrar	Vendosja e veprës në kohën kur është krijuar Autori dhe lexuesi
Fabula dhe subjekti	Subjekti: montimi i ngjarjeve, mënyra e lidhjes së tyre nga rrëfimtari. Renditja e ngjarjes-teknikat: rendi kronologjik, pararendja, retrospektiva, përsëritja, pezullimi.
Personazhet	Sipas rolit dhe sipas funksionit Veçoritë e personazheve
Koha	Koha brenda rrëfimit, koha e jashtme e rrëfimit
Hapësira	Reale, Fantastike, Simbolike.
Rrëfimtari	I jashtëm I brendshëm
Mjetet gjuhësore-letrare	Zgjedhjet ideore dhe estetike që bën autori, karakterizimi kulturor e shoqëror i personazheve, i kontekstit historik e i llojit të tekstit, regjistri gjuhësor dhe stilistik (formal, joformal, i mesëm) dhe, për pasojë, veçanti të morfo-sintaksës (kohët e foljeve, ndërtimin e fjalive), dhe leksikut (arkaizmat, dialektalizmat, si dhe përdorimin e figurave retorike).

Diskutohet dhe analizohen me nxënësit elementet e rrëfimit duke dhënë herë pas here shembuj konkretë.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Lexim i gërshetuar me diskutim: Lexohet teksti i Vedat Kokonës “Këngëtarja e lëmoshës” dhe fillimisht

nxënësit sqarojnë se pse ky është tekst rrëfimtari. Më pas analizohen të gjitha veçoritë e tekstit tregimtar që jepen si pyetje tek aparati pedagogjik.

Punë e pavarur: Nxënësi shkruan përmbledhjen e tekstit të dhënë duke përzgjedhur informacionet kryesore me qëllim që të ruhet kuptimi i përgjithshëm. Lexohen përmbledhjet.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për evidentimin e karakteristikave të tekstit rrëfimtari dhe analizës së teksteve konkrete, si dhe për seriozitetin e treguar gjatë vjeljes së informacionit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 10-Vendoseni tregimin në kontekstin historik letrar dhe kulturor. Gjeni informacione për autorin dhe epokën letrare së cilës ai i përket.

Ushtrimi 13- Sillni shembuj të teksteve në prozë që trajtojnë të njëjtën temë dhe diskutoni për kuptimin ose mesazhin që përcjellin autorët.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Drama dhe llojet e saj. Analiza e elementeve të dramës		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca personale 5. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi : • evidenton tiparet e dramës • përcakton llojet që i përkasin gjinisë dramatike • analizon karakteristikat e tragjedisë, komedisë e dramës • komunikon mirë dhe në mënyrë korrekte me të tjerët			
Fjalë kyçe: tekst dramatik teatër tragjedi komedi dramë didaskali	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Përvoja e nxënësve Projektor Audio Tekste dramatike		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Gjuhë e huaj, Bashkëjetesa paqësore	Situata e të nxënit: Bisedë për teatrin; lojë me role për evidentimin e tipareve të veprave dramatike		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Bisedë, Harta e konceptit, Punë në grupe</i>			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës lidhur me informacionet e sjella për kontekstin historik dhe kulturor të tregimit. Nxënësi gjithashtu flet për tekste të ndryshme tregimtare të sjella duke kujtuar dhe një herë në mënyrë të përmbledhur karakteristikat e tij.

Bisedë:

Më pas zhvillohet me nxënësit një bisedë në lidhje me teatrin në përgjithësi, raportin e tyre me teatrin, të veçantat e tij.

A keni qenë ndonjëherë në teatër? Si jeni ndjerë?

Si iu është dukur loja e aktorëve?

Po vetë në shkollë a keni realizuar ndonjë pjesë teatrale? Si keni vepruar?

Si keni kaluar nga teksti tregimtar për ta bërë tekst dramatik?

E bëni dot dallimin mes tekstit dramatik dhe teatrit?

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Harta e konceptit:

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin brenda një kohe të caktuar dhe të ndërtojnë hartën e konceptit për tekstin dramatik.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë në grupe:

Secili grup zgjedh një pjesë teatrale që ka parë, ka lexuar apo ka trajtuar në librat e letërsisë dhe konkretizon me shembuj elementet e analizës së tekstit dramatik, p.sh. *“Romeo dhe Zhuljeta”* apo *“14 vjeç dhëndërr”*. Secili grup i përmbahet elementeve të analizës që janë në libër dhe e paraqet analizën e tij para klasës.

Elementet e analizës	Shpjegimi	Shembulli konkret
Konteksti	Konteksti historik-kulturor kur është shkruar vepra	
Tema/t	Çështja/et kryesore që trajtohet apo që lidhen me personazhe të veçantë	
Subjekti	Episodet kryesore të ngjarjes(10 rreshta)	
Koha	Elementet kohorë: stina, ditë, natë, viti etj	
Hapësira	E hapur, e mbyllur, simbolike	
Struktura	Ndarja në skena e akte, analogji, skena të veçanta	
Personazhet	Roli, funksioni, dhënia e karakterit, cilësive, strategjia e paraqitjes së tyre, raporti me personazhet e tjerë	

Gjuha dhe stili	Karakteristikat tipike gjuhësore dhe letrare Karakteristika të zhanrit, toni, regjistri, organizimi gjuhësor, leksiku, ndërtimi morfologjik dhe sintaksor	

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për evidentimin e elementeve të analizës së tekstit dramatik dhe për analizën e tyre në një vepër konkrete.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 2- Interpretoni në klasë një akt apo skenë nga një vepër e njohur e dramaturgjisë së huaj apo shqiptare.

Ushtrimi 3- Shkruani një ese argumentuese me temë : **Teatri dhe jeta**

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Folklori. Vlerat dhe tiparet e tij		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • analizon tiparet e folklorit dhe vlerat e tij; • përcakton ndarjet e epikës popullore; • përcakton ndarjet e lirikës popullore; • analizon dhe gjykon për vlerat e lirikës popullore;			
Fjalë kyçe: folklor krijime folklorike letërsi gojore	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri krijime folklorike të sjella në klasë nga mësuesja dhe nxënësit.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Gjuhë shqipe, Histori,	Situata e të nxënit: Diskutim mbi folklorin e zonës		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh, Përmbledhje e strukturuar, Kllaster, Praktikë e udhëhequr</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me interpretimin e pjesëve dramatike nga nxënësit dhe vlerësohen për aftësitë e tyre aktoriale. Gjithashtu lexohen esetë argumentuese të nxënësve për temën “Teatri dhe jeta”. Më pas mësimi vazhdon me një stuh mendimesh mbi njohuritë e nxënësve për folklorin:

-A ju pëlqejnë këngët popullore? Pse?

-Përmendni disa këngë popullore të zonës suaj.

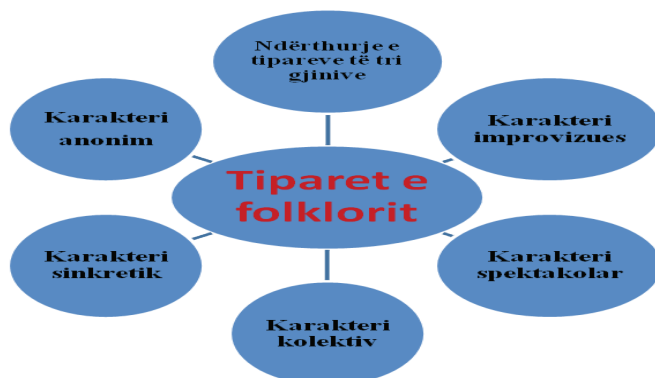
-Si mendoni kur dhe nga kush mund të jenë krijuar ato?

-Përmendni krijime të tjera folklorike që trashëgoohen brez pas brezi gojarisht.

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Përmbledhje e strukturuar:**

- Prezantohen çështjet në tabelë dhe shpjegohet në mënyrë të strukturuar se çështje folklori, si ka lindur dhe si është zhvilluar ai.

- Pasqyrohet në tabelë një kllaster me tiparet e folklorit dhe nxiten nxënësit me anë të pyetjeve të ndryshme gjatë përshkrimit dhe shpjegimit të këtyre tipareve.

Pasi bëhet skematizimi i mëposhtëm në tabelë shpjegohen nënndarjet e krijimtarisë gojore duke nxitur nxënësit të ilustrojnë me shembuj.

Krijimtaria gojore, mbi bazën e **kriterit të gjinisë**, ndahet në:

I. Lirika

a) *familjare*   b) *shoqërore*

II. Epika

a) *legjendare* (Këngët e ciklit të kreshnikëve; baladat)
b) *historike* (këngë të periudhës para pushtimit osman, të pushtimit osman, këngë për Luftën e Vlorës etj.)

Prozë popullore

1. përrallat
2. legjendat
3. anekdotat
4. fjalët të urta
5. gjëgjëzat

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Praktikë e udhëhequr:**

Lexohet në klasë fragmenti nga *Rinë Katerinëza* i Mitrush Kutelit me detyrën e përcaktuar që në fillim të leximit:

Dalloni tri elemente folklorike që autori ka përdorur në fragmentin e mëposhtëm.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për ilustrimet dhe shembujt e sjellë, për analizën e tekstit *Rinë Katerinëza*.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Mblidhni nga të moshuarit një ninullë dhe dy këngë dasme

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Epika popullore. “Eposi i kreshnikëve”. Analizë.		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • përcakton ndarjet e epikës popullore; • analizon dhe gjykon për vlerat e epikës • vlerëson rëndësinë historike dhe kulturore të eposit;			
Fjalë kyçe: Epikë legjendare Cikli i kreshnikëve Konflikt Qëndresë Epizmi Trashëgimi	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Cikli i kreshnikëve-vepra, Tregime të moçme shqiptare		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Gjuhë shqipe, Histori, Qytetari	Situata e të nxënit: Bisedë e shkurtër për temën duke nxitur nxënësit të mendojnë për vlerat e eposit shqiptar.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Shoqërim idesh, Lexim i imtë me kodim teksti, Tabela e koncepteve</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Zhvillohet kontrolli i njohurive me anë të pyetjeve dhe kërkesave:

- *Cila është rëndësia e madhe që ka studimi i folklorit, jo vetëm në drejtim të njohjes së traditave të popullit shqiptar, por edhe të njohjes së vlerave të tij si trashëgimi e madhe artistike?*

Nxënësi argumenton dhe ndalet në vlerat estetike dhe edukative të tij.

- *Si përftohet karakteri kolektiv i folklorit? Shpjegoni.*

Edhe pse krijimi folklorik krijohet fillimisht nga një njeri i veçantë, tipari kryesor i tij mbetet karakteri kolektiv.

Argumentoni lidhjen mes karakterit kolektiv dhe atij anonim të krijimit folklorik.

- *Ç’janë këngët lirike dhe si ndahen ato?*

- *Cila është përmbajtja dhe vlera artistike e këngëve të dasmës?*

- *A mendoni që ninullat janë këngë lirike që përdoren edhe në ditët tona?*

Argumentoni mendimin tuaj.

Shoqërim idesh:

Lexohet përcaktimi i mëposhtëm i dy mbledhësve të folklorit dhe u kërkohet nxënësve të shprehin idetë e tyre për Ciklin e Kreshnikëve.

Kangët e vjetra, qi nji fen prej malcorvet me emnin “kangë kreshnikësh, kangë të moçme, kangë lahute”, janë visari ma i çmueshmi, shprehja ma e gjallë e shum ndiesive bujare e përfytyrimi tipik i fizjonomis së kombit tonë.

Visaret e Kombit I, f. IX, Bernardin Palaj dhe Donat Kurti

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim i imtë me kodim teksti:

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin brenda një kohe të caktuar dhe të kërkojnë në të informacionet e mëposhtme duke e pajisur tekstin me simbole gjatë leximit. Për shkak të sasisë së bollshme të informacionit nxënësit ndahen në tri grupe.

Shkruhen në tabelë informacionet që duhet të kërkojnë në tekst.

Grupi 1:

1. Eposi dhe përmbajtja e tij
2. Zona ku janë të përhapura këto këngë dhe mbledhësit e parë të tyre
3. Temat dhe nëntemat e Ciklit të Kreshnikëve?

Grupi 2:

4. Koha e krijimit të Ciklit të Kreshnikëve
5. Personazhet që lëvizin në epos
6. Veçoritë e eposit

Grupi 3:

7. Elementët mitologjikë të eposit
8. Poetika dhe vargëzimi i eposit

Nxënësit punojnë në mënyrë individuale për të koduar tekstin duke mbajtur shënime mbi të.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Tabela e koncepteve:

Pasi nxënësit mbarojnë së lexuari materialin, të dhënat pasqyrohen në tabelën e koncepteve sipas çështjeve kyçe, duke përmbledhur informacionet më të rëndësishme të tekstit dhe duke e shoqëruar me shpjegime, komente dhe sqarime të mësueses dhe të nxënësve.

Eposi i kreshnikëve

Koncepti	Shpjegimi
Lloji	Këngë tregimtare me karakter fantastik
Përhapja	Këto këngë janë të përhapura në trevën veriore të vendit tonë, në një zonë që shtrihet mbi lumin Drin dhe që shkon nga brigjet veriperëndimore (Ulqin e Krajë) në Malësinë e Mbishkodrës (Hot, Grudë, Shkrel), në Dukagjin dhe trevën e Kosovës (Rugovë, Malësia e Mitrovicës etj.).
Mbledhësit e parë	At Bernardin Palaj dhe At Donald Kurti.
Tematika	Tema kryesore e eposit shqiptar është qëndresa : • qëndresa për mbrojtjen e trojeve, bjeshkëve, kullotave, kullave, nderit dhe dinjitetit të kreshnikëve, fisit, familjes, individit; • qëndresa, konflikti dhe lufta kundër forcave të natyrës.
Konflikti kryesor	Konflikti kryesor është ai mes çetës së Mujit dhe çetave të fqinjëve etnikë, sllavëve.
Mosha	Eposi ynë, sipas studimeve folkloristike, është fryt i periudhave historike ku kalohet nga bashkësitë e gjera politiko-etnike ilire (shek. V-VI) drejt formimit të kombësisë shqiptare (shek. X-XIV). Shekulli IV është kufiri kohor i përfundimit të procesit krijues të eposit.

Personazhet	Vëllai i madh, Muji, një çoban nga Klladusha Dallohet: - për forcën e jashtëzakonshme fizike dhe luan në epos rolin e patriarkut; - udhëheq çetën e kreshnikëve, - mbron zakonet e maleve ose kanunin në jetën shoqërore dhe morale dhe garanton zbatimin e tyre. Vëllai i tij, Halili, shquhet gjithashtu për forcën e karakterit dhe për trimëri, por është më i rrëmbyer, ngaqë i mungon përvoja e jetës dhe e luftës. Halili është i pashëm, i guximshëm, i rrëmbyeshëm në aventura. Ajkuna ose Kuna, e cila herë paraqitet si gruaja e Mujit, herë si motra e tij. Omeri, djali i Mujit. Çeta e Mujit përbëhet nga 30 agallarët e Jutbinës, të cilët janë luftëtarë që kanë dhënë prova trimërie.
Hapësira	Trojet më të zakonshme janë ato qark Jutbinës
Veçori të këngëve	Epizmi ose karakteri i gjerë rrëfimtari Legjendariteti Fryma heroike Elementët mitologjikë

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për leximin aktiv të tekstit, për evidentimin e veçorive të Ciklit të Kreshnikëve, për pyetjet që ngre dhe për përgjigjet që jep.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:**Ushtrimi 3** faqe 17

Lexim në shtëpi i fragmentit **Martesa e Halilit** me detyrën: Dalloni në këtë fragment tipare të ciklit të kreshnikëve.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Fragment “Martesa e Halilit” Studim teksti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • tregon me fjalët e tij subjektin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose fragmenti; • dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti; • dallon konfliktin/et në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; • analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj • shpreh dhe argumenton pëlqimet e tij për një personazh;			
Fjalë kyçe: Kotorre t’reja, Jutbinë Muji me kreshnikë trimi martue Tanushën e Krajlit		Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare videoprojektor	

Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Bashkëjetesa paqësore, Gjuhë shqipe, Histori.	Situata e të nxënësve: -Diskutim mbi përshtypjet që kanë krijuar nxënësit gjatë leximit të vargjeve nga "Martesa e Halilit"
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP-Diskutim mbi njohuritë paraprake, Pyet sërish, Punë në grupe, Harta e personazheve.	

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

-Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Zhvillohet një diskutim mbi përshtypjet që kanë krijuar nxënësit gjatë leximit të vargjeve nga "Martesa e Halilit".

-Ilustrohen njohuritë teorike të mësimi paraardhës mbi tiparet e Ciklit të kreshnikëve në fragmentin nga kënga "Martesa e Halilit"

Epizmi ose karakteri i gjerë rrëfimtari. Në këtë këngë rapsodi rrëfen në mënyrë të hollësishme, duke u ndalur në dukuritë e natyrës, tek zakonet të jetës, në kuvendin e burrave, tek bukuria e Tanushës etj.

Legjendariteti- Gërshetohet realja me fantastiken (hiperbolat e përdorura)

Fryma heroik-

Ky edhe s'asht, or burra, cub flligshtish,(9)

Mirë e njihni, se â daji(10) trimnish.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Pyet sërish:

Nxënësit kanë lexuar dhe janë njohur me tekstin, dhe gjithashtu kanë ngritur pyetje të ndryshme për të sqaruar domethënien e tekstit. U shpjegohet nxënësve procedura *Pyet sërish*.

-Një nxënës lexon me zë të lartë vargjet e caktuara.

-Nxënësi tjetër bën pyetje për tekstin.

-Nxënësi i parë duhet t'u përgjigjet atyre.

-Të dy nxënësit duhet të përpiqen të bien dakord për përgjigjet më të përshtatshme për pyetjet e bëra.

-Shkëmbehen rolet.

-Vazhdohet deri në fund me dyshe të tjera.

Mësuesja mund të japë shembullin e parë me formulime "pyetjesh të mira" dhe gjithashtu mund t'i orientojë nxënësit në kërkim pyetjesh.

Shembuj:

-Cili është komenti yt për dy vargjet e para?

-Cili është përfytyrimi që krijohet në vargjet ku përshkruhet natyra?

-Çfarë informacioni marrim në vargjet?:

Kanë ra vashat me gja(3) në lumë,

Kanë nisë vashat me lypë krojet ?

-Për çfarë ka dalë Muji me çetën e tij në bjeshkë?

-Çfarë tregon interesimi i kreshnikëve për Halilin?

-Ç'tipare të Mujit dalin në pah në përgjigjen që ai u jep kreshnikëve?

Vazhdohet me pyetje dhe përgjigje deri në fund të vargjeve.

Punë në grupe:

Ndahet klasa në grupe:

Grupi i parë- Ushtrimi 2. Në vargjet e këngës shfaqen disa veçori zakonore të jetesës së kreshnikëve. Identifikoni të paktën dy nga këto veçori.

Kreshnikët merren me blegtori: Kanë ra vashat me gja në lumë..

Kreshnikët dalin për gjah: A thue ndeshet m'ndoi gja malit!

Kreshnikët i kanë të forta lidhjet fisnore: Ma zi fisin, Mujë, po na koritin etj

Grupi i dytë-Ushtrimi 3. Parafrazoni vargjet e mëposhtme, duke u ndalur te lidhjet shpirtërore mes kreshnikëve, detyrimet morale që ata kanë për fatin dhe nderin e secilit dhe për nderin e fisit.

- *Cila është fjala që shpreh lidhjet fisnore dhe afërsinë mes tyre?*

Tutna djalit dikush po na rre.

Shpesh e shpesh po bje' n'Kotorre t'reja,

Rob të gjallë djalit p'e xanë.

Le' konakun, Mujë, qi s'po ta fikin,

Ma zi fisin, Mujë, po na koritin. → Martesa e Halilit është shqetësim për gjithë kreshnikët. Përdorimi i trajtës së shkurtër të vetës së parë shumës.

Grupi i tretë Ushtrimi 4. Subjekti i këngës zë fill me një ngjarje midis njerëzve të zakonshëm dhe më pas përmenden tiparet e kreshnikëve.

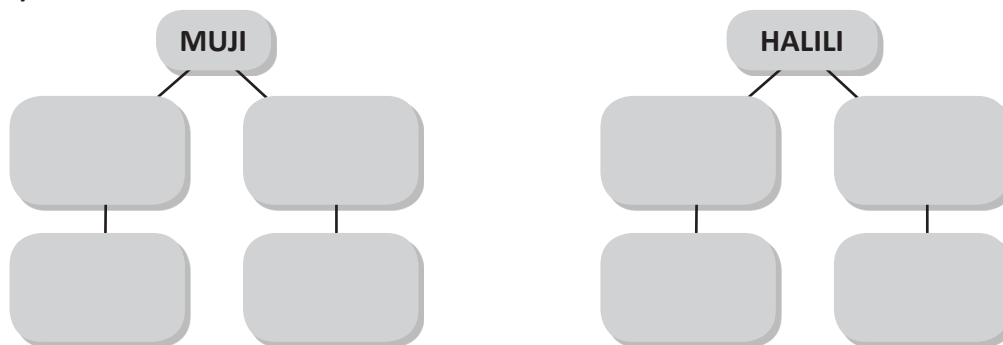
a) *Gjeni vargjet që krijojnë përfytyrimin fizik të kreshnikëve.*

b) *Si kalohet nga këto vargje te veprimi dhe lidhja e kreshnikëve me qeniet fantastike?*

-Diskutohen përgjigjet e nxënësve dhe plotësohen nga mësuesja, kur është e nevojshme.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Harta e personazheve: Punohen **ushtrimi 6** dhe **7** në libër.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për përdorimin e strategjive të ndryshme për të kuptuar tekstin, për formulimin e pyetjeve dhe përgjigjeve, për parafrazimin e saktë të vargjeve, për ilustrimin e përgjigjeve me vargje nga teksti, për argumentet që përdor në përshkrimin dhe karakterizimin e personazheve, për rolin aktiv në grup.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:**Ushtrimi 5**

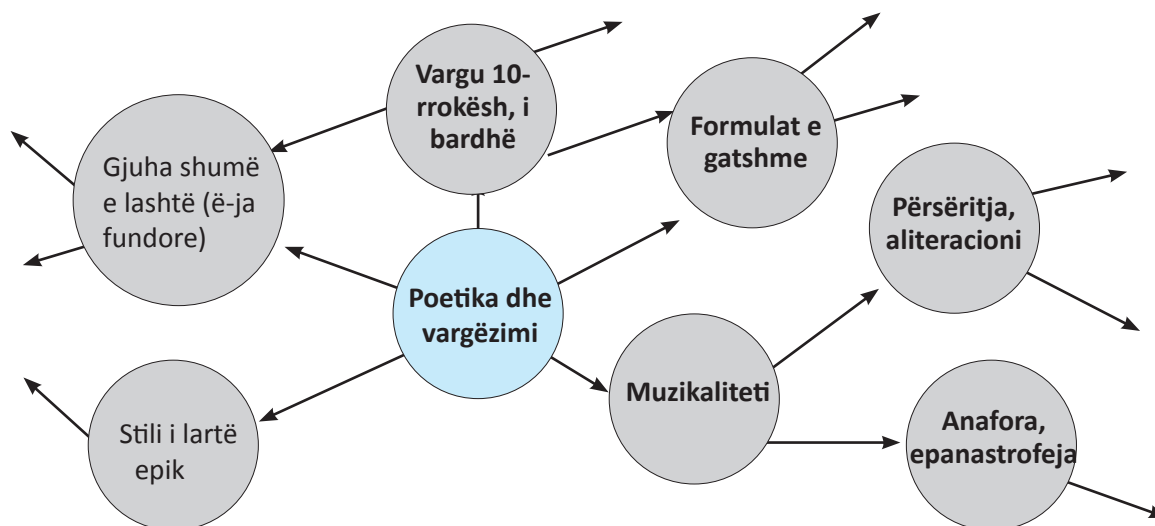
Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika:-Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – “Martesa e Halilit” Studim teksti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit:			
- përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën (koha, vendi,detajet fizike, situatat); - veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst si p.sh.: gjuha (p.sh., zgjedhja e fjalëve); përdorimi i gjuhës së figurshme (krahasoni,metafora,personifikimi, simboli, epanastrofeja, hiperbola, ironia etj.); muzikaliteti (ritmi, rima, strofa, aliteracioni, etj.) - formulon mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij rreth tekstit, duke e lidhur atë me njohuritë e mëparshme, me përvojën dhe me imagjinatën.			
Fjalë kyçe: mjete stilistike figuracioni muzikaliteti rima vargëzimi	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri veprat letrare		
Lidhja me fushat tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Identiteti kombëtar, Të drejtat e njeriut, Bashkëjetesa paqësore, Histori.	Situata e të nxënit: Bisedë mbi vjetërsinë e këngës, tema e martesës jashtë fisit.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Hap pas hapi-Bashkëbisedim, Kllaster, Punë në grupe, Praktikë e udhëhequr			

Organizimi i orës së mëimit**A. Lidhja me njohuritë e mëparshme****Hapi i parë (Bashkëbisedim):**

Mësimi fillon me një bisedë mbi vjetërsinë e këngës dhe trajtimin e temës së martesës jashtë fisit. Vazhdohet me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Hapi i dytë (Kllaster):

Vazhdohet me kontrollin e njohurive të cilat pasqyrohen në një kllaster në tabelë për çështjen:

Poetika dhe vargëzimi i *Ciklit të Kreshnikëve***Hapi i tretë(Punë në grupe):**

Ndahet klasa në grupe dhe punohet me ushtrimet në tekst

Grupi I: Ushtrimi 9. Në përshkrimin e natyrës në një ditë të ftohtë dimri, gjeni mjetet e stilistikës (të paktën dy) që japin konceptin hiperbolik të kësaj tabloje dhe shpjegoji ato. Në ç'raport është natyra me kreshnikët dhe bëmat e tyre.

Grupi II: Ushtrimi 12. Në vargjet ku përshkruhet ardhja e pranverës (*Sa mirë bjeshka...N'det...*) gjeni detajet që e bëjnë atë reale dhe njëherazi fantastike. Shkrija e reales me fantastiken bëhet me qëllim nga rapsodi. Pse? Cila është figura stilistike që përftohet nga shkrija e tyre. Argumentojeni mendimin tuaj edhe me ilustrime nga fragmenti.

Grupi III: Ushtrimi 13 Dalloni disa nga elementet që krijojnë harmoninë zanore në vargjet e mëposhtme?

Kanë ra vashat me gja në lumë,

Kanë nisë vashat me lypë krojet

Kanë gjetë krojet tanë ngri hej.

Kanë gjetë lumin ngri akull;

Grupi IV: Ushtrimi 14. Gjeni në fragment një rimë foljore dhe një rimë emërore. Cili është funksioni i tyre?

Hapi i katërt (Praktikë e udhëhequr):

Praktikë e udhëhequr me të gjithë klasën.

Pasi punohen dhe diskutohen ushtrimet në libër i rikthehemi edhe njëherë kllasterit në tabelë. Dallohen dhe nxirren nga teksti shembuj për secilin element të kllasterit duke ilustruar dhe duke bërë komentet përkatëse.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për rolin aktiv në grup, saktësinë e përgjigjeve, për evidentimin e veçorive gjuhësore stilistike të tekstit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruani një tekst (me 50 fjalë) ku të tregoni përshtypjet dhe vlerësimin tuaj për këngët e *Ciklit të Kreshnikëve*.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika:-Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Fragment “Gjergj Elez Alija” Studim teksti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimit: - dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti - dallon konfliktin/et në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër - analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet - përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën (koha, vendi,detajet fizike, situatat); - veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi			
Fjalë kyçe: n’fushë t’mejdanit trimi Balozi kanun topuz gjog gjak	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri, veprat letrare skeda tabela		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Identiteti kombëtar, Gjuhë shqipe, Histori, Ndërvlerësia	Situata e të nxënit: Rrëfim i fabulës në këngën e Gjergj Elez Alisë.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Pyet sërish, Ruaje fjalën e fundit për mua</i>			

Organizimi i orës së mësim

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

- Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.
- Bëhet rrëfim i fabulës së këngës së Gjergj Elez Alisë nga nxënësit.
- Bëhen komente nga mësuesja në lidhje me rregullat e rrëfimit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Pyet sërish:

Nxënësit janë të familjarizuar tashmë me procedurën *Pyet sërish*.

- Një nxënës lexon me zë të lartë vargjet e caktuara.
- Nxënësi tjetër bën pyetje për tekstin
- Nxënësi i parë duhet t'u përgjigjet atyre.
- Të dy nxënësit duhet të përpiqen të bien dakord për përgjigjet më të përshtatshme për pyetjet e bëra.
- Shkëmbehen rolet.
- Vazhdohet deri në fund me dyshe të tjera.

Mësuesja mund të japë shembullin e parë me formulime “*pyetjesh të mira*” dhe gjithashtu mund t'i orientojë nxënësit në kërkim pyetjesh. Shfrytëzohen pyetjet e aparatit pedagogjik dhe një larmi pyetjesh të lindura gjatë leximit dhe komentimit të vargjeve.

Shembuj:

- Cili moment i këngës është ky?
- Në ç'mënyrë është folja në vargun “n'fushë t'mejdanit trimat konkan dalë”. Pse?
- Cila është arsyeja që Balozi dhe Gjergji debatojnë para dyluftimit?
- Dalloni në fjalët e Gjergjit kodin moral që e ka detyruar atë të dalë në një dyluftim të pabarabartë.
- Interpretoni kanunin e të parëve të Gjergjit.
- Cilat janë fjalët kyç që shprehin këndvështrimin e rapsodit popullor?..

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura***Ruaje fjalën e fundit për mua:***

Pasi mbarohet leximi dhe është komentuar përmbajtja tematike dhe ideore e fragmentit kalohet në vlerësimin dhe interpretimin e tekstit duke përdorur metodën *Ruaje fjalën e fundit për mua*.

U kërkohet nxënësve të gjejnë në tekst dhe t'i shkruajnë në një fletë, pjesë që u bëjnë përshtypje, i çudisin, i entuziazmojnë, i gëzojnë etj.

Në anën tjetër të letrës nxënësit duhet të shkruajnë komentin e tyre, d.m.th. çfarë u bëri përshtypje.

Ftohen nxënësit të lexojnë citimet që kanë zgjedhur.

Nxënësi që do të lexojë citimin e tij, fton nxënësit e tjerë të bëjnë komentet e tyre. Edhe mësuesja mund të bëjë komente, por vetëm mbasi të kenë folur disa nxënës.

Pasi nxënësve u është dhënë mundësia të komentojnë, ai që kishte zgjedhur citimin kthen fletën nga ana tjetër dhe lexon komentin. Kjo është *fjala e fundit*.

Vazhdohet kështu me citime nga nxënës të tjerë.

Shembull nga mësuesja:

A'trandë fusha kur a'rrxue Balozi.

Mejherë trimi shpatën ma ka xjerrun,

kryet me neje trupit ia ka damun,

zhag për kambet trupin e ka ngrehun,

me gjith at m'nji bunar e ka mbytn.

-Unë kam zgjedhur këto vargje. *Cili është komenti juaj për to?*

Pasi disa nxënës japin komentet e tyre mësuesja lexon komentin e saj:

Këto vargje më entuziazmojnë, pasi Gjergji i sëmure prej nëntë vjetësh arriti të mundë Balozin e fuqishëm. Në këto vargje shprehet dëshira në subkoshiençë e një populli të lodhur e të tretur nga luftërat dhe nga pushtuesit për fitore dhe liri. Në këto vargje Gjergji nuk është një njeri apo një luftëtar, por është simbol i një populli të tërë. Një popull i vogël përballë një ushtrie pushtuese të fuqishme.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për përdorimin e strategjive të ndryshme për të kuptuar tekstin, për formulimin e pyetjeve dhe të përgjigjeve, për pjesëmarrjen aktive në veprimtari, për gjykimin dhe mendimin kritik.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 9

Lexim i kritikës për Ciklin e Kreshnikëve. Zgjidhni një prej shkrimeve dhe komentojeni në fletore.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Letërsia antike - Homeri		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • vlerëson rëndësinë e letërsisë greko-romake, si dhe analizon sfondin historik dhe kulturor ku u zhvillua kjo letërsi; • veçon llojet dhe gjinitë letrare që u zhvilluan gjatë kësaj periudhe, si dhe përfaqësuesit dhe veprat kryesore • diskuton për hipotezat e ndryshme në lidhje me ekzistencën e Homerit dhe veprën e tij;			
Fjalë kyçe: antikiteti greko- romak, arkaikë, klasike, helenistike, romake, mitologji, eposi homerik	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare, fletë me pyetje të përgatitura nga mësuesja, korniza të skeletëzuara të përgatitura nga mësuesja.		

Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Gjuhë e huaj, Arte, Histori, Qytetari, Filozofi.

Situata e të nxënit: Bisedë mbi antikitetin greko-romak.

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- *Stuhi mendimesh, Grupet e ekspertëve, Korniza të skeletëzuara të mësimi*

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Më pas zhvillohet një bisedë mbi antikitetin greko-romak, zhvillimet më të rëndësishme në fusha të ndryshme të dijes, artit dhe shkencës.

Lexohet vlerësimi në tekst dhe diskutohet mbi idetë që u sjell nxënësve fotoja ilustruese.

Rëndësia e antikitetit grek është e jashtëzakonshme, pasi me të zë fill kultura e Evropës. Përgjatë antikitetit lulëzuan letërsitë dhe artet me të gjitha gjinitë dhe llojet, u zhvillua filozofia, oratoria, filologjia, lindën historia dhe gjeografia, matematika dhe gjeometria, mjekësia dhe sportet. U përpilua kushtetuta e parë dhe u promovua forma demokratike e qeverisjes.

Duke përdorur mjeshtërisht kulturën dhe shpatën, grekët e vjetër e shtrinë ndikimin e tyre në tërë botën e njohur, por mbi të gjitha ata i dhanë jetë një qytetërimi të ngjashëm me veten, atij romak, me të cilin u shkrinë në mënyrë harmonike.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Grupet e ekspertëve.

Mësuesja:

- cakton grupet sbazë prej katër ose pesë nxënësish.
- u thotë nxënësve të numërohen brenda grupeve: “Një , dy, tre, katër”
- u jep nxënësve pyetjet e studimit dhe i cakton nxënësit nëpër grupe ekspertësh.
- u shpërndan nxënësve fleta me pyetje në to.

Grupet eksperte përgatitin pjesën e tyre të pyetjeve.

Ekspertët kthehen tek grupet bazë dhe drejtojnë diskutimin atje me radhë.

Detyra e ekspertëve është jo vetëm të raportojnë për idetë, por edhe të bëjnë apo të marrin pyetje nga grupi.

Çështjet:

Grupi 1: Vështrim i përgjithshëm për letërsinë greke dhe romake. Veçoritë dhe përfaqësuesit kryesorë të periudhës arkaike dhe klasike.

Grupi 2: Veçoritë dhe përfaqësuesit kryesorë të periudhës helenistike dhe të periudhës romake në letërsinë greke.

Grupi 3: Mitologjia dhe veçoritë e saj.

Grupi 4: Eposi homerik. Rëndësia .Çështja homerike.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Korniza të skeletëzuara të mësimi:

Pasi mbaron diskutimi në grupet eksperte, nxënësve u shpërndahen fletë me vende bosh për të reflektuar mbi materialin e diskutuar dhe për të kontrolluar shkallën e të kuptuarit.

Rëndësia e antikitetit grek është e jashtëzakonshme, pasi _____. Përgjatë antikitetit lulëzuan _____. Letërsia greke dhe ajo romake, të dyja së bashku, formojnë një unitet (tërësi) që quhet _____. Grekët ishin të prirur drejt së _____ ndaj dhe poetët e artistët krijuan vepra _____ dhe edukuan qytetarët me ndjenjën _____. Zhvillimi i letërsisë greke përfshin katër periudha: **1. Periudha** _____ që shtrihet afërsisht nga shekulli _____. Kësaj periudhe i përket: _____. **2. Periudha** _____ që është epoka më e _____. Në këtë periudhë kemi zhvillimin e _____. **3. Periudha** _____. Kjo periudhë shkon nga shek. _____ deri _____. Në planin kulturor, figura qendrore e epokës është _____. **4. Periudha** _____. Kjo periudhë shkon nga shek. _____. Në këtë periudhë _____.

Materiali i shkurtuar nga mësimi:

Rëndësia e antikitetit grek është e jashtëzakonshme, pasi me të zë fill kultura e Evropës. Përgjatë antikitetit lulëzuan letërsitë dhe artet me të gjitha gjinitë dhe llojet, u zhvillua filozofia, oratoria, filologjia, lindën historia dhe gjeografia, matematika dhe gjeometria, mjekësia dhe sportet. Letërsia greke dhe ajo romake, të dyja së bashku, formojnë një unitet (tërësi) që quhet letërsi antike. Grekët ishin të prirur drejt së bukurës, drejt kultit(2) për artin, ndaj dhe poetët e artistët krijuan vepra të mahnitshme që lanë gjurmë nëpër shekuj dhe edukuan qytetarët me ndjenjën e së bukurës dhe të së vërtetës. Zhvillimi i letërsisë greke përfshin katër periudha:

1. Periudha arkaike, që shtrihet afërsisht nga shekulli XII deri në shekullin VII para erës sonë. Kësaj periudhe i përket *cikli mitologjik Trojan* dhe *eposi mbi Luftën e Trojës*, që gjejnë mishërim në poemat epiko – heroike “Iliada” dhe “Odisea”. Po në këtë periudhë, Hesiodi krijon poemën didaktike “Punët dhe ditët” dhe “Teogonia”. **2. Periudha klasike**, që shtrihet nga shekulli VII deri në fund të shekullit IV para Krishtit. Kjo është epoka më e ndritshme e antikitetit grek, Në këtë periudhë lind dhe zhvillohet poezia lirike me Alkeun, Safon, Anakreontin, Simonidin, Pindarin etj. Pas saj nis të lulëzojë poezia dramatike me Eskilin, Sofokliun, Euripidin, si dhe me komedishkruesin Aristofan. Gjithashtu, merr zhvillim proza historike, filozofike, oratorike me Herodotin, Platonin, Aristotelin, Demostenin, veprat e të cilëve dallohen edhe për vlerat letrare në parashtrimin e lëndës shkencore. **3. Periudha helenistike ose aleksandrine**, që shkon nga fundi shekullit IV deri në shekullin I para Krishtit. Figura qendrore e epokës është Aleksandri i Madh Në planin kulturor, figura qendrore e epokës është Aristoteli, mendimtar dhe filozof. **4. Periudha romake në letërsinë greke.** Kjo periudhë shkon nga shek. I para erës sonë deri në shkatërrimin e pjesës perëndimore të Perandorisë Romake, pra deri në shek. V të erës sonë.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen dhe rolin në grup, për formulimin dhe përcjelljen e informacionit në grup, për shkallën e përvetësimit të njohurive.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

U jepet nxënësve detyrë për orën e ardhshme që të lexojnë subjektin sipas këngëve të veprës “Iliada” dhe të përgatitin hartën e ngjarjes sipas kornizës së dhënë. Për modelin e hartës së ngjarjes shih fazën e parashikimit të orës pasardhëse.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Homeri “Iliada”. Analizë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit - dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre; - dallon konfliktin/et në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; - analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; - veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst - vlerëson cilësitë estetike të gjuhës së një teksti për të arritur efekte të caktuara.			
Fjalë kyçe: akej trojanë Olimp Akili Agamemnoni Hektori dyluftim	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare Flipchart ose tabela në klasë, Videoprojektor, skeda personazhesh, interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Gjuhë e huaj, Arte, Histori	Situata e të nxënit: Sekuenca filmike nga filmi “Troja”		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim i shkurtër mbi materialin filmik, Harta e ngjarjes, Punë e pavarur në grupe,</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim i shkurtër mbi materialin filmik :

Shfaqet një material i shkurtër filmik nga filmi “Troja”. Jepen mendime mbi ngjarjen në film dhe ngjarjen në libër. Gjithashtu nxënësit komentojnë dhe mënyrën e realizimit të filmit

Harta e ngjarjes:

Nxënësve u është dhënë detyrë shtëpie të plotësojnë hartën e ngjarjes për veprën “Iliada”

Pasqyrohet harta e ngjarjes në Flipchart ose në tabelë dhe gjatë plotësimit diskutohet dhe komentohet për paqartësi të ndryshme nga ana e nxënësve ose mbi pyetje të ngritura nga mësuesja.

Vendi dhe koha	Vendi i veprimit është Troja . Ndodhemi në vitin e fundit të luftës, 51 ditët e fundit të saj
Personazhet	Njerëz -Agamemnoni, Akili,Hektori, Paridi, Patrokli, Menelau, Priami, Andromaka, Helena etj Perëndi -Zeusi, Athinaja, Hera, Apolloni, Afërdita etj
Konflikti kryesor	Konflikti mes grekëve dhe trojanëve
Konflikti paralel	Konflikti mes Akilit dhe Agamemnonit.

Ngjarjet kryesore	Hyrja: Grekët po humbasin në luftë dhe shkaku është rrëmbimi i Krizejdes nga Agamemnoni. Pika e lidhjes: Akili i kërkon Agamemnonit të kthejë Krizejdën dhe ai i merr skllaven e tij Brizejdën. Zhvillimi: Akili u tërhoq nga lufta. Zeusi nxit Agamemnonin për luftë me anë të një ëndrrë mashtruese. Paridi del në dyluftim me Menelaun. Afërdita ndërhyr dhe shpëton Paridin. Në Olimp perënditë grinden. Zeusi do t'i japë fund luftës. Hera kundërshton. Athinaja e maskuar nxit trojanët të shigjetojnë Menelaun. Besa thyhet. Vazhdojnë luftimet mes grekëve dhe trojanëve, vazhdojnë grindjet mes perëndive.
Pika kulmore	Patrokli vesh rrobat e Akilit dhe del në betejë. Aty vritet nga Hektori. Akili i zemëruar kthehet në luftë. Ai vrau dhe preu shumë trojanë.
Ngjarjet përfundimtare	Akili thërret në dyluftim Hektorin dhe e vret. Kufomën e tij e tërheq zvarrë nëpër kamp. Patrokli varroset me nderime. Priami shkon në çadrën e Akilit dhe i lutet t'i kthejë kufomën e Hektorit. Vepra mbyllet me salikimin e Hektorit.
Mesazhe	<i>Shpirti heroik i epokës</i> në figurën e Akilit. Mesazhi i <i>mbrojtjes së atdheut</i> në figurën e Hektorit. Mesazhi i <i>familjes ideale</i> përcillet nga Hektori dhe Andromaka. Mesazhi i <i>dashurisë</i> nga Paridi dhe Helena. .....

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Punë e pavarur në grupe:

Ndahet klasa në grupe dhe u caktohet nga një çështje për të lexuar dhe punuar- *Karakteret dhe personazhet*. Mësuesja ka përgatitur disa skeda për personazhet dhe nxënësit do të plotësojnë karakteristikat për secilin. Skedës mund t'i shtohen elementë sipas kohës në dispozicion dhe informacionit që kemi. Personazhet: Akili, Agamemnoni, Hektori, Paridi, Andromaka, Helena, Priami.

Model:

Grupi i parë: Akili
Mendime, Fjalë

Ndjenja

Personaliteti

Mendon se pa të grekët vetëm do të humbasin: Edhe Zotat “zbuten me lutje t’ambila” apo si e lyp kanuni: “për djalë a vllatë vramë bota pranon me pagë të shpërblehet gjaku, dhe pa frikë gjaksi rron në paqë me anmikun, kur t’ketë la gjakun”, kurse Akili jo.

Akili përfshihet nga ndjenja e zemërimit. Akili ndjen dhimbje për shokun e tij të vranë, për grekët që kanë humbur jetën dhe për Priamin ....

Hero me veti të veçanta, ideali i epokës, përfaqëson kultin e trimërisë. I papërmbajtur në betejë dhe tepër inatçor në padrejtësi.

Anët e forta

-trimëria
- zemërgjerësia

Anët e dobëta

Kryelartësia e tij u sjell shumë humbje grekëve.
Thembra e tij

Veprime

Tërhiqet nga lufta, vret Hektorin, tërheq trupin e Hektorit zvarrë...

Caktohen aq grupe sa ka personazhe për të analizuar.

-Një grup do të punojë me mjetet artistike në vepër dhe do të plotësojë tabelën e mëposhtme, duke shfrytëzuar materialin teorik dhe fragmentin e shkëputur nga vepra. “Salikimi i Hektorit”.

Mjetet artistike në vepër	
Epitete kompozitë	<i>Agimi</i> i bukur gishtrëndafili; <i>Helena</i> flokëprarueme; <i>Herë</i> krahëbardha, mendjezez; <i>Zeusi</i> shqytmadhi, rrufeflakruesin, stuhishpërthyesi.
Krahasime	Polemi u dynd mbas tyne, porsi atëherë kur krina e plymtë e bletve del e roit... fill si ujku n’thekën, si dy zagarë të shpejtë;etj
Hiperbola	Kam pa shumë lufta e pjesë ndër to kam marrë, por kurrë s’kam pa gjithaq ushtri të madhe, sa gjetht e pemës e sa kokrriza ranë... i vjen në ndihmë Ajaksi me një mburojë në dorë sa një kala vigane

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diskutim:

Pasi nxënësit kanë punuar për të plotësuar kërkesat e marra, kalohet në diskutime dhe komente rreth personazheve dhe figuracionit.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për saktësinë e kryerjes së detyrës individuale dhe në grup, për saktësinë e përgjigjeve që jep si dhe për të menduarit logjik në karakterizimin e personazheve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ese argumentuese për personalitetin e Agamemnonit në ballafaqim me atë të Akilit. Përqendrohuni te grindja e cila bëhet dhe shkaku i të gjitha ngjarjeve që do të pasojnë në tek vepra “Iliada”.

Mund të shfrytëzohet interneti për referenca.

Material shtesë orientues për esenë:

Marrë nga interneti

Mbreti është "zbatuesi i parimit të bashkësisë, gjykatësi i mosmarrëveshjeve, kryekomandant në luftë, shtruesi i gostive e organizuesi i kuvendeve me këshillin, kuvende ku vendoset për politiken kolektive. Pozita e mbretit kërkon që ai të jete hem i përgjegjshëm, hem autoritar; duhet te jetë i vëmendshëm kundrejt këshillave të vlefshme; dhe t’i shndërrojë ato në politika të mira publike, duke i vulosur me anë të aprovimit të shprehur prej tij. Ky është një rol i vështirë dhe Agamemnoni nuk qe zgjedhur për ta kryer atë; ai e pa veten me këtë përgjegjësi për shkak të një lindjeje rastësore. Agamemnoni është një karakter i dobët-ngurrues, që brengoset shpejt, është shpesh në ankth dhe i padrejtë. Ai nuk është një njeri i keq; është i përkushtuar ndaj të vëllait, është jo pak kurajoz e ka çaste kur shkëlqen si luftëtar. Por ai ka ndërmarrë një rol shoqëror, që është (dhe ishte) shumë i madh për të. Ai pa asnjë dyshim do të ishte luftëtar i përshtatshëm për rangun e dytë të luftëtarëve, por ajo që i kërkohet për të qenë mbret shkon përtej mundësive të tij. Akili është një personazh i skajshëm, gjysmënjeri, gjysmëperëndi, pezull mes dy botëve. Për të dy prindërit e tij është problematik. Për të ëmën e tij të pavdekshme ai është ura lidhëse me botën e vdekatarëve plot me vdekje e pikëllim, ekzistenca e tij bën që e ëma të provojë ndjenja të cilat zakonisht nuk i përfshijnë perënditë. Nëse Agamemnoni ka trashëguar një rol social, që është shumë i madh për të, Akili ka trashëguar një rol që është shumë i vogël për të. Kjo s’do të thotë se Akili mëton sadopak rolin e Agamemnonit, atij madje i shkon shumë më pak të jetë mbret mbi mbretër, sesa të qenit më i pari luftëtar mes luftëtarësh. Për Akilin, në të vërtetë, nuk ka kurrkund një vend të përshtatshëm në botën njerëzore, virtytet e tij të tepruara e jo te plota bëjnë që ai te mos ndjehet mirë as atje dhe askund tjetër. Kësisoj, ne përcaktojmë potencialin e mërisë [zemërimin] të tij. Akili dhe Agamemnoni konfrontohen me shoqi-shoqin; si dy burra që janë në pozicione ku nuk ndjehen të plotë, janë të pakënaqur me veten e gjërat që i rrethojnë. Poeti e sjell situatën nga potencialiteti në aktualitet, duke i shtuar kësaj një ngjarje rastësore, faktin që Agamemnoni zotëron si trofe lufte bijën e një priftit të Apolonit. Më së pari, Agamemnoni vuan nga paradoksi i autoritetit: autoriteti duket se të jep pushtet të bësh çdo gjë, përveç asaj që zotëruesi do të bëjë për veten e vet. Sikurse e thotë më vonë Agamemnoni, pak a shumë me një çiltërsi prekëse, ai e mbajti vajzën, sepse ajo i pëlqente. (I. 112-15). Porse bash, sepse ai është mbret, Agamemnonit nuk i lejohet që të merret me gjëra personale; ai ka më shume pushtet se njerëzit e tjerë, por më pak liri. Kjo enigmë ka bërë të vramenden njerëz

më të zgjuar se Agamemnoni. Duke e mbajtur vashën, ai kufizon pushtetin e tij; por nëse e dorëzon, ai po kështu, në një aspekt tjetër, do të kufizonte pushtetin e vet. Vasha ishte trofeu i tij nga ajo që u nda; ajo është shenjë e statusit të tij, prova që tregon se Agamemnoni është luftëtar mbi luftëtarë. Duke humbur trofeun, ai, i cili supozohet të jetë figura më e lartë, Agamemnoni humbet këtë status. Sikurse thotë më vonë: "Por ju shpërblimin shpejt ma bëni gati,/ Pse hije s'ka...

AUTORITETI DHE STATUSI

Në shoqërinë homerike, autoriteti sigurohet nga ushtrimi i autoritetit dhe statusi nga demonstrimi i statusit. Statusi e autoriteti i Agamemnonit, sikurse e pamë, janë të nevojshme për funksionimin e bashkësisë. Agamemnoni kështu mund të deklarojë, me të drejtë se, duke refuzuar kërkesën e gjindjes, në të vërtetë po vepron në emër të tyre. Ai kësodore tregon se e kontrollon situatën dhe në këtë mënyrë postin e mbretit.

Sigurisht që Agamemnoni nuk e kontrollon situatën; refuzimi i kërkesës për lirim nga prifti e fut atë në konflikt me Apolonin. Gabimi i Agamemnonit qëndron në atë se ai nuk mundet që ta kuptojë fuqinë e forcave kundër tij. Ai nuk arrin të përballet si duhet me një nga situatat me të vështira, me të cilat mund të përballet një autoritet: një situatë ku duhet që të lëshosh udhë menjëherë, para se gjërat të keqësohen, çka do të kushtojë shumë më shtrenjtë.

KUVENDI

Ky kuvend është thirrur për të ndrequr gabimin e mëparshëm të Agamemnonit. Me qëllim që kjo të ketë kosto minimale sociale, Agamemnoni duhet të gjejë forcën për t'u tërhequr qetësisht e me dinjitet; ndërsa Akili duhet ta mbështesë. Kështu që, kur Agamemnoni merr radhën për të folur ai e sheh veten duke u përpjekur të bëjë shumë gjëra në të njëjtën kohë: të përligjë veten, të tërhiqet nga ajo që ka vendosur më parë, dhe të riafirmojë autoritetin. Po të kemi parasysh ngatërresën në të cilën është tanimë, e bën këtë jo keq. Ai jep porosi për kthimin e bijës së priftit dhe blatimin e flive për Apolonin; ai kësodore merr në kontroll situatën pas shlyerjes së gabimit dhe ushtron autoritet, duke pranuar keqpërdorimin e forcës së tij. Ai, sidoqoftë, kërkon që të kompensohet për këtë. Kjo përbën një gabim fatal, jo për faktin se kërkesa është e paarsyeshme, por se Agamemnoni nuk është personi i duhur për ta kërkuar këtë. Nestori e Odisea duhet të ngrihen dhe ta kërkojnë këtë, mbështetur në shpirtmadhësinë e mbretit, princërit dhe gjindja nuk do të donin që ta shihnin mbretin pa trofe. Duke e bërë këtë kërkesë në emrin e tij, duket sikur Agamemnoni bën më shumë një kërkesë personale, sesa zyrtare, pra më tepër për shkak të lakmisë vetjake, sesa për ruajtjen e pasurisë dhe të statusit të tij. Ai e nxjerr veten zbuluar ndaj akuzave të lakmisë për kamje dhe Akili menjëherë e shfrytëzon duke e akuzuar për këtë

(I. 122). PËRBALLJA E SITUATËS

Të dy burrat janë sjellë keq, por në mënyra të ndryshme. Akili ka folur e vepruar pa u menduar; si gjithmonë, ai vë re diçka e me të merret menjëherë, ndien një emocion dhe e shfaq atë në çast. Agamemnoni sillet keq në një mënyrë më të fajshme, në faktin se keqsjellja e tij përbën më shumë se një reagim ndaj situatës; ai bën gabim gjatë përpjekjes për t'u përballur me situatën. Mëria e Akilit është më spontane, e Agamemnonit më sistematike; Agamemnoni e trupëzon mërinë e tij nëpërmjet një padrejtësie të qartë: marrjen e Briseidës Akilit.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika:-Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Fragment: “Fjala që mban Agamemnoni përpara luftëtarëve të tij”. Studim teksti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësim: • dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti • analizon personazhin e Agamemnonit duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; • analizon përdorimin e gjuhës së figurshme (krahassimi, metafora, personifikimi, simboli, epanastrofeja, hiperbola, ironia etj.); muzikalitetin (ritmi, rima, strofa, aliteracioni, onomatopeja, asonanca etj.); • analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti • formulon mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij rreth tekstit, duke e lidhur atë me njohuritë e mëparshme, me përvojën dhe me imagjinatën; • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti:			

Fjalë kyçe: luftë shtizë kuaj mburojë gjak djersë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare (mund të sigurohen nga biblioteka e shkollës), interneti
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori.	Situata e të nxënësve: Ese argumentuese për personalitetin e Agamemnonit në ballafaqim me atë të Akilit.
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP-Teknika e të pyeturit, Lexim eseje, Role të specializuara në diskutim, Karrigia e nxehtë.	

Organizimi i orës së mësimimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Teknika e të pyeturit:

Ora nis me kontrollin e njohurive për materialin teorik.

Pyetjet:

Cilat janë periudhat kryesore të letërsisë antike dhe përfaqësuesit e secilës prej tyre?

Çfarë dini për origjinën e Homerit dhe për veprat e tij kryesore?

Sa këngë ka gjithsej vepra "Iliada"?

Tek kënga IX e veprës kemi një ngjashmëri me kanunin tonë. Çfarë tregon kjo për lidhjen dhe hershmërinë e vendeve?

A e vlerëson Akili princin trojan, Hektorin? Cili është mendimi që Akili ka për të?

Si ndahen perënditë në lidhje me interesat e luftës? Ç'kërkon t'ju tregojë natyra grindavece e perëndive, e njëjtë si ajo e njerëzve?

Lexim eseje:

Kontroll dhe diskutim i detyrave të shtëpisë-Ese argumentuese për personalitetin e Agamemnonit në ballafaqim me atë të Akilit.

Për këtë detyrë nxënësit janë orientuar të mendojnë rreth figurës së kryekomandantit grek dhe kjo do të shërbejë si një bazë për këtë orë në të cilën komenti përqendrohet rreth autoritetit të Agamemnonit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Role të specializuara në diskutim:

Në këtë fazë të mësimimit do të përdoret teknika e grupeve eksperte: *Role të specializuara në diskutim.*

Hapi i parë:

Lexohet teksti bukur me intonacionin e duhur.

Hapi i dytë:

Mësuesi planifikon një numër rolesh që përkon

me numrin e nxënësve në grupet bazë.

Përmbledhësi:

Bën një përmbledhje të shkurtër të fragmentit dhe kërkon nga të tjerët që t'i shtojnë ide dhe mendime kësaj përmbledhjeje.

Gjetësi i fjalëve:

Detyra e tij është të analizojë gjuhën dhe stilin, të gjejë figurat letrare, fjalë të reja, të rëndësishme, të çuditshme për t'ia vënë në dukje grupit për diskutim. Shfrytëzohen pyetjet 5, 6, 7, 8 pas mësimimit.

Interpretuesi i personazheve:

Detyra e tij është të mendojë me kujdes për personazhet në rastin konkret për Agamemnonin dhe t'i diskutojë idetë me nxënësit e tjerë. Shfrytëzohen pyetjet 1, 3, 4, 9 pas mësimimit.

Lidhësi:

Detyra e tij është të gjejë lidhjet mes tekstit dhe botës jashtë shkollës. P.sh. në këtë fragment kemi tiparet e komandantit, të udhëheqësit. Sa i ngjashëm është Agamemnoni me një lider të kohëve moderne? Shfrytëzohet pyetja 10 pas mësimimit.

Vazhdohet me hapat si në teknikën Grupet e ekspertëve.

Nxënësit e secilit rol nxitin diskutimin në grup dhe ftojnë të tjerët të japin mendimin e tyre. Në fund ai që ka rolin e specializuar do të japë mendimin e vet.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Karrigia e nxehtë:

Kjo teknikë jep shtysa për të kuptuar një tekst nëpërmjet vënies së vetes në vendin e një personi apo objekti. Nxënësit duhet të kuptojnë këndvështrimet e ndryshme dhe t'i aktrojnë ato.

Në karrigen e nxehtë do të luhet **roli i Agamemnonit**. Mund të zgjidhen për këtë rol nxënësit që patën rolin e interpretuesit të personazheve, por

edhe të tjerë.

Nxënësit e tjerë duhet të bëjnë pyetje për qëllimin, shtysat, ndjenjat apo veprimet e Agamemnonit në këtë vepër p.sh:

- Çfarë mendove kur nise ushtrinë për në Trojë? E mendove se do të zgjaste aq shumë lufta?
- Si u ndjeve gjatë gjithë atyre viteve luftë pa arritur qëllimin? Nëse do ta dije si do të shkonin gjërat, do ta nisje luftën gjithsesi apo do të gjeje mënyra të tjera për të zgjidhur konfliktin me trojanët?
- Pse u grinde me Akilin?
- A u pendove më pas?
- Nëse do ta kishe ditur se tërheqja e Akilit nga lufta do të sillte aq shumë humbje, do ta ribëje përsëri atë veprim?
- Ç'mendim ke për Akilin? Po për trojanët? .....

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për argumentimin e tij në esenë e detyrës së shtëpisë, për rolin e specializuar në diskutim, për llojet e pyetjeve që ngre dhe për përgjigjet që jep.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Gjeni në fjalorin mitologjik se cila është historia e Paridit deri në momentin e luftës së Trojës. Ndaluni: te parashikimi i Kasandrës
jeta në malin e Idës
molla e sherrit

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore–Fragment “Dyluftimi i Paridit me Menelaun”. Studim teksti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi: - përcakton fabulën e një teksti - analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj. - analizon marrëdhëniet mes personazheve, si p.sh., ndikimi që ka Hektori te Paridi - shprehet, në mënyra të ndryshme, (vizatim) - veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst si p.sh.: <i>gjuha</i> (p.sh., zgjedhja e fjalëve); <i>përdorimi i gjuhës së figurshme</i> (krahاسimi, epiteti , kontrasti, enumeracioni, ironia etj.);			
Fjalë kyçe: Trim Menelau Kryelartë Paridi tmerr Lekë bukuroshin Trojanë trima Fatos Dashunitë Turp	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare (mund të sigurohen nga biblioteka e shkollës), dërrasa, shkumësa		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Vendimmarrja morale, Gjuhë shqipe, TIK	Situata e të nxënit: Historia e Paridit deri në momentin e Luftës së Trojës. Parashikimi i Kasandrës Jeta në malin e Idës Molla e sherrit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë parapake, VLMD, Diskutim</i>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Lexohet informacioni i sjellë nga nxënësit për Paridin dhe diskutohet karakteri dhe formimi i këtij personazhi ashtu siç gjallon në mitologjinë greke. Diskutohet mbi fatalitetin që shoqëron personazhet homerikë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim i drejtuar me ndalesa(VLMD):

Lexohen vargjet pjesë - pjesë dhe ngrihen pyetje mbi to nga mësuesja dhe nga nxënësit të ndryshëm.

Porsa vegoi **trim** Menelau Paridin

tue dalë **kryelartë** me hapa t'mdhaj në krye

t'ushtrisë së vet; porsi luan i uritur

me shpirt shendon kur n'ndoj kufomë ai ndeshet

ja n'dre brynoç trupmadh ja në sorkadhe,

me rreshk don ta përpijë, e syu s'i tutet

prej balash t'fortë e t'shejt që i lehin mbrapa,

as nga gjuetarë djelmosha, ashtu u gëzue

trim Menelau kur t'bukrin Lekë hynerin

e pa me sy, me shpresë t'marrë hak n'të poshttrin.

Shembull:

1. Dalloni në dy vargjet e para përcaktimet, fjalët, që tregojnë këndvështrimin e Homerit për Menelaun dhe për Paridin. Ç'tregon kjo për këndvështrimin e tij?

Homeri e quan Menelaun trim dhe Paridin kryelartë. Kjo tregon se ai është i paanshëm, i vlerëson të dy personazhet për cilësitë e veçanta që kanë dhe thjesht rrëfen ngjarjet. Ai nuk e tregon, nëse është për fitoren e grekëve apo për atë të trojanëve. Kjo është veçori e stilit të tij.

2. Cila është figura stilistike që ndërton vargjet dhe me ç'funksion përdoret?

I gjithë ky paragraf ndërtohet me një krahasim të zgjatur, similitudë, të cilën autori e përdor për të treguar pa u ndalur, pa marrë frymë, gjithë përjetimet e brendshme dhe gjithë urrejtjen për hakmarrje që zgjoi te Menelau prania aty afër e Paridit. Krahasimi është i goditur. Kanë kaluar mbi nëntë vjet dhe Menelau është i etur për hakmarrje si një luan i uritur i cili mund të përpijë gjithçka që i del përpara.

3. Çfarë nuance kuptimore shpreh epiteti Lekë bukuroshin i përdorur në këtë moment nga Homerit?

një tmerr e zu në shpirt Lekë bukuroshin kur pa atë që duel prej vijës s'parë t'luftarve akej; dhe vdekjes t'i shpëtonte mbas shokëve t'vet ndër çeta iku, u fsheh.

Ky epitete tregon se Paridi më shumë se si luftëtar shquhet për bukurinë e tij. Autori nuk shpreh ngjyime negative për personazhin P.sh, Lekë **frikacakun** por e tregon këtë në mënyrë indirekte.

4. Po në këto vargje cila është figura stilistike ?

Kemi përsëri një similitudë e cila në këtë rast tregon efektin që shkaktoi te Paridi pamja kërcënuese e Menelaus.

Si ai shtegtari që te gryka e malit ndeshet n'ndonj brevë¹ t'hatashme e kthehet mbrapa, dridhet i tanë nga tmerri e turret shul greminës tatëpjetë i verdhë si dylli, ashtu u duk i bukri Lekë Hyneri tu u futë mes turmës së Trojanve trima, friksue nga i biri i Atreut.

5. Cila është figura letrare që krijohet në vargjet e mëposhtme nga kuptimi që marrin fjalët e përdorura në këtë kontekst?

ashtu u duk i **bukri Lekë Hyneri** tu u futë mes turmës së **Trojanve trima**, Në këto vargje Paridi i frikësuar (vini re autori përsëri përdor epitetin i **bukri** të cilin ai e ka nxjerrë përpara emrit si për ta theksuar si të vetmen cilësi të Paridit) krijohet një kontrast me trojanët **trima** të cilët po vuajnë pasojat e veprimt të palogjikshëm të Paridit e megjithatë nuk i dredhojnë luftës.

6. Cilat janë epitetet që përdor Hektori për Paridin? Pse këto fjalë të rënda vihen në gojën e Hektorit? Pse Hektori atë që tingëllon si mallkim e quan urim?

E pa Hektori: randë iu vërsul tu e sha me fjalë dhunuese: -"Parid **fatzi**, i **pashëm** veç në dukje, o **mashtues** grash, ma mirë t'mos kishe lindun, ja pa u martue ty mortja t'kishte marrë! Urimi im ma i mirë ky do t'ishte, e shumë ma nder për ty, se sa tashti mbulue me turp i ndamë me gisht t'urrehesh.

Këto janë cilësitë për të cilat do të mbahet mend Paridi në histori. Siç e thamë më sipër Homerit vetë nuk i stigmatizon personazhet, ai qëndron i paanshëm dhe i vë ballë për ballë për të nxjerrë në pah veçori të karakterit të tyre. Këtu mallkimi shpreh dëshirën e brendshme të trojanëve të cilët janë në luftë raskapitëse prej gati 10 vjetësh për shkak të një pasioni i cili mund të ishte kontrolluar por më e keqja është se njeriu që u bë shkaktar i gjithë kësaj i dredhon luftës.

7. Çfarë theksojnë fjalët me të zeza?

S'ia thue me u matë me **burrin** Menela! Atëherë do marrësh vesh cilit **fatos** gruen i rrëmbeve; këtu nuk vlejnë As **qestja**² as **dashunitë** e Afroditës, As ftyra plot hijesh, as **kripë**³ butë, Kur shtri përdhe t'kafshosh baltën e fliqun. Trojanët kanë qillue shumë frikakakë,

Përndryshe rrasa e vorrit do t'kish veshun
Atë trupin tand për vepër t'ultë që bane."
Hektorit i vjen turp nga i vëllai.

Theksohet që Helena i takon atij që është më trim, jo atij që është më i bukur. Për Menelaun përdoren fjalët **burrrë, fatos** në kontrast me Paridin te i cili theksohen tiparet e buta **dashuria, flokët** dhe **vegla muzikore** që nxjerr tinguj të ëmbël.

8. Çfarë shprehin vargjet e mëposhtme?

Ma s'pari atherë Hektori Priamidi
me Odisenë logun e luftës matën;
pastaj n'tarogzë prej tunxhi tundën gurzit
për të qit short se kujt t'i bjerë i pari
t'flakërojë tumakën heshtë, e të dy palët
çuen duert kah qielli e u lutën perëndive:
çdo buzë tue pëshpëritë lëvizte e dridhej:
Të lodhur nga lufta të dy palët duan paqe dhe
shpresojnë që pas këtij dueli gjithçka të marrë fund. Në
këto vargje kemi rregullat e duelit ashtu siç do na shfaqen
edhe në shekujt e mëvonshëm.

9. Identifikoni dëshirën e të dy palëve në këto vargje

"O ati Zeus, që plot lavdi i epër
në Idë sundon, ate, që u ba shkaktari
i ktyne fatkeqsive për dy popujt,
plandose thellë n'banesë të zymtë të Hadit
dhe kta popuj n'miqësi të lidhen
tue vu besë që shekujt t'mos e thyejnë."
Vëmë re se si grekët ashtu dhe trojanët luten që duelin
ta fitojë Menelau dhe Vdekja e Paridit të shuajë luftën dhe
të rikthejë paqen. Në këto vargje shohim se të dy popujt
në luftë nuk ushqejnë urrejtje për njeri – tjetrin.

10. Pse Homeri përshkruan hollësisht përgatitjen e Paridit? Cila është figura letrare sintaksore?

Ndërka ai **burri i pashëm**,
Paridi i Helenës flokprarueme,
i veshi armët farfuri vetuese:
të bukurit kollçitë⁴ ma parë për gliqe⁵
mirë i mbërtheu me komç prej argjendi;
pastaj për rreth krahnorit ngjesh parzmoren
e Lykaonit⁶ t'vllaut që i ra për trup;
e krah e qafë pallën tumake⁷ e vari,
mburojë të madhe e paramune rroku.
Më kokë fisnike vu' tarogzë⁸ të hieshme
punue për mrekulli: n'maj t'kreshtës tundej

me bisht kali për tmerr; n'e mbram përfshiu
viranen⁹ heshtë që grushtin ja mbushi.

Edhe në këto vargje theksohet bukuria e Paridit. Homeri jep një nga një veprimet e Paridit. Gjithçka është madhështore. Këndvështrimi i autorit shprehet në fjalët, *armët farfuri vetuese, të bukurit kollçitë, kokë fisnike, tarogzë të hijshme, punue për mrekulli* në të cilat ai shpreh madhështinë dhe e dyluftimit, seriozitetin e përgatitjeve, rangun princëror të Paridit, mjeshtërinë e trojanëve në punimin e armëve. Autori na përgatit për atë që do të ndodhë më vonë.

Figura letrare është *enumeracioni*.

11. Cilat janë detajet më të goditura në këtë fragment që me anë të një ironie të hollë karakterizojnë Paridin dhe vënë në kontrast madhështinë e vargjeve të parapërgatitjes së Paridit me këtë moment?

Tue iu vërsulë ja ngjiti n'kikë të kaskës;
t'jau shpjerë Akejve e hoqi zvarrë **krahëthatin**,
që frymën sa s'ja muer **rrypi i qindisun**
nën **gushë të butë**, që veshët e tarogzës
mbërthye nën mjekër mbante, e zharg për tokë
ngrehë do ta kishte, e vetes nder me i qitun
sa me e tregue në botë gojë nuk do kishte,
sikur me kohë t'mos ish kujtue rrezikut
ta shmangte e bija e Zeusit Afrodita;
që rrypin, lëkurë kau, vrrik ja këputka.

Detaje: **krahëthatin, rrypi i qindisun, gushë të butë**.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diskutim:

Pyetja 9

Perëndia Afërdita e ndihmoi Paridin dhe e largoi nga duart e Menelaut.

A do të ishte më e drejtë që përmes duelit të Menelaut dhe Paridit të mbyllej lufta?

Pse ndodh që shkaktarët kryesorë të luftërave u ikin përgjegjësi?

Si e kuptoni ndërhyrjen e perëndeshës?

Kujt i intereson që lufta të mos mbarojë?

Cili është roli i perëndive në këtë luftë?

Flisni për ndarjen e tyre, ashtu si janë të ndara edhe ushtritë. Diskutoni rreth argumenteve.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për përdorimin e strategjive të ndryshme për të kuptuar tekstin, për përmbledhjen e paragrafëve e të tekstit, për evidentimin e veçorive të tekstit informues-paraqitës.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Identifikoni në fragment elemente të poemës epike, sidomos lidhur me figurat e heronjve, perëndive dhe gjysmëperëndive

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment “Iliada”. Skedat e komentit		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj. • analizon marrëdhëniet mes personazheve, si p.sh., ndikimi që ka Hektori te Paridi • shprehet, në mënyra të ndryshme, (vizatim) • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst si p.sh.: <i>gjuha</i> (p.sh., zgjedhja e fjalëve); <i>përdorimi i gjuhës së figurshme</i> (krahاسimi, epiteti , kontrasti, enumeracioni, ironia etj.);			
Fjalë kyçe: armët guximi lavdishëm Iljoni shembet lot vajtojnë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, veprat letrare(mund të sigurohen nga biblioteka e shkollës), skeda me pyetje.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe	Situata e të nxënit: Detyra e shtëpisë , Elementë të poemës epike në fragment		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Punë në grupe, Shkrim i lirë.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Lexohen dhe diskutohen detyrat e shtëpisë.

Diskutim për elementet e poemës epike.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Punë në grupe:

Grupi i parë:

Analizë, koment : Dyluftimi i Patrokli me Hektorin

Hapi i parë: Bëhet leximi me zë i vargjeve nga disa nxënës me zë për të krijuar atmosferë në klasë.

Hapi i dytë:

Ndahet klasa në tri grupe. Për secilin grup mësuesja ka përgatitur skeda me pyetjet që do të kërkojnë në fragment.

- Krahasoni vargjet e përgatitjes së Patrokli me ato të Paridit. Ç'tregon kjo?
- Dalloni figurën sintaksore në këto vargje.
- Vini re përdorimin e numrave tek me fat që përdoren edhe në folklorin shqiptar tre, nëntë. Ç'tregon kjo për komunikimin mes popujve ?
- Ç'tregon ndërhyrja e perëndive për fatin e luftës? Po Zeusi vetë cilën anë mban?
- Cili është vargu ku përdoret për herë të parë emri i Akilit? Nga e kuptoni se bëhet fjalë për të? A janë mbiemrat kompozitë të veçantë për secilin personazh? Jepni disa shembuj.
- A kemi **pararendje** të ngjarjeve? Çfarë parashikohet në këto vargje “Por at’botë Zeusi deshi që Hektori / Të mbante n’kokë atë tarogzë krife kali/Mbasi edhe atij iu afrue dita e fundit?
- Cili ishte vrasësi i Patrokli? Pse “pa mend pa gojë atbotë u shkreh gjymtyrësh/e u shtang orziu”? Çfarë na tregon me këtë Homeri? Si përcaktohen fatet e njerëzve?

Grupi i dytë:

Analizë koment: Fragment nga kënga XVII

1. Dalloni elementët lirikë në këtë fragment.
2. Komentoni funksionin e similitudës dhe të enumeracioneve.
3. Portretizo personazhet me detaje.

Grupi i tretë :

Analizë koment: Vajtimi i Andromakës

- Përmes vajtimit të Andromakës, bëni portretin e Hektorit. Si del ai në lidhje me familjen, me popullin e tij dhe me armiqtë.
- A ka menduar Hektori për djalin e tij se si do t'i vejë fati dhe jeta? Andromaka e quan Hektorin shpëtimtar të _____. A ju plotësohet më mirë figura e heroit?
- Cilët janë vargjet më të dhimbshme për ju dhe pse?

Diskutohen punët e grupeve.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Shkrim i lirë: 5'**

Nxënësit ndërtojnë një tekst të shkurtër përshkruar ku paraqesin mbresat e tyre nga vepra "Iliada", përshtypje, mendime, mesazhe që marrin prej saj.

Lexohen dhe komentohen shkrimet e nxënësve.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për rolin aktiv në grup, përgjigjet që formulon, fjalorin që përdor dhe argumentet në shkrimin e lirë.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruaj një ese krahasuese për dy nga personazhet e veprës.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Tragjedia antike greke. Eskili		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • analizon tiparet kryesore të tragjedisë antike greke • përcakton periudhën historike në të cilën u zhvillua tragjedia antike, veprat dhe autorët më përfaqësues;			
Fjalë kyçe: tragjedia antike, teatri, hyji Dionis kori, tragjikja, fataliteti	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Video-projektor.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte, Histori, TIK, Njohja e kulturave	Situata e të nxënit: Sekuenca filmike të përzgjedhura nga tragjeditë antike të luajtura nga aktorët e teatrit kombëtar të cilat gjenden lehtësisht në internet: tragjeditë “Antigona” dhe “Edipi mbret” nga Sofokliu,		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh, Përmbledhje e strukturuar, INSERT, Kllaster, Vëzhgim sekuencash filmike dhe Diskutim.</i>			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

Mësuesja ka përzgjedhur disa sekuenca filmike nga tragjeditë antike të luajtura nga aktorët e teatrit kombëtar të cilat gjenden lehtësisht në internet: Tragjedia Antigona dhe Edipi mbret nga Sofokliu, për të krijuar atmosferë në klasë.

Nxënësit shprehin mendimet e tyre për tragjeditë antike greke që kanë lexuar apo që kanë parë në teatër.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Përmbledhje e strukturuar:

Mësuesja bën një përmbledhje të strukturuar për temën:

Në shekujt V –IV para erës së re e më pas, Greqia njohu një qytetërim të veçantë, të paparë deri në atë kohë në tërë hapësirën e saj. Qendër e artit, e filozofisë dhe e letërsisë në këtë kohë bëhet Athina e cila, nën udhëheqjen e Perikliut, pati dhe lulëzimin më të madh politik, ekonomik e kulturor. Një zhvillim të madh patën festat dionisiake: gjatë këtyre festimeve këndoheshin ditirambe për nder të tij, që shpesh merrnin formën e një dialogu të improvizuar. Origjina e teatrit nga këto festa dëshmohet edhe nga fakti se Dionisi mbahej posaçërisht si mbrojtës i artit dramatik...

INSERT:

U kërkohej nxënësve të lexojnë tekstin në heshtje duke përdorur teknikën **Insert**.

Lexohet teksti dhe pajiset me shenjat e mëposhtme.

√	+	-	?
Njohuritë e reja që merren dhe nuk ka paqartësi	Njohuri të marra më parë	Njohuri të reja që i mëson ndryshe nga sa i ka kuptuar më parë	Njohuri të reja që i ka të paqarta

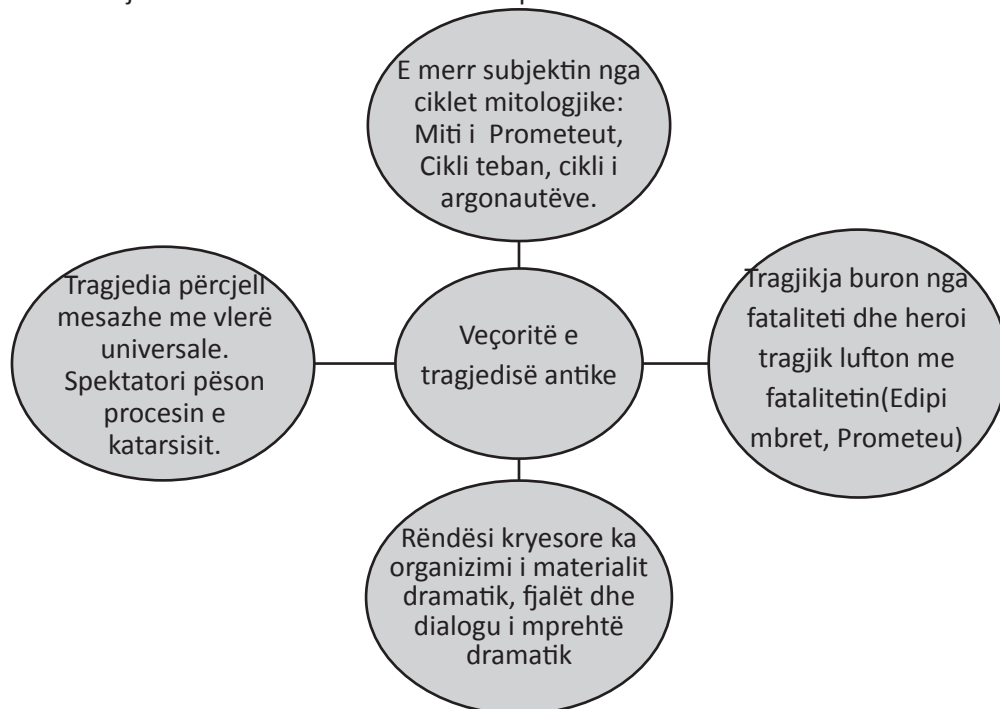
Pasi mbaron koha e lënë në dispozicion për leximin aktiv të tekstit, mësuesja kontrollon me anë të pyetjeve shkallën e të kuptuarit të tekstit:

1. Cili ishte roli i korit në tragjedinë antike?
2. Si lindi aktori i parë?
3. Ç'risi solli Eskili në tragjedinë antike?
4. Pse teatri mori zhvillim të madh në Greqinë e lashtë?
5. Cilat janë veçoritë e tragjedisë antike.

Më pas mësuesi/ja u kërkon nxënësve të bëjnë ata pyetje për paqartësitë që kanë.

Kllaster:

Pyetjen 5 mësuesja e skematizon në tabelë duke sqaruar dhe shtuar informacion.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Vëzhgim sekuecash filmike dhe Diskutim:**

Në kohën e mbetur në dispozicion, mësuesja dhe nxënësit ndjekin në video-projektor fragmente nga tragjedia e përzgjedhur dhe diskutojnë veçoritë e tragjedisë antike në këtë tragjedi.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për leximin aktiv të tekstit, pyetjet e ngritura dhe përgjigjet e dhëna.

Detyrë shtëpie:

U kërkohet nxënësve të lexojnë dhe të sjellin në klasë informacion mbi kontekstin historik të periudhës kur jetoi dhe krijoi Eskili dhe të lexojnë paraprakisht të dhënat mbi jetën e Eskilit.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Vlerësimi i letërsisë -Analiza dhe interpretimi i tekstit	Tema mësimore– Eskili, Jeta, vepra. “Prometeu i mbërthyer”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit			
2. kompetenca e të menduarit			
3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësim:			
- përshkruan momentet kryesore të jetës së Eskilit,të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; - veçon veprat kryesore të Eskilit; - analizon tiparet dalluese të krijimtarisë së Eskilit. - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre në tragjedinë “Prometeu i lidhur”; - demonstron vetëdije në lidhje me faktin që zhvillimi i një teme (ose motivi) zbulon një pamje ose një aspekt të veçantë të jetës. - analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe të sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve.			
Fjalë kyçe: ideale të larta, liri, humanizëm, ligji, drejtësia, miti, fataliteti, atdheu, familja	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Interneti, tabakë, kartonë, fletë format		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori.	Situata e të nxënit: Diskutohet mbi kontekstin historik të kohës kur jetoi dhe krijoi Eskili dhe të dhënat mbi Eskilin.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Hap pas hapi- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Stuhi mendimesh, Lexim i tekstit, Punë në grupe, Kllaster, Harta e ngjarjes.</i>			

Organizimi i orës së mësim**Hapi I-Diskutim mbi njohuritë paraprake:**

Mësimi fillon me leximin e informacioneve të sjella në klasë mbi kontekstin historik të kohës kur jetoi dhe krijoi Eskili dhe të dhënave mbi jetën e Eskilit:

*Eskili jetoi në një kohë kur Athina dhe mbarë Greqia kalonin çaste të rëndësishme në historinë e tyre. Pas përmbysjes së tiranisë së Hipias, djalit të Pisistratit, Athina vendosi marrëdhënie të gjera ekonomike, sidomos me qytetet joniane të Azisë së Vogël. Athinasit zunë pozita të shëndosha në brigjet e Helespontit (Dardanelet e sotme). Udhëheqësi i polisit, Klistheni nga fundi i shek IV bëri **Reforma me karakter demokratik**.*

Mbreti i persëve Darius, synonte të hidhte në dorë Greqinë kontinentale dhe ndërmoi disa ekspedita. Këtë provë të vështirë grekët e kaluan me sukses duke mbrojtur me vetëmohim lirinë e tyre. Janë të famshme betejat e Maratonës, të Selaminës dhe të Platesë. Në këto dy të fundit ka marrë pjesë dhe Eskili.

Hapi II-Stuhi mendimesh:

Lexohet epitafi për Eskilin dhe nxënësit japin idetë e tyre për të.

“Ky varr ruan eshtrat e birit të Euforionit,

Të Eskilit athinas midis fushave pjellore të Gelas

Dhe pylli i Maratonës e midjani flokëgjatë

Do të tregojnë për heroizmin e tij të lavdishëm."

Pse në këtë epitaf nuk përmendet fama që Eskili kishte si tragjedian?

Hapi III-Lexim i tekstit/Punë në grupe:

Ndahet klasa në grupe. Çdo grupi i caktohet një fragment apo çështje për të lexuar dhe një pyetje kyç apo një skedë për ta plotësuar pas leximit.

Grupet paraqesin përfundimet e tyre dhe mësuesja sqaron apo ndërhyr për të saktësuar dhe për të zgjeruar informacionin.

Grupi i parë: Tragjedia "Lutëset"

Cilat janë idetë dhe mesazhet që përcjell tragjedia *Lutëset*?

1. Ndalesa e martesës mes njerëzve me lidhje gjaku.
2. Mesazhi i demokracisë helene. Mbreti i Argosit nuk merr vendime pa pëlqimin e kuvendit të popullit.

Grupi i dytë :

Cilat janë idetë dhe mesazhet që përcjell tragjedia *Persët*?

1. Himni i fitores së grekëve të cilët mbrojnë vendin e tyre përballë persëve që janë pushtuesit.
2. Fitoren e grekëve kundër persëve, Eskili e sheh si fitoren e demokracisë kundër tiranisë.
3. Ambicia e pafre e një njeriu solli si pasojë tragjedinë. Në grekët e kësaj kohe ekzistonte koncepti moral-filozofik, sipas të cilit njeriu nuk duhet të rritej shumë me pushtet për të mos ngjallur ambicien dhe zemërimin e perëndive.

Grupi i tretë :

Cilat janë idetë dhe mesazhet që përcjell tragjedia "Të shtatët kundër Tebës"?

1. Motivi i mallkimit të fisit (fataliteti që ndjek heronjtë)
2. Marrëdhëniet mes vëllezërve dhe ndikimi i pushtetit.
3. Figura e Eteoklit sjell idetë e Eskilit për udhëheqësin me aftësi të mëdha dhe mesazhin e mbrojtjes së atdheut.

Grupi i katërt:

Cilat janë idetë dhe mesazhet që përcjell tragjedia "Orestia"?

1. Motivi i mallkimit të fisit dhe faji i të parëve që ndjek heronjtë. Fataliteti tragjik.
2. Krimi sjell krimin dhe e drejta kalon sa në njërin krah në tjetrin dhe në këtë mënyrë zinxhiri i krimit nuk pushon asnjëherë.
3. Në këtë vepër autori sjell idetë e tij përparimtare të forcimit të ligjit përkundrejt hakmarrjes së verbër të njerëzve.

Hapi IV-Grupi i pestë:

Kllaster dhe analizë "Tipare dalluese të tragjedisë së Eskilit".

Tipare të krijimtarisë së Eskilit

Hapi VI-Grupi i gjashtë :

Harta e ngjarjes për tragjedinë "Prometeu i lidhur". Mësuesja ka përgatitur një skemë të hartës së ngjarjes të cilën e plotësojnë nxënësit. (Tabak, karton ose një fletë formati)

Vendi dhe koha	Në malet e Skithisë në Kaukaz.
Personazhet	Perëndi -Prometeu, Zeusi, Hefesti, Hermes. Pushteti, Dhuna, Ioja, Nimfat, Oqeani.
Konflikti kryesor	Konflikti mes Prometeut dhe Zeusit.
Ngjarjet kryesore	Hyrja: Pushteti, Dhuna dhe Hefesti e mbërthejnë Prometeun në një shkëmb në malet e Skithisë në Kaukaz.. Pika e lidhjes: Heroi u nënshtrohet vuajtjeve dhe mundimeve të mëdha që i duron me një vullnet të hekurt. Zhvillimi: Nimfat dhe Oqeani ngushëllojnë Prometeun dhe orvaten t'i mbushin mendjen të pajtohet me Zeusin Prometeu i tregon korit të mirat që i ka sjellë njerëzimit. Prometeu i parashikon los vuajtjet e tjera që ajo do të heqë dhe se nga fisi i saj do të lindë një hero shumë i fuqishëm, i cili do ta çlirojë Prometeun nga vuajtjet.

Pika kulmore	Zeusi, i tërbuar nga qëndrimi i paepur i titanit, dërgon Hermesin për ta kërcënuar dhe detyruar t'i zbulojë të ardhmen, por Prometeu hesht.
Ngjarjet përfundimtare	Zeusi nuk duron më dhe e gjuan me rrufe Prometeun, i cili propozet bashkë me shkëmbin ku ishte mbërthyer, në fund të dheut.
Mesazhe	Autori ngrihet kundër tiranisë së çdo lloji. Me Prometeun autori shpreh madhësitë dhe krenarinë e martirit kryengritës. Prometeu është simbol i gjendjes ekzistenciale të njeriut, por është edhe metaforë e mendimit të lirë. Rebelimi i tij sot përkufizohet “ prometeian ”, term që nënkupton dikë që lufton heroikisht dhe deri në vdekje për një qëllim që e konsideron të drejtë deri në atë pikë sa të rrezikojë veten. Në këtë këndvështrim, Prometeu është një filozof iluminist.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për saktësinë e përgjigjeve, fjalorin e përdorur, argumentet dhe vlerësimet personale për mesazhet e veprës së Eskilit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:**Ushtrimi 7**

U kërkohet nxënësve të lexojnë mitin mbi Prometeun dhe ta përmbledhin atë në fletore.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Analizë “Prometeu i mbërthyer”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca personale 5. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: - dallon temën dhe konfliktin në një tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhet ai në vepër; - analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; - shpjegon rolin dhe qëllimet e personazheve; shpreh dhe argumenton pëlqimet e tij për një personazh; - analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve - reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; - shprehet në mënyra të ndryshme për tekstet që lexon, si p.sh: dramatizime, ese, punë krijuese me shkrim, etj			
Fjalë kyçe: zjarr i hyjnive, konflikt, pushtet, humanist, qëndresë, personazh-simbol, zhvillim ndryshim, emancipim	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Fjalori i mitologjisë, interneti, tabakë, kartonë		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Qytetari, Filozofi, Njohja e kulturave	Situata e të nxënit: Diskutim mbi mitin e Prometeut.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP - <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Grupet e ekspertëve, Diskutim.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme
Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me kontrollin e njohurive të mëparshme.

-Përshkruani etapat nëpër të cilat ka kaluar vepra e Eskilit.

- Interpretoni qëndrimin e Eskilit ndaj së drejtës: “Mbi çdo gjë qëndron e drejta, asnjëri nuk i shpëton drejtësisë.”

- *Ku qëndron aspekti novator i veprës së Eskilit?*

- *Ç’të reja solli ai për tragjedinë dhe teatrin antik?*

- *Cili është roli i korit në tragjedinë antike?* Ushtrimi 5

Kontrolli dhe diskutimi i detyrës së shtëpisë.

1. Zbërthimi i **ushtrimit 7**

2. Leximi i përmbledhjes së mitit të Prometeut .

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Grupet e ekspertëve:

Lexohet teksti në role.

Ndahet klasa në grupe ekspertësh.

Mësuesja cakton grupet bazë prej katër ose pesë nxënësish.

Mësuesja u thotë nxënësve të numërohen brenda grupeve: “Një, dy, tre, katër”

Mësuesja u jep nxënësve pyetjet e studimit dhe i cakton nxënësit nëpër grupe eksperte.

Mësuesja u shpërndan nxënësve fleta me pyetje në to.

Grupet eksperte përgatitin pjesën e tyre të pyetjeve.

Ekspertët kthehen tek grupet bazë dhe drejtojnë diskutimin atje me radhë.

Detyra e ekspertëve është jo vetëm të raportojnë për idetë, por edhe të bëjnë dhe të marrin pyetje nga grupi.

Çështjet:

Grupi 1: Lexoni vargjet. Përcaktoni temën dhe konfliktin e këtij episodi, duke e lidhur me atë të të gjithë tragjedisë “Prometeu i mbërthyer”.

Grupi 2: Parafrazoni mendimet e shprehura nga Prometeu, Hermes dhe Kori në lidhje me të drejtën si dhe qëndrimin e tyre ndaj njerëzve dhe pushtetit absolut të hyjnive. (Përdorni disa nga këto fjalë kyçe: liri, tirani, faj, i pafajshëm, drejtësi, e padrejtë etj.)

Grupi 3: Ardhja e Hermesit është e papritur për personazhet dhe spektatorët. Cili është funksioni i këtij personazhi? Kë përfaqëson ai? Si karakterizohet në fragment personazhi i Hermesit? Zgjeroni argumentin duke iu referuar këshillës që ai i jep Prometeut:

“Më beso, je më i fituar/ të jesh i urtë, sesa kokëfortë.”

Grupi 4: Cili është thelbi i qëndresës së Prometeut? Gjeni vargjet ku shfaqet vetëdija e tij për veprën që ka kryer. Si ndikon ky fakt në kthimin e tij në një personazh-simbol të qëndresës? Pse Prometeu trajtohet si hero i parë humanist në historinë e letërsisë?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diskutim: Pse Prometeu është figurë universale? Pavarësisht lashtësisë, ai i përshtatet aktualitetit të çdo kohe.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për saktësinë e përgjigjeve, për rolin e tij në grup, për saktësinë e kryerjes së detyrave të caktuara, për qëndrimin kritik, për interpretimet dhe vlerësimet që bën, si dhe për pjesëmarrjen aktive në diskutim.

Detyrë shtëpie

Bëni një krahasim mes mënyrës se si shfaqet figura e heroit në fjalorin mitologjik dhe mënyrës se si e sjell Eskili në tragjedinë “Prometeu i mbërthyer”.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Koment “Prometeu i mbërthyer”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi si p.sh: gjuha (zgjedhja e fjalëve); përdorimi i gjuhës së figurshme (antiteza, toni (i gjallë, i zymtë, i ngrohtë, solemn); • organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim)			
Fjalë kyçe: zjarr i hyjnive, enigma, kokëfortësi, shkëmbinj, zjarr rrufesh, skëterrë, ndëshkuar	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri tabela e zezë ose flipchart.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Filozofi, Njohja e kulturave	Situata e të nxënit: Koment i fjalëve të korit: Hermesit thotë fjalë bash me vend, të këshillon ta mposhtësh zemërimin; hiq dorë pra, nga kokëfortësia, Dëgjoje, ji i mençur! Është turp për t’urtin këmbëngulja në gabim.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Kritika e teksteve narrative, Grupet e ekspertëve, Punë me gjithë klasën</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Kritika e teksteve narrative :

Çdo vepër letrare është një argument për një pikëpamje të caktuar për botën dhe ai argument mund të kundërshtohet.

Në këtë diskutim do të ndalemi te fjalët e Hermesit dhe qëndrimi i korit.

Pyetje për diskutim:

- Pse kori i quan fjalët e Hermesit “fjalë me mend”?
- Pse kori kërkon ta bindë Prometeun të kthejë mendje?
- Cili është fati i Prometejve në jetën reale?
- Po ju cilën rrugë do të zgjidhni? Pse?...

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Grupet e ekspertëve:

Ndahet klasa në grupe ekspertësh. Mësuesja cakton grupet bazë prej katër ose pesë nxënësish.

Grupi 1: - Identifikoni në fjalët e Prometeut një çift antonimik që jep thelbin e kontrastit dramatik midis tij dhe Hermesit. Gjeni fjalët e kundërta (me ato të Hermesit) që e karakterizojnë Prometeun.

Grupi 2: Analizoni përzgjedhjen e fjalëve nga ana e autorit që përcaktojnë dhe tonin solemn të tragjedisë. Dalloni dhe komentoni figuracionin e përdorur.

Grupi 3: Përshkruajeni atmosferën që sundon në fund të fragmentit, duke theksuar disa fjalë kyçe që japin thelbin e saj, si dhe duke identifikuar disa prej figurave kryesore që krijojnë efektin dramatik.

Grupi 4: Dalloni dhe komentoni fjalët e urta dhe formulimet filozofike në fragment.

A janë ato aktuale? Lidhini me realitetin e kohës.

Eh, t'rinj në moshë,
të rinj' e në pushtet, mos ju pandehni
se tërë jetën e jetës pa trazira
do të banoni në pallat qiellor?
Është turp
për t'urtin këmbëngulja në gabim.
si armik të të trajtojë
armiku, s'është aspak për turp

Mësuesja dëgjon, sqaron dhe plotëson mendimet dhe punën e nxënësve.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë me gjithë klasën:

Punohet me të gjithë klasën *Tabela për gjuhën dhe stilin.*

Stili	Solemn	Me ty, o dhelpër, tallës e përbuzës, me ty, o tradhtar i perëndive, me ty, që pasurove njerëzit e vdekshëm.. Sa fort i shkokërka një gju' e lartë prej mburraveci një lakejtë e bindur të Perëndive!..
Figura letrare	Shembuj	Funksioni, shpjegimi apo komenti i nxënësit
Kontraste	Prometeu dhe Hermesi. Kryelartë-Lake i bindur Thelbi dhe dukja te Hermesi <i>Sa fort i shkokërka një gjuh' e lartë prej mburraveci një lakeje të bindur të Perëndive!</i>	Vë në pah kundërshtitë mes personazheve. Vë në dukje lartësinë dhe madhështinë e Prometeut.
Enumeracion +Anaforë+ epitete (me te zeza)	Me ty, o dhelpër, tallës e përbuzës , me ty, o tradhtar i perëndive, me ty, që pasurove njerëzit e vdekshëm, me ty, hajdut i zjarrit të hyjnive, me ty po flas!	Stigmatizime të njëpasnjëshme të Hermesit kundër Prometeut. Në fakt edhe në këto fjale apo epitete fyese ndaj Prometeut, të cilat vijnë nga këndvështrimi i Olimp, del në pah madhështia e Prometeut, humanizmi dhe sakrifica e tij. Sado që Hermesi përpiqet ta fyejë Prometeun nuk bën gjë tjetër veçse e lartëson atë. Numërohen fajet të cilat në fakt janë virtyte.
Pyetje retorike	Eh, t'rinj në moshë, të rinj' e në pushtet, mos ju pandehni se tërë jetën e jetës pa trazira do të banoni në pallat qiellor? Mos vall' kujton se trembem dhe përulem përpara hyjve të tu të rinj? I lirë ky sikur të ishte ku mendj' e shthurur kish arrirë?	1. Pyetja retorike në këtë rast shpreh një të vërtetë universale. 2. Thekson karakterin e papërkulur të Prometeut. 3. Tregohet disidenca e tij kundrejt tiranisë së Zeusit.

Shprehje frazeologjike	Vër majat nga ke thembrat!	
Shkallëzime	Hë, përvëlioni me zjarr rrufesh, me vetëtimë, shkrep, qëllomë! Me zhurmë, britma dhe potere ti tok' e qiell tmerr tronditi, me bubullimë, er' e shqotë, tallaze të egër, uturimë, ti ajër, tok' e det pështilli, mbi yje shtjella marrt' përpjetë. Dhe në skëterrë trupin hidhma, m'u në Tartar, mu në humnerë.	Shkallëzohet fuqia e Zeusit dhe ndëshkimi fizik i Prometeut. Theksohet figura e tij heroike që do të pësojë ndëshkime kaq të tmerrshme e megjithatë nuk do të dorëzohet.
Metafora	dallgë dhembjesh, u gremisët në skëterrë, toka më rrëmet po trandet e dridhet, shqota ulërin, gjarpërojnë rrufetë me vetëtimë, gjuhë flakë zigzag bëjnë nëpër qiell, flakërimat verbojnë çdo gjë përqark!	Pasuron shprehësinë dhe gjuhën e zgjedhur nga autori. Një gjuhë e tillë i përshtatet karakterit të personazheve duke i karakterizuar ata. Pasuron tonet solemne dhe heroike të tragjedisë. Janë efekte skenike të fuqishme të spektatori.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për qëndrimet që mban, punën në grup, saktësinë e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ese argumentuese: Sa të rëndësishëm janë për ecjen përpara të njerëzimit figura të tilla si Prometeu?
Materiale të ndryshme nga arti, kultura dhe letërsia botërore për Prometeun.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Miti i Prometeut në kulturën botërore		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale 5. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • gjyon për vlerat njerëzore, etike dhe estetike që gjejnë shprehje në krijimtarinë letrare, si dhe shpjegon preferencat ose pëlqimet e tij në letërsi. • analizon tiparet dalluese të të veprës “Prometeu i mbërthyer”			
Fjalë kyçe: frymëzon, tabloja, afresk, impresionues, skulpturë, pikturë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, interneti.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe,Arte,Filozofi	Situata e të nxënit: Lexim dhe demonstrim në klasë i materialeve të sjella nga nxënësit për figurën e Prometeut.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Lexim/vëzhgim dhe diskutim i materialit në tekst, Vargje të rimuara.</i>			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë.

Ese argumentuese: Sa të rëndësishëm janë për ecjen përpara të njerëzimit figura të tilla si Prometeu? Lexim dhe demonstrim në klasë i materialeve të sjella nga nxënësit për figurën e Prometeut.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim/vëzhgim dhe diskutim i materialit në tekst:

Si fillim, u kërkohet nxënësve të vëzhgojnë fotot në tekst dhe të diskutojnë mbi to, në fillim në dyshe dhe pastaj individualisht.

Pastaj lexohet pjesë-pjesë materiali në tekst duke shprehur mendime dhe duke krahasuar mendimin e nxënësve me mendimin kritik.

U kërkohet nxënësve të shprehin parapëlqimet e tyre për secilin punim duke argumentuar dhe duke interpretuar se sa i afrohet imazhit të tyre për Prometeun secili punim.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Vargje të rimuara:

Meqenëse kjo është ora e fundit për veprën “Prometeu i mbërthyer”, do të përqendrohemi më shumë te reflektimi për njohuritë e marra dhe përshtypjet për veprën. Mësuesja ka përgatitur nga një skedë të rimuar për të nxitur krijimtarinë dhe reagimin e nxënësve dhe ia shpërndan secilit duke i lënë kohën e duhur për reagim letrar.

Vargje të rimuara për reagim letrar.

Vargje nga reagimi letrar	Koment
Në fillim temën dhe skenën reflektoj	
Dhe pastaj për personazhet, të këqinj dhe heronj	
Unë futem brenda tyre, në vendin e tyre vihem, ashtu i kuptoj më mirë nga çfarë thonë dhe si sillen,	
Gërmoj që të gjej konfliktin a problemin për t’u zgjidhur.	
Shoh si ndryshojnë personazhet, qoftë të vegjël a të rritur	
Dhe gjatë gjithë historisë mundohem të mos harroj se qëllimin e autorit më duhet të zbuloj	
Temë shumë interesante sa e sheh që në fillim	
Por kur zhytemi më thellë e kuptojmë mençurinë	
Syrin tjetër e mbaj hapur për temat universale	
Dhe pastaj i lidh ato me jetën time personale	
Dashuri, urrejtje, shpresë, paqe dhe kulturë	
Kështu mësoj të dalloj ç’është e keqe dhe e mirë	
E shoh si më ka prekur libri në mendjen dhe në zemrën time	
Pastaj me libra të tjerë shoh a ngjan apo ka dallime	
Kërkoj pjesë të rëndësishme, tekste a ndonjë citim	
Apo bëj interpretime, metaforë a krahasim.	
Jam kritik letrar i sertë, vlerësoj me rreptësi	
Personazhi dhe subjekti sa kanë vërtetësi.	
Më në fund e organizoj që të rrjedhë e gjitha qartë.	

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për argumentimin dhe saktësinë gjuhësore në esenë e punuar në detyrën e shtëpisë, për interpretimet dhe vlerësimet për punimet në tekst si dhe për origjinalitetin në reagimin letrar.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Sillni material nga interneti rreth ciklit të mitit të argonautëve.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Euripidi. Jeta dhe vepra (1)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • përshkruan momentet kryesore të jetës së Euripidit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; • veçon veprat kryesore të Euripidit; • analizon tiparet karakteristike të tragjedyve të tij; • vlerëson risitë që solli Euripidi në letërsinë antike greke • përdor dhe vlerëson gjuhën standarde shqipe dhe pasurinë leksikore të gjuhës shqipe;			
Fjalë kyçe: vepra dramatike, pasione njerëzore, qëndrim kritik, qëndrim skeptik	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, biblioteka e shkollës.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Njohja e kulturave	Situata e të nxënit: Diskutim në klasë mbi jetën dhe veprën e Euripidit.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP-Diskutim mbi njohuritë paraprahe, INSERT, Praktikë e udhëhequr.			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprahe:

Mësimi fillon me diskutimin mbi jetën dhe veprën e Euripidit dhe tregimin e subjektit të veprave “Elektra”, “Ifigenia në Aulidë”

Nxënësit komentojnë problematikën që ngre Euripidi dhe pozitën e gruars në antikitet.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

INSERT:

Pasi mësuesja bën një përmbledhje të strukturuar për veçoritë e krijimtarisë së Euripidit, nxënësve u jepet detyrë të lexojnë tekstin individualisht duke përdorur teknikën INSERT.

✓	+	-	?
Njohuritë e reja që merren dhe nuk ka paqartësi	Njohuri të marra më parë	Njohuri të reja që i mëson ndryshe nga sa i ka kuptuar më parë	Njohuri të reja që i ka të paqarta

Pasi mbaron koha në dispozicion për leximin e materialit mësuesja kontrollon shkallën e të kuptuarit me anë të pyetjeve dhe sqaron pyetjet e ngritura nga nxënësit.

Mësuesja ilustron të dhënat e tekstit me të dhëna nga veprat e Euripidit dhe të Sofokliut dhe gjithashtu nxit nxënësit të përdorin informacionin e njohur (Subjektin e veprave “Elektra” “Ifigenia në Aulidë” “Medea” etj.) për të konkretizuar teorinë.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Praktikë e udhëhequr:

Punohet në klasë për ilustrimin e fragmentit “Ifigenia në Aulidë” me kërkesën:

Zbuloni veçoritë e krijimtarisë së Euripidit dhe disa prej ideve të tij nëpërmjet një fragmenti të shkëputur nga vepra “Ifigenia në Aulidë”

1. Lexohet fragmenti në mënyrë shprehëse

2. Komentohet fragmenti për idetë:

Nëpërmjet fjalëve të Ifigjenisë, poeti moralizon se atdheu qëndron mbi të gjitha. Gjeni vargun që e shpreh më mirë këtë ide në fragment.

Pastaj s'më ka hije fort që ta dua tepër jetën,

Se s'më linde për ty vetëm, porse për Greqinë e tërë.

Ç'ide sociale ilustrojnë autori në vargun "Se më shumë vlen të rrojë burrë një, se gra një mijë". Ç'vlerë marrin këto fjalë të thëna nga goja e një gruaje? Ç'përgjithësim mund të bëni ju në lidhje me figurën e gruas në Greqinë e lashtë?

Përlësia e gruas në raport me burrat. Konteksti historik, luftërat që kërkonin burra, bota patriarkale, të gjitha këto theksojnë inferioritetin e grave në raport me burrat. Në qendër të kësaj tragjedie është një grua e cila kërkohet të bëhet fli nga bota mashkullore.

Ifigjenia, figurën e së cilës Euripidi e ngriti në pedestalin e heroinës, është gruaja tipike greke, e cila është krejt e shtypur dhe e nënshtruar përballë botës mashkullore. Duke u nisur nga ky pohim, si do ta interpretonit ju dëshirën e saj për të vdekur për atdheun dhe dëshirën e saj për lavdi?

Përgjigjja është subjektive.

Ç'tregon vargu "A mund, unë, një e vdekshme, të ndaloj një perëndeshë?" për raportet njeri-hyjni?

Njeriu e di kufirin e tij dhe është i përlur përballë fatit dhe zotave.

1. Çfarë idesh përcjell autori në fjalët e fundit të Ifigjenisë:

"Është e drejtë, Helenët, nëno,

Të sundojnë mbi barbarët, jo barbarët mbi Helenët;

Se këta të lirë janë, kurse skllav e rob ata."?

Superioriteti i grekëve përballë të gjithë popujve fqinjë që nuk ishin grekë dhe ata i quanin "barbarë"

2. Nëse pranojmë se mendimi i Ifigjenisë është një mendim i të shumtëve në kontekstin historik në të cilin jetoi Euripidi, a është ky mendim një tregues i krizës së shtetit demokratik skllavopronar?

f) Në veprat e tij Euripidi mban, në përgjithësi, një qëndrim kritik ndaj skllavërisë, institucionit më të rëndësishëm të shoqërisë antike. Në shumë tragjedi Euripidi ka treguar gjendjen e vështirë të skllavëve, të cilët, nga karakteri dhe aftësitë, qëndrojnë edhe më lart se njerëzit e lirë. Në tragjedinë "Hekuba" ai lëshon thirrjen "Skllavëria është padrejtësi dhe dhunë".

Si mendoni ju, me ç'qëllim e mban autori këtë qëndrim pro skllavërisë dhe pabarazisë, i cili është kontradiktor me idetë e tij politiko-shoqërore? Rrethoni përgjigjen e saktë:

- është i lëkundur
- paraqet pikëpamje të ndryshme pasi do të jetë i paanshëm ose objektiv
- priret nga një farë pesimizmi e fatalizmi
- të gjitha
- tjetër _____

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, ndërtimin e pyetjeve dhe saktësinë e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni dhe sillni në klasë përmbledhjen e Mitit të argonautëve.

Rikujtoni subjektin e veprës "Medea" dhe plotësoni hartën e ngjarjes për të.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Euripidi. Analizë “Medea” (2)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre në tragjedinë Medea ; - dallon temën dhe konfliktet në vepër; - analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi,(koha, vendi, detajet fizike, situatat) apo rrethanat e një teksti. - analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve. - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti;			

Fjalë kyçe: vepra dramatike pasione njerëzore qëndrim kritik qëndrim skeptik	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri flipchart tabela e zezë
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe	Situata e të nxënësve: Përmbledhje e mitit argonautëve.
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprahe, Lexim në dyshe, Praktikë e udhëhequr</i>	

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprahe:

Mësimi fillon me tregimin e “Mitit të argonautëve”.

Nxënësit kanë lexuar tragjedinë “Medea” dhe materialin teorik në libër dhe kanë punuar hartën e ngjarjes të cilën e saktësojnë së bashku me mësuesen.

Vendi dhe koha	Në Korint
Personazhet	Medea, Jasoni, Kreonti..
Konflikti kryesor	Konflikti i jashtëm - mes Medeas dhe Jasonit. Konflikti i brendshëm -Në ndërgjegjen e Medeas.
Ngjarjet kryesore	Hyrja: Jasoni është duke u përgatitur të martohet me Kreuzën, princeshën e Korintit Pika e lidhjes : Mbreti Kreont ka vendosur ta dëbojë nga tokat e Korintit të huajën nga Kolkida dhe fëmijët e saj. Zhvillimi: Medea vajton fatin e saj se familja po i shkon drejt shkatërrimit. Mendësja përpjetet t'i kthejë mendjen Medeas të mos vetëvritet. Mbreti Kreont, e urdhëron Medean të largohet menjëherë nga vendi, së bashku me fëmijët e Jasonit, por Medea, arrin të fitojë edhe një ditë kohë, për të vënë në jetë planin e saj hakmarrës. Jasoni vjen të takojë Medean . Të dy ish-bashkëshortët shkëmbejnë akuza kundrejt njëri-tjetrit. Medea merr premtimin e mikpritjes nga Egjeu (mbreti i Athinës), më pas ajo i zbulon korit planet e saj vrasare. Medea shtret sikur bie në ujdi me Jasonin. Nëpërmjet fëmijëve ajo i çon dhurata (një fustan të hollë dhe një kurorë të artë) nuses së re të Jasonit në shenjë paqeje e urimi. Një lajmëtar tregon për vdekjen e Kreuzës dhe të Kreontit, por kjo vdekje nuk bën të lumtur asnjë.
Pika kulmore	Medea vret fëmijët. Vrasja makabre nuk jepet drejtpërdrejt nga Euripidi, por nënkuptohet. Ajo raportohet përmes fjalëve të korit.
Ngjarjet përfundimtare	Korifeja i rrëfen Jasonit veprimet e tmerrshme të Medeas. Jasoni qan plot e dhimbje dhe s'gjen ngushëllim për vdekjen e djemve, kurse Medea largohet duke fluturuar drejt Athinës e hipur në një qerre me dragonj me flakë.
Tema	Familjare <i>Tema e hakmarrjes</i>
Mesazhe	Vepra përcjell mesazhin se martesë është si një institucion: kur ajo nuk funksionon, siç duhet, kthehet në një sëmundje për shoqërinë. Baza e një shoqërie të shëndetshme është një familje e shëndetshme. Mesazhi i familjes monogame. Emancipimi i shoqërisë dhe roli forcimi i pozitës së gruas.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim në dyshe:

Pasi punohet me hartën e ngjarjes, mësuesja kalon në analizën tematike ideore të veprës.

Me anë të teknikës *Lexim në dyshe* nxënësit përvetësojnë materialin në tekst:

- Tema dhe konflikti
- Tipologjia e personazhit të Medeas
- Idetë e veprës

Nxiten nxënësit të bëjnë pyetje të nivelit të lartë gjatë leximit në dyshe.

Shembulli i mësueses: Lexon pjesën me zë të lartë dhe bën një përmbledhje të saj.

Bën dy pyetje për tekstin dhe kërkon prej nxënësve që t'u përgjigjen.

Pyetje për pjesën *Tema dhe konflikti*:

Pse analiza psikologjike është një risi për kohën? Si e shpalos Euripidi atë?

Pse themi që Medea është personazh kompleks?

Sipas këtij shembulli nxënësit fillojnë leximin në dyshe. Mësuesja sugjeron dhe kontrollon përvetësimin e materialit.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Praktikë e udhëhequr:

Pasi lexohet mësimi deri në fund organizohet një debat në klasë me temë:

Si mund të ishte parandaluar tragjedia e Medeas?

Nxënësit ofrojnë zgjidhje të tjera për tragjedinë. Mësuesja nxit mendimin kritik duke vënë theksin te realiteti bashkëkohor dhe parandalimi i krimit në familje.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, ndërtimin e pyetjeve, saktësinë e përgjigjeve dhe pjesëmarrjen në debat.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruani një ese me temë: Fytyrat e Medeas.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Euripidi. Koment “Medea” (3)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: - tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj; - analizon personazhin e Medeas duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; - analizon se si ndryshon ose zhvillohet personazhi i Medeas; - përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën (koha, vendi,detajet fizike, situatat); - analizon dhe shpjegon mënyrën që zgjedh autori për të shtjelluar një temë ose një motiv të caktuar; - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;			
Fjalë kyçe: ligjeve të qytetit, gjykon, grua e shkretë, hakun	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Vepra letrare		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Sociologji	Situata e të nxënit: Këndvështrimet e ndryshme mbi Medean që dalin nga leximi i esesë si detyrë shtëpie		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim, VLD, Shkrim i lirë</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e esesë “Fytyrat e Medeas”.

Diskutohet mbi këndvështrimet e ndryshme për Medean.

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e esesë “Fytyrat e Medeas”.

Diskutohet mbi këndvështrimet e ndryshme për Medean.

B. Ndërtimi i njohurive të reja***Veprimtari e leximit të drejtuar.***

Lexohet fragmenti me ndalesa dhe bëhen pyetje për të zbërthyer idetë dhe të veçantat që ai ofron.

Gra korintjane,

dola nga shtëpia dhe po vij këtu

që të mos filloni të më kritikoni.

Cili është qëllimi i fjalimit të saj? Ç'kuptim ka për ju thirrja e saj për të mos e paragjykuar pa e njohur?

Medea e ndjen veten të huaj në këtë qytet. Ajo i trembet paragjykimin nga gratë greke të cilat siç e shpreh dhe Medea, janë ndryshe nga ajo. Vetëm një grua e huaj si Medea, që s'i njeh ligjet e pashkruara të vendit, mund të reagojë kaq ashpër, nëse tradhtohet ose braktiset nga i shoqi, e cila nënkupton nënshtrimin e grave greke përballë situatave të tilla.

... Po i drejtë s'është

syri i njeriut, që pa njohur mirë

shpirtin e një tjetri, veten duk' e parë,

e urren këtë, ndonëse s'ka pësuar

ndonjë gjë prej tij.

A është kjo thënie e Medeas aktuale? Cili është komenti juaj? Për çfarë aludon Medea?

Medea aludon për qëndrimin që mund të mbajnë gratë greke ndaj saj. Ajo kërkon të shfaqësohet për gjendjen ku ndodhet dhe kërkon që ato të jenë të drejta dhe mos ta gjykojnë pa e njohur gjendjen e saj.

Një që është' i huaj,

duhet t'u përshtatet ligjeve të qytetit;

Pra, ajo pranon se është që duhet të përshtatet, por nga ana tjetër ajo thekson se s'mund të rrijë duarkryq dhe të mos reagojë ndaj fatit të saj.

Vazhdohet me leximin e vargjeve:

Nxënësit nënvizojnë dhe theksojnë gjatë analizës detajet që përshkruajnë gjendjen shpirtërore të Medeas. *zembrën ma dërrmoi, jeta shije s'ka, dua të vdes.*

Në vargjet në vijim nxënësve u kërkohet të dallojnë në fjalët e Medeas, të dhënat për gjendjen e gruas në këtë kohë.

1. *ta blejmë burrin me shumë të holla*

2. *ta bëjmë zot të trupit tonë.*

3. *nuk mund ta dimë, në ky burri ynë është njeri i mirë apo është' i lig;*

4. *për një grua ndarja s'është' e ndershme, as nuk lejohet që ta lërë burrin.*

Bëhet komenti deri në fund duke shfrytëzuar pyetjet e aparatit të tekstit, por edhe pyetje të tjera që mund të lindin gjatë leximit nga mësuesja dhe nxënësit.

-Ku qëndron dallimi mes burrave dhe grave ?

Nxënësit ilustrjnë me vargje nga fragmenti.

-Pse Medea e sheh veten ndryshe nga gratë korintiane?

-Si karakterizohet në këtë fragment personazhi i Medeas, krahasuar me atë të aktit të parë, ku ajo ende nuk është shfaqur në skenë, por ulërimat, vaji e mallkimet e saj dëgjohen që nga brenda shtëpisë?

-A është kjo sjellje një model përmbajtjeje? Shpjegoni pse?

-Pse ajo e ka të pamundur të jetë e përmbajtur kur kujton Jasonin apo kur përballet me të?

Interpretoni qëndrimin e korit ndaj kërkesës për të mos e zbuluar të fshehtën e planit të hakmarrjes së Medeas.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura***Shkrim i lirë:***

Pasi bëhet komenti i fragmentit u kërkohet nxënësve të reflektojnë në mënyrë kritike për të duke shkruar u ndalur për 5' për çështjen:

Medea një grua përparimtare për kohën në të cilën u shkrua vepra.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e realizuar në shtëpi, për pjesëmarrjen aktive në mësim, për argumentet që ndërton, për saktësinë e përgjigjeve dhe mendimin kritik.

Detyrë shtëpie

Analizoni fragmentin për nga karakteristikat e estetikës së tragjedisë. Nxirrini në pah ato dhe argumentoni qëndrimet tuaja, duke sjellë shembuj nga teksti.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Euripidi. Koment “Medea (4)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca qytetare 5. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi si p.sh: gjuha (p.sh., zgjedhja e fjalëve); • përdorimi i gjuhës së figurshme (antiteza,toni (i gjallë, i zymtë, i ngrohtë, solemn); • vlerëson cilësitë estetike të gjuhës së një teksti për të arritur efekte të caktuara. • organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet,ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; • përdor imagjinatën dhe kreativitetin për zgjidhjen e problemeve • bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; • përdor teknologjinë e informacionit dhe të komunikimit në procesin e të nxënit;			
Fjalë kyçe: burrat, gratë, e ndershme, të mjera e dobët, frikacake, forcë, zemër e egër	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, tabela e zezë ose flipchart, biblioteka e shkollës, interneti.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Filozofi	Situata e të nxënit: Karakteristikat e estetikës së tragjedisë.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Grupe ekspertësh, Karrigia e nxehtë.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë: Karakteristikat e estetikës së tragjedisë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Grupet e ekspertëve:

Çështjet:

Grupi 1: 3.1 Në fjalët e Medeas identifikoni **kontrastin** përmes të cilit jepen ndryshimet midis burrit dhe gruas në shoqërinë greke të kohës së Euripidit. Paraqitini ndryshimet duke përdorur grupe fjalësh emërore dhe foljore ose fjali të thjeshta.

Burri	Gruaja
Burrat nuk e durojnë zgjedhën e martesës. Burrat janë të lirë. Burrat mund të dalin me shokët. Burrat shkojnë në luftë	Gratë janë të mjera. Gratë nuk mund ta lënë burrin. Për gratë ndarja nuk është e ndershme. Gratë durojnë dhimbjet e lindjes.

Grupi 2: Komentoni vargjet e mëposhtme, duke u ndalur në efektin stilistik të përdorimit të figurës së kontrastit në ndërtimin e vargjeve.

Piksëpari duhet

ne ta blejmë burrin me shumë të holla

dhe pastaj ta bëjmë

q'është' më keq akoma-zot të trupit tonë.

Po për ne rreziku m'i madh është ky:

nukë mund ta dimë, në ky burri ynë

është njëri i mirë apo është' i lig;

Duke qenë se burrat në shoqërinë greke të kohës gëzojnë të drejta më tepër se gratë ata mund të sillen me gruan si të duan. Gruaja është e rrezikuar dhe në dorë të fatit, pasi siç shprehet autori dhe me anë të kontrastit *i mirë – i lig* gruaja nuk mund të zgjedhë, por ajo vetëm pranon.

Grupi 3: Cila është ndjenja mbizotëruese në fund të fragmentit? Çfarë paralajmërojnë fjalët e Medeas për vazhdimin e tekstit dramatik?

*Femra në çdo rasje është frikacake;
kjo përpara forcës është shumë e dobët,
madje nuk ka zemër të shohë dhe hekur;
po kur ia prekin shtratin e kurorës,
zemër më të egër nuk mund të gjesh.*

Ndjenja e hakmarrjes në këto fjalë të Medeas paralajmëron tragjedinë. Vargjet ndërtohen mbi kontrastin që shpreh thelbin e karakterit të Medeas, si një grua me dy anë. Medea është ai rast i gruas e cila shpreh atë anë të karakterit të saj që zgjon bashkëshorti. Kur ai e donte, ajo sakrifikoji gjithçka për të, tani që ai po e lë, ajo po sakrifikon gjithçka për t'u hakmarrë.

Kontrasti në këtë fragment përdoret gjerësisht për të treguar dyzimin e personalitetit të Medeas.

Grupi 4: Identifikoni figurat stilistike me anën e të cilave ndërtohen vargjet.

- Cila është figura stilistike mbizotëruese?

- Si mendoni ju, pse autori e përdor gjerësisht në vepër atë figurë mbizotëruese? Argumentoni përgjigjen tuaj. Mësuesja dëgjon, sqaron dhe plotëson mendimet dhe punën e nxënësve.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Karrigia e nxehtë:

Karrigia e nxehtë jep shtysa për të kuptuar një tekst nëpërmjet vënies së vetes në vendin e një personi apo objekti. Nxënësit duhet të kuptojnë këndvështrimet e ndryshme dhe t'i aktrojnë ato.

Në karrigen e nxehtë do të luhet roli i Jasonit. Mund të zgjidhen për këtë rol nxënësit që kanë dëshirë. Nxënësit e tjerë duhet të bëjnë pyetje për qëllimin, shtysat, ndjenjat apo veprimet e Jasonit në këtë vepër, p.sh:

Cili ishte shkak i Medean?

A të duket e drejtë që pas gjithçkaje që ajo bëri për ty, ti ta braktisje?

Cila është detyra e një kryefamiljari?

Po ti si e përcakton veten?

A ke parime? Cilat janë parimet që të udhëheqin në jetë?

Cilat janë llogaritë që bëre kur le Medean?

A je penduar?

E urren Medean?

Nuk mendon se je ti shkaktari që e shtyve në krim?

Çfarë do të ndryshojë, nëse do ktheheshe mbrapsht?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e shtëpisë, rolin në grup, saktësinë e përgjigjeve, pyetjet që ndërton, qëndrimet, analizat dhe interpretimet.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Hulumtoni materiale të ndryshme në bibliotekën e shkollës ose në internet dhe sillni në klasë informacione mbi të drejtat që gëzonin gratë në shoqërinë antike greke.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore- Euripidi. Koment “Medea” (5)		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit			
2. kompetenca e të menduarit			
3. kompetenca e të nxënit			
4. Kompetenca qytetare			

Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimit:

- analizon marrëdhëniet mes personazheve,
- analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve
- analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti.
- vlerëson cilësitë estetike të gjuhës së një teksti për të arritur efekte të caktuara.
- reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;
- shprehet në mënyra të ndryshme, për tekstet që lexon.
- bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme;

Fjalë kyçe: të liga, inat i fortë, bindesh, dënoshesh internim, paturpësi, njeri i dobët, tradhtove grua tjetër.

Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri, korniza të skeletëzuara, interneti

Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Qytetari.

Situata e të nxënit: Bisedë-Aktualiteti i temës së trajtuar. Nxënësit sjellin shembuj se si shndërrohen bashkëshortët në prag divorci.

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP-Diskutim mbi njohuritë paraprake, Bisedë, Lexim me role, Punë në grupe, Korniza të skeletëzuara.

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e materialeve të sjella nga nxënësit- Hulumtoni materiale të ndryshme në bibliotekën e shkollës ose në internet dhe sillni në klasë informacione mbi të drejtat që gëzojnë gratë në shoqërinë antike greke.

Diskutohet mbi të drejtat e grave në shoqërinë shqiptare sot.

Bisedë:

Zhvillohet një bisedë me nxënësit në lidhje me aktualitetin e temës së trajtuar. Nxënësit sjellin shembuj dhe diskutojnë se si shndërrohen bashkëshortët në prag divorci.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim me role:

Lexohet me role materiali në tekst duke krijuar atmosferë në klasë.

Bëhen disa pyetje të përgjithshme rreth tekstit.

Për cilën veçori të saj Jasoni e përbuz Medean?

Pse mendon ai se është pikërisht për shkak të kësaj veçorie që mbreti e dëbon syrgjyn atë dhe fëmijët?

Pse lëshon nga goja fjalë krejt pa mend

Duke u nisur nga vargjet: "...kësajë i thonë troç paturpësi / q'është një sëmundje, një sëmundj' e madhe,/ nga e cila vuan gjithë njerëzia.",

Ç'problem të kohës denoncon Medea?

T'u bësh keq njerëzve të dashur- Kjo është e keqja më e madhe që mund të bëjë njeriu sipas Medeas.

Zbuloni nëntekstin e fjalës *mik* të përdorur nga të dy dialoguesit.

-Në cilin rast është përdorur me hipokrizi dhe në cilin rast është përdorur me ironi?

E prandaj, moj grua, si mik do kujdesem → Hipokrizi e Jasonit.

Që të mos largohesh bash me fëmijët.

Hajde pra të flasim, si dy miq të mirë, → Ironi e përdorur nga Medea.

ndonëse ç'gjë të mirë do të pres nga ty?

t'i s'i le kurrë marrëzit' e tua;

- Çfarë ka sakrifikuar Medea për të qenë me Jasonin?

-Përse ajo 'ia përplas në fytyrë' gjithçka që ka bërë për hir të tij dhe dashurisë për të?

-Ç'tregon kjo për intensitetin e dashurisë së Medeas ndaj Jasonit?

Jetën ta shpëtova,

un' atë draguan që rri gjithë zgjuar

unë vet' e vrava edhe kësisoj

unë për ty qeshë dritë shpëtimtare.

Më pas tradhëtova atin e shtëpinë

Un' jam shkakëtare që u vra Pelia

Nga bijat e tija

Duke u nisur nga vargjet: "...kësajë i thonë troç paturpësi / q'është një sëmundje, një sëmundj' e madhe,/ nga e cila vuan gjithë njerëzia.",

Ç'problem të kohës denoncon Medea?

T'u bësh keq njerëzve të dashur- Kjo është e keqja më e madhe që mund të bëjë njeriu sipas Medeas.

Zbuloni nëntekstin e fjalës *mik* të përdorur nga të dy dialoguesit.

-Në cilin rast është përdorur me hipokrizi dhe në cilin rast është përdorur me ironi?

Punë në grupe:

Ndahet klasa në grupe:

Grupi 1: Euripidi i uli heronjtë mitologjikë në nivelin e njerëzve të zakonshëm, i zhveshi nga madhështia epike dhe ideale. Gjeni në fragment detajet që e ilustron këtë ide.

Jasoni i Euripidit nuk është më heroi i mrekullueshëm i mitit, por një njeri i ulët pa karakter, që do të bëjë karrierë e të fitojë pushtet duke u martuar me të bijën e mbretit.

Ilustroni figurën e Jasonin sipas mitit me anë të mbiemrave dhe figurën e Jasonit sipas Euripidit, duke e ilustruar me detaje nga teksti.

Grupi 2: Gjeni në fragment të gjitha epitetet me të cilat Medea i drejtohet të shoqit dhe bëni një analizë të karakterit të tij.

Medea e përcakton shpesh herë në vepër Jasonin me fjalët “i ligu i botës”.

-Si i kuptoni ju këto fjalë? Përdorimi i fjalës ‘botë’

1. Interpretim

Në pamje të parë _____ ishte një vepër _____ për një _____.

Megjithatë besoj se autori e ka përdorur ngjarjen për t’u dhënë lexuesve një mësim më të thellë për _____.

Për shembull _____ . Kjo nënkupton se _____.

Po kështu kur _____.

Kjo nënkupton se _____.

Së fundi _____.

2. Argumentim bindës

A dëshironi të jetoni në një botë _____ . Kjo do të ndodhë në qoftë se _____ të gjithë ne _____.

_____. Pse? Sepse _____ . Disa thonë që _____.

_____. Ata motivohen nga _____.

Përkundrazi këto zgjidhje vetëm shërbejnë për të _____ . Në fund të fundit propozimi ynë është më i efektshëm sepse _____.

3. Zbatimi

Unë e kuptoj shumë mirë qëllimin _____ . Në moment të caktuara edhe unë ndihem _____ . P.sh. _____ . Megjithatë unë nuk _____ pasi _____.

4. Zbatimi - Reagim ndaj një vepre.

Në tragjedinë _____ nga _____ më ka bërë veçanërisht përshtypje _____ e personazhit _____ . Përshtypja ishte shumë e fuqishme, sepse _____.

Për shembull unë _____ . Megjithatë reagimi im nuk do të ishte i njëjtë me atë të personazhit. _____ . Unë _____ , kurse personazhi _____ . Mendoj që _____ . Në të ardhmen do të _____.

regon madhësinë e ligësisë së Jasonit apo lidhet kuptimisht me ligësinë ndaj të tjerëve, ndaj botës mbarë?

Grupi i tretë: Interpretoni fjalët me të cilat Jasoni i drejtohet Medeas.

-A mendoni se filozofia “Mbrojtja më e mirë është sulmi” është ajo e një njeriu që është i ndërgjegjshëm që është fajtor, por nuk i intereson ta pranojë këtë fakt? Argumentoni përgjigjen tuaj.

Përcaktoni figurat letrare në fjalët e nënvizuara në tekst. Gjeni figura të tjera letrare në fragment. Thoni ç’lloj figurash janë. (figura të kuptimit, të shprehjes, të sintaksës poetike, të mendimit etj).

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Korniza të skeletëzuara.**

U shpërndahen nxënësve disa korniza të skeletëzuara për të reflektuar mbi fragmentin dhe veprën.

5. Sintezë

Për të arritur të kuptojmë më mirë çështjen e _____ duhet të sintetizojmë këndvështrimet e mëposhtme: Këndvështrimi i parë thotë që _____ dhe si prova përdor _____. Kjo mund të jetë e vlefshme për _____. Këndvështrimi i dytë thotë që _____. Kjo _____. Këndvështrimi i tretë i përshtatet më shumë _____. Për këtë arsye ndonëse për këtë _____ ekzistojnë shu më _____ sinteza e këtyre këndvështrimeve tregon bindshëm që _____

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e shtëpisë, rolin në grup, saktësinë e përgjigjeve, pyetjet që ndërton, qëndrimet, argumentet, analizat dhe interpretimet.

Detyrë shtëpie:

Shkruani një ese letrare me temë: “Medea, një personazh që nuk e përkrah, e as e gjuj, por ndaj së cilës vazhdoj të kem kuriozitet.”

Lexoni në shtëpi skemat e komentit: *Nëna përshëndet të bijtë për të fundit herë.*

Përshkruani luftën shpirtërore që përjeton Medea në këtë skenë dhe komentoni vargjet që ju duken më prekëse.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Vlerësimi i letërsisë -Analiza dhe interpretimi i tekstit	Tema mësimore– Rilindja evropiane. Dante Aligieri		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësim: - diskuton rreth zhvillimit të Humanizmit dhe të Rilindjes Evropiane, si lëvizje e rëndësishme kulturore, letrare dhe artistike; - veçon përfaqësuesit kryesorë të kësaj epoke në Evropë.			
Fjalë kyçe: Rilindje, humanizëm, errësi­rë mesjetare, ndryshime të mëdha, njeriu, pikturë skulpturë, arte	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Teksti letrar		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Arte, Njohja e kulturave	Situata e të nxënit: Diskutim rreth njohurive që kanë nxënësit për epokën e Rilindjes.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh, Di/Dua të di/Mësova, Përmbledhje e strukturuar, INSERT.</i>			

Organizimi i orës së mësim**A. Lidhja me njohuritë e mëparshme****Stuhi mendimesh:**

- Çfarë njohurish keni për kontekstin historik dhe kulturor të Rilindjes evropiane?
- Ç'ndryshime ndodhën në shoqërinë njerëzore?
- Cilët janë përfaqësuesit që njihni?

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Di/Dua të di/ Mësova: Përmbledhje e strukturuar, INSERT.**

Njihen nxënësit me teknikën Di/Dua të di/Mësova. Plotësohen dy kolonat e para të tabelës.

Di	Dua të di	Mësova

Bëhet një përmbledhje e strukturuar nga mësuesja dhe u jepet detyrë nxënësve të lexojnë materialin në tekst duke përdorur teknikën INSERT.

√	+	-	?
Njohuritë e reja që merren dhe nuk ka paqartësi	Njohuri të marra më parë	Njohuri të reja që i mëson ndryshe nga sa i ka kuptuar më parë	Njohuri të reja që i ka të paqarta

Pasi nxënësit lexojnë tekstin dhe e pajisin atë me shenjat përkatëse, sqarohen nga mësuesja pyetjet e nxënësve, diskutohet informacioni i ri dhe kontrollon shkalla e të kuptuarit të tekstit me anë të pyetjeve të mësueses:

1. Cilat ishin kushtet socio-ekonomike e politike në fillim të mijëvjeçarit të dytë, që favorizuan lindjen e një epoke të re?
2. Çfarë është Rilindja Evropiane?
3. Në cilat shtete lulëzoi Rilindja Evropiane dhe cilët ishin përfaqësuesit më në zë të saj?
4. Cila është rëndësia e kësaj epoke?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Di/Dua të di/Mësova:

Përmbledhen informacionet e nxjerra dhe shkruhen në dërrasë duke plotësuar kolonën e tretë “Mësova”

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pyetjet dhe përgjigjet që formulon, për saktësinë e tyre dhe për shkallën e përvetësimit të njohurive.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni jetën dhe veprën e Dante Aligerit. Përmbledhni në fletore të dhënat që ju duken më të rëndësishme.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Dante Aligeri. Jeta dhe vepra		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: • përshkruan momentet kryesore të jetës së Dante Aligerit , të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; • veçon veprat kryesore të Aligerit; • diskuton rreth vlerave, strukturës, filozofisë dhe rëndësisë së “Komedisë hyjnore”.			
Fjalë kyçe: Komedi hyjnore, Udhëtim, Përtejbotë Ferr, Purgator, Parajsë, Humanizëm, Rilindje	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti shkollor E-libri, Tabela apo flipchart, Interneti, Biblioteka.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe.	Situata e të nxënit: Bisedë mbi rëndësinë e Dante Aligerit në Rilindjen evropiane.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Kllaster, Bisedë, Lexim në dyshe.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Punohen në tabelë të dhënat kryesore për jetën dhe veprën e Dante Aligerit, pasi lexohen disa nga përmbledhjet e nxënësve. Mësuesja mund të përdorë teknika vizuale.

Lindi në Firence, në maj të vitit 1265.

- Biografët e tij dëshmojnë se Dante Aligieri ishte një ndër njerëzit më të kulturuar në Evropë.
- Beatricja la gjurmë të thella në jetën dhe krijimtarinë e tij.
- Rrethanat e jetës politike dhe shoqërore të vendit janë të lidhura ngushtë me jetën dhe veprimtarinë e Dante

Aligierit.

- Bonifaci VIII siguroi sundimin e *të zinjve* në Firence. Dantja u gjykua në mungesë dhe e kaloi jetën në mërgim.
- Më vonë, Firencja, e penduar kërkoi vazhdimisht që t'i ktheheshin eshtrat e poetit të madh, po Ravena, vendi ku vdiq poeti, e refuzoi këtë kërkesë.

Veprat

A. Në gjuhën italiane

"Komedia hyjnore"

"Jeta e Re" (*La Vita Nuova*), 1292-1293, përmbledhje sonetesh dhe proze ku përshkruan ndjenjat e tij për Beatricen.

"Gostia" (*Convivio*) me argumentet nga më të ndryshmet.

"Libri i këngëve"

B. Në latinisht

"Rima të ndryshme, Për të folurën popullore" (De vulgari eloquentia).

"Për monarkinë" (De Monarchia)- Traktat politik "Epistualet", *Letrat* e Dantes, ku do të veçonim letrën që Dantja i drejtoi Arrigut VII, si dhe letra drejtuar një miku fiorentin.

Bisedë:

Zhvillohet një bisedë mbi:

rëndësinë e Dante Aligierit në Rilindjen evropiane.

- vendosjen e dialektit fiorentin si gjuhë letrare e Italisë
- vendosjen e italishtes si gjuhë e shkruar
- vdekjen e latinishtes.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim në dyshe:

Me anë të teknikës *Lexim në dyshe* nxënësit përvetësojnë materialin në tekst.

Pyetje që mund të shfrytëzohen gjatë leximit në dyshe:

Si ndikoi vdekja e Beatricës te poeti?

Pse poeti e quan veprën "Komedi"? Si e mori mbiemrin "hyjnore"?

Cilat janë tiparet e letërsisë mesjetare në këtë vepër?

E megjithatë pse vepra është një vepër ku gjejmë jehonë idetë përparimtare të Rilindjes?

Pse vepra është një vepër simbolike alegorike?

Ç'simbolizon Ferri, Purgatori dhe Parajsa?

Cilët janë disa nga personazhet që Dantja takon gjatë rrugëtimit të tij?

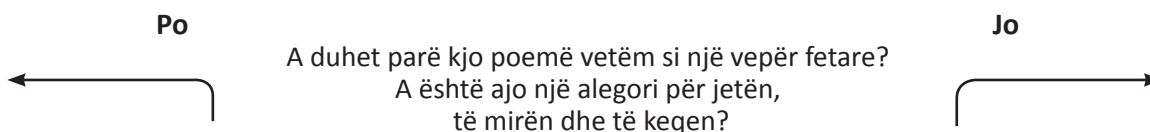
Cila është struktura e poemës "Komedia Hyjnore"?

Ç'mesazhe përcjell poeti përmes veprës së tij?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Rrjeti i diskutimit:

Zhvillohet një diskutim mbi konceptin dantesk të përtejbotës.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, për përfshirjen në diskutim, për pyetjet dhe përgjigjet që jep.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Gjeni dhe sillni në klasë informacion për jetën dhe veprën e Virgilit dhe vendin e tij në letërsinë romake.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i veprës -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment: “Ferri” Kënga I		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - tregon me fjalët e tij subjektin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj nga teksti ose fragmenti; - analizon përdorimin e gjuhës së figurshme (krahasimi, metafora ,simboli, etj.); muzikalitetin (ritmi, rima, strofa, aliteracioni,onomatopeja, asonanca etj.); - shpjegon rolin dhe qëllimet e personazheve; - demonstron njohje të kontekstit historik, kulturor,ekonomik, politik, shoqëror në të cilin është shkruar një tekst;			
Fjalë kyçe: gremisë mëshirë hije i gjallë poet mësues lavdinë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Njohja e kulturave, Filozofi,Histori	Situata e të nxënit: Bisedë mbi Virgjilin.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP-Teknika e të pyeturit, VLD, Punë në grupe			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Teknika e të pyeturit:

Ora nis me kontrollin e njohurive për materialin teorik.

Pyetje:

- Cili ishte formimi i Dante Aligierit?
- Dantja shkroi në gjuhën italiane dhe latine. Cilat janë veprat kryesore të tij sipas kësaj ndarjeje? Në cilën gjuhë shkroi ai “Komedinë Hyjnore”? Përse?
- Cila është struktura e poemës “Komedia Hyjnore”, ç’mesazhe përcjell poeti përmes veprës së tij?
- Dantja shkroi Ferrin edhe si një paralajmërim për njerëzit e Firences. Veçoni ngjarjet politike të kohës që gjejnë vend në poemë. Cilat personazhe lidhen me pikëpamjet politike të Dantes?

Më pas nxënësit lexojnë informacionet mbi Virgjilin.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Veprimtari e leximit të drejtuar:

Lexohen vargjet, parafrazohen, sqarohen fjalët dialektore dhe ngrihen pyetje për idetë dhe kuptimin.

Pyetje:

Cila është atmosfera që krijohet që në strofën e parë?

Dalloni detajet që krijojnë këtë atmosferë:

Ankth dhe frikë.

Tërposhtë tue u **gremsë**, m’u ka **fanitun**

Përpara syvet ai që, prej **heshtije**

Tepër të gjatë, po dukej i **nemitun**.

- *Si na shfaqet Dante në vargjet e mëposhtme? Pse ai kërkon mëshirë?*

Për Danten, njeriu duhet gjithmonë të jetë intelektualisht i vetëdijshëm për nevojën e tij për të kryer aktin e drejtë.

- *Në cilat vargje kuptojmë se Dantja ka humbur rrugën e arsyes, rrugën e drejtë?*

- *A ndjehet i turpëruar për këtë shkak ai? Çfarë e këshillon Virgjili?*

Unë tek e pashë asaj së zezë shkretije,
“Mëshirë për mue” një zâ të fortë lëshova,
“Kushdo ti qofsh, a njeri gjallë a hije!”

Dantja shfaqet i frikësuar. Në këto vargje kuptojmë se Dantja ka humbur rrugën e arsyes por në vargjet e mëposhtme shohim këshillën e Virgjilit në pyetjet:

Po ti pse kthen te një mënxyrë kësoje?

*Pse nuk i ngjite kodrës gjithë dëfrim,
Q'asht gurrë e shkas për gas pafund prej soje?"*

Cilat janë të dhënat që na jep Virgjili për veten?

Me origjinë nga Lombardia, ka lindur në kohën e Jul Çezarit, para lindjes së Krishtit, pagan, poet, autor i Eneidës. Virgjili siç e thotë dhe vetë, ka lindur para Krishtit, nuk e ka njohur hirin hyjnor dhe si i tillë nuk mund ta shoqërojë Danten në parajsë.

Cilat janë ndjenjat që shpreh Dante në këto vargje?

"A njai Virgjil ti qenke e njai **burim**:

Në ligjërimin tand aq lumë i gjanë?"

I thashë unë tue ulë syt prej turpiti tim.

"O **nderë**, e **dritë** poetësh gjithë sa janë,
M'u gjij për gjithë at mund e dashuninë
Që m'shtyu me ta **lypë veprën** anembanë.

Vlerësim dhe admirim- Dante ndihet i vogël para një poeti si Virgjili. Fjalët me të zeza mbartin peshën emocionale dhe shprehin ndjenjat e Dantes.

Cilat janë idetë që përcillen në këtë strofë?

Mësuesi im, autori im je tinë,

Ti je po i vetmi ai që më ka msue

Të bukrin stil* që dhanë më ka lavdinë..."

Dante shpall Virgjilin mësues dhe i dedikon atij lavdinë e tij.

Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë në grupe:

Pasi lexohet dhe komentohet fragmenti në vija të përgjithshme ndahet klasa në grupe:

Grupi 1: Në fragment vihet re përdorimi i inversionit, si p.sh. në rastin:

Të bukrin stil që dhanë më ka lavdinë.

-Gjeni disa raste të tjera të inversionit dhe tregoni arsyen e përdorimit.

Grupi 2: Për të na dhënë udhëtimin e tij në përtejbotë, Dantja përdor teknika të ndryshme të rrëfimit, si: dialogu, monologu, përshkrimi, rrëfimi, ligjërata e drejtë, ligjërata e zhdrejtë ose ligjërata e zhdrejtë e lirë.

Cilat teknika janë përdorur në fragmentin nga Kënga I? Ilustroni me vargje.

A ndryshon toni i bashkëbiseduesve në ligjërim? Nga se karakterizohet toni i Virgjilit? Po ai i Dantes?

Grupi 3: Si i drejtohet Dantja Virgjilit? Ç'figurë e intonacionit poetik është përdorur në këtë varg? Gjeni figura të tjera të intonacionit poetik përgjatë fragmentit dhe shpjegoni funksionin artistik të tyre.

Diskutim i punës në grupe.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, Pyetjet dhe përgjigjet që formulon, rolin në grup.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni dhe sillni të përmbledhur në klasë historinë e Kalit të Trojës dhe informacion mbi Odisenë.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Dante Aligeri, Koment « Ferri », Kënga XXVI		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit :			
• tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj; • analizon personazhin e Odisesë duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; • shpreh dhe argumenton pëlqimet e tij për një personazh; • përshkruan strukturën narrative në një tekst • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst • reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; • shprehet në mënyra të ndryshme për tekstet që lexon			
Fjalë kyçe: kërshëri, flakë, shpagimit, qajnë, mashtrimin, dëshira, me njoftë botën, jetë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Vepra letrare, interneti		

Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Bashkëjetesa paqësore	Situata e të nxënësve: Bisedë mbi Odisenë dhe Kalin e drurit
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim</i>	Diskutim mbi njohuritë paraprake, VLD, Punë në grupe,

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e informacionit mbi Kalin e drurit dhe simbolikën e tij dhe diskutohen informacionet mbi Odisenë.

Diskutohet mbi konotacionet që mbart emri i Odisesë në historinë e letërsisë dhe të artit.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Veprimtari e leximit të drejtuar:

Lexohet fragmenti me ndalesa, shpjegohen fjalët e vështira dialektore, bëhet parafrazimi i vargjeve dhe formulohen pyetje që nxitin mendimin kritik të nxënësve për të zbërthyer idetë dhe të veçantat që ofron fragmenti..

Prijsi tue pamë se ç'kërshëri po kisha,
Ma pat: "Aty përmbrenda shpirtën janë
Ndër ato flakë q'i përvëlojnë si pisha."

Cila është fjala që karakterizon më mirë Danten në këtë strofë?

Është fjala **kërshëri**. Dantja vështron me habi çdo gjë në ferr. Bën pyetje të shumta dhe me përgjigjet nga Virgjili apo nga personazhet që takon vizaton botën dhe jep mesazhe universale për jetën dhe fatet e njeriut.

"Po mjeshtër" thashë, "në gojë ti tue ma zanë,

Ma i sigurtë jam; por edhe mue kjo punë
Ashtu m'u duk; e sa qeshë tue thanë:

*Kush asht n'at' flakë që majet-bigë-fortunë
I gjajnë sikur prej shtregës* tash po çohen
Ku Eteoklin me të vllanë* i vunë?"*

Çtregojnë për qëndrimin e Dantes ndaj Virgjilit fjalët "Ma i sigurtë jam"?

Dante ka besim te Virgjili, e vlerëson i bindet dhe i beson fjalës së tij e cila i jep siguri.

Shpjegohet se cilët janë dhe pse përmenden këtu Eteokli dhe Poliniku.

Ai më përgjegji: "Aty po përvëlohen

Uliksi dhe Djomedi, e bashkë ashtu

Të dy shpagimit e mënisi i shtrohen.

Cili është dënimi që po vuajnë Uliksi me Diomedin?

Pse ata ndodhen në ferr? A ju duket dënimi i Dantes i goditur?

po përvëlohen

Mbrenda asaj flake qajnë tash me kuku

Pusinë e kalit q'i pat hapun shtekun

Fisnikes farë të Romës; gjithashtu

Aty po qajnë mashtrimin që, dhe vdekun,
Ban të vajtojë Akilin Dejdamija*,
Dhe për palladën janë aty tue hjekun"

Dalloni fjalët kyç që tregojnë mëkatet e personazheve.

Pusinë e kalit, mashtrimin,

Cilat janë fjalët kyç që tregojnë gjendjen e keqe të personazheve?

Autori përsërit fjalë të të njëjtës fushë leksikore:
qajnë tash, me kuku, po qajnë, vajtojë, hjekun, i shtrohen, shpagimit.

Vazhdohet leximi në tre strofat që vijnë më pas. Dante dialogon me Virgjilin, të cilit i bindet për gjithçka. Fjala kyç është dëshirë, valë që përcakton më mirë karakterin e Dantes dhe thelbin e tregimit të tij.

Brini mâ i madh i s'lashtës flakë atbotë

la nisi me u luhatë tue bumburitun*

Si flaka kur e rreh furtunë e shqotë;

Mandej si gjuha kur merr flakë me qitun,

Andej këndej vrik majën tue e luejtë,

E nxori zanin jashtë e tha: "Kur shqitun

Cili është përfytyrimi që ju krijonë vargjet? Kush mund të jetë ai që flet Uliksi apo Diomedi?

Brini më i madh ... Është Uliksi, pasi ai është simbol i dredhisë dhe i mashtrimit dhe si i tillë dhe përjetimin e dënimit do e ketë më të madh.

Fjalët Kyç janë : flakë, bumburitun, flaka, flakë.

Përjetohet përcëllima e flakëve.

"Kur shqitun

Nga Circja u pata, ndry ku pata vuejtë

Mâ se një vit përafër me Gaetë*

Ku kështu ende Enea s'e kish quejtë;

As malli për tim bir as dhimbja e shkretë

Për tatën plakë; as dashuni q'i truhej

Penelopës, me i dhanë gëzim në jetë,

S'banë dot që mbrenda në këtë shpirt t'shuhej

Dëshira me njoftë botën, e njerzisë

Vese e viryete me ia dijtë siç duhej;

*Por mora det'n e hapët, tue u nisë
Veç me një varkë e një pakicëz shokë,
Q'ende kishin qëndrue pa më braktisë.*

Vini re sa shumë personazhe përmenden në pak vargje, sa shumë simbole emra njerëzish, vendesh.

Ç'lloj lexuesi kërkon leximi dhe kuptimi i kësaj vepre?

Cili ishte pasioni i Ulksit dhe sa i rëndësishëm është ai për të?

Vazhdohet me leximin e vargjeve dhe parafrazohet udhëtimi i Ulksit.

Në këtë dëshirë për të njohur botën shprehen idealet humaniste të Rilindjes. Idealet humaniste të epokës shprehen në fjalët me të zeza më poshtë.

Si mendoni ju për arsyet që rendit Odiseja. A ia vlen të durosh mallin për familjen dhe të rrezikosh jetën siç do të shohim në vargjet e fundit? Më mirë një jetë e qetë dhe e sigurt apo një jetë me aventura? Ç'vlerë stilistikore merr mbiemri "i ngratë"? Në ç'raport qëndron ai me dëshirën e madhe të Ulksit?

- O vllazën, thashë, që në njmijë krajata*

Arritun keni deri në prenim;

Kësaj çikë jete me ndjesi të ngrata,

Që tashmë gjindet gati në mbarim,

Tue ndjekun diellin, ju mos ia mohoni

Njohjen e botës ku nuk ka njerzim!

Prej ç'fare jeni s'duhet ta harroni:

Ju s'keni lindë veç sa me ngranë si shtasë,

Po që virtyt e dituni t'i doni."

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë në grupe:

Pasi lexohet dhe komentohet fragmenti deri në fund ndahet klasa në grupe:

Grupi i parë: Ushtrimi 8- Dantja është mjeshtër i analizave psikologjike dhe i skalitjes së karaktereve njerëzore. Me fjalët e vëna në gojën e Ulksit, poeti na tregon për natyrën dhe karakterin e tij. Me cilat mjete stilistike na ka dhënë Dantja portretin e Ulksit? Ç'veti zotëron Ulksi që i bën shokët e tij t'i binden, edhe pse rrezikojnë jetën e tyre?

Grupi i dytë: Ushtrimi 10. Gjeni onomatopenë e përdorur në fragment dhe shpjegoni si vihet ajo në funksion të tragjicitetit të situatës.

Ushtrimi 11. Në fragment janë përdorur disa shprehje frazeologjike. Gjejini ato dhe shkruajini në tabelë duke dhënë përbri tyre fjalën kuptimisht të njëjtë me to. Interpretoni këtë zgjedhje të përkthyesit.

Grupi i tretë: Fundi i Ulksit dhe i shokëve të tij ngjason me një fund apokaliptik. Nënvizoni detajet që nxisin këtë përfytyrim pamor e akustik njëherazi. Parafrazoni vargjet ku rrëfëhet ky fund apokaliptik.

Diskutim:

Punohet **Ushtrimi 9** në libër dhe diskutohen me nxënësit.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet cilësinë e informacioneve të përzgjedhura, pyetjet dhe përgjigjet, pjesëmarrjen në punën në grup.

Detyrë shtëpie

Duke u mbështetur në argumentet që poeti vë në gojën e Ulksit në vargjet e mëposhtme, bëni një shkrim eseistik me temë: **"Njeriu dhe përpjekja e tij e vazhdueshme për përparim shkencor e përsosje morale"**, ku të sillni edhe shembuj të njerëzve të shquar që kanë lënë gjurmë përgjatë rrjedhës së historisë.

Prej çfarë jeni s'duhet ta harroni:

Ju s'keni lindë veç sa me ngranë si shtasë,

Po që virtyt e dituni t'i doni."

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – “Ferri”- Skedat e komentit		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. Kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi : • tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj; • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst • reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; • tregon se si përvojat personale, vlerat, besimet e tij mund të ndikojnë në mënyrën se si ai e kupton dhe e interpreton një tekst; • tregon se si një tekst e informon lexuesin rreth natyrës njerëzore.			

Fjalë kyçe: era e rande, dashnija, fatzinë, epshi, flijoi, qyqarë, shpirtën t'shkretë,	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, biblioteka interneti
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe.	Situata e të nxënit: Rrëfimi i historisë së Paolos dhe Françeskës
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprahe, Stuhi mendimesh, Mësimdhënie e ndërsjellët, Rrjeti i diskutimit</i>	

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprahe:

Mësimi fillon kontrollin dhe diskutimin e detyrave të shtëpisë. Mësuesja me anë të një përmbledhjeje të strukturuar tregon historinë e Paolos dhe Françeskës.

Stuhi mendimesh:

Si mendoni ç'dënim simbolik mund t'u ketë dhënë Dante në ferr këtyre personazheve?

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Mësimdhënie e ndërsjellët:

Mësimdhënia e ndërsjellët u mëson nxënësve të lexojnë për të kuptuar, të gjejnë idetë kryesore, hollësitë, lidhjet mes ideve dhe tekstit.

Hapi i parë: Ndahen nxënësit në grupe me katër apo pesë veta. Me radhë ata do të bëhen mësues të grupit. Personi që luan rolin e mësuesit ka këto 5 detyra:

- Lexon një paragraf me zë të lartë.
- Përmbledh ato që janë thënë.
- Bën pyetje për to.
- Sqaron pjesët e vështira

- Parashikon çfarë do të ndodhë më tej.

Hapi i dytë: Mësuesja jep shembullin e para për një apo dy strofa të fragmentit.

Hapi i tretë: Mësuesja u kërkon pjesëmarrësve të praktikojnë mësimdhënien e ndërsjellët për skedat e komentit nga "Ferri".

Hapi i katërt: Grupet vazhdojnë mësimdhënien e ndërsjellët, ndërsa mësuesja vëzhgon dhe sugjeron

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Rrjeti i diskutimit:

A e meritojnë dënimin në ferr Paolo dhe Françeska? Pse?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për mendimet e sakta, rolin aktiv në grup, pjesëmarrjen në diskutim dhe argumentet që jep në mbrojtje të mendimit dhe pozicionit që mban.

Detyrë dhe punë e pavarur:

Lexoni dhe përmbledhni në fletore të dhënat kryesore për jetën e Skënderbeut dhe krijime artistike që janë bërë për të nga artistë shqiptarë dhe të huaj

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore- Humanizmi dhe letërsia e vjetër shqipe. Marin Barleti		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi : • diskuton rreth zhvillimit të Humanizmit dhe të Rilindjes Evropiane, si lëvizje e rëndësishme kulturore, letrare dhe artistike; • përshkruan kontekstin historik të zhvillimit të Humanizmit dhe ndikimin e tij në letërsinë italiane dhe shqiptare • përshkruan momentet kryesore të jetës së Marin Barletit, që ndikuan në krijimtarinë e tij • vlerëson figurën dhe kontributin e Marin Barletit			

Fjalë kyçe: humanizëm, njeri, vetëdije kombëtare, Skënderbeu, vepër historike dhe letrare, letërsi shqipe, hero i idealizuar	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Foto, pamje, audio, projektor, Microsoft Office PoëerPoint, sekuencë nga filmi “Skënderbeu”
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Identiteti kombëtar, Bashkëjetesa paqësore	Situata e të nxënit: Diskutim mbi vepra artistike të krijuara për Skënderbeun nga artistë shqiptarë dhe të huaj.
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Minikonkurs, Paraqitje multimediale, Rrjeti i diskutimit, Përmbledhje e strukturuar, Diagramë piramidale, Punë me shkrim</i>	

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Minikonkurs:

Mësimi fillon me një minikonkurs me pyetje-përgjigje të shpejta për të testuar gjerësinë e informacionit të nxënësve lidhur me figurën e heroit tonë kombëtar, Skënderbeut.

Disa nga pyetjet dhe përgjigjet:

PYETJE	PËRGJIGJE
Cili ishte emri i pagëzimit? Si quheshin prindërit e tij? Kur dhe ku lindi? Sa fëmijë kishte? Në ç'moshë u largua nga vendlindja?	-Gjergj Kastrioti -Gjon Kastrioti dhe Vojsava Araniti -1405, Sinja, Dibër -Një djalë, Gjoni -9 vjeç, (Nuk dihet me siguri)- Disfata e Gjon Kastriotit më 1423 e detyron atë të japë peng 4 djemtë. -Kthehet më 28 nëntor 1443, me 300 kalorës dhe ngriti flamurin në Krujë.
Kur dhe si u kthye në Shqipëri?	-Ishte 38 vjeç.
Në ç'moshë ishte?	-Për 25 vjet
Për sa vjet i shporri turqit?	-Fitoi 26 beteja.
Sa beteja fitoi?	-Humbi 2 beteja.
Sa beteja humbi?	1. Beteja e Sfetigradit-turqit i zunë burimin e ujit, u dorëzua, e la.
Si i humbi?	2. Beteja e Beratit-u tradhtua nga Moisi Golemi
Me cilët sulltanë luftoi?	-Luftoi me 2 sulltanë : sulltan Muratin dhe sulltan Mehmetin(i biri).
Kur dhe ku vdiq?	-17 janar 1468, në Lezhë.
Ku u varros?	-U varros në Shënkoll Lezhë. Thuhet se më vonë turqit e zbuluan varrin e tij dhe i morën eshtrat dhe i varën në trup.
Cila ishte arsyeja e vdekjes?	-Vdiq nga malaria.
Çfarë ndodhi me familjen pas vdekjes së tij?	-Donika dhe i biri u larguan nga Shqipëria.. Iku me 20 gra të reja në Puglia, Itali, pastaj në Barcelonë, Spanjë dhe u trajtua si zonjë nderi.

Gjithashtu nxënësi shton edhe ndonjë informacion tjetër që mund të dijë.

Paraqitje multimediale:

Mësuesi/ja paraqet disa sekuenca nga filmi “Skënderbeu”, të shoqëruara dhe me kolonën zanore përkatëse dhe merr përshtypjet dhe komentet e nxënësve lidhur me heroin tonë kombëtar, rolin e tij tek shqiptarët, por edhe për Evropën.

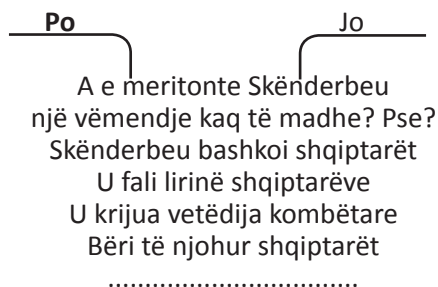
Evidentohet se figura e Skënderbeut ka frymëzuar një numër të gjerë artistësh të huaj e shqiptarë. Mësuesi paraqet materiale ilustruese me PowerPoint/ sjell me audio pjesë të ndonjë dokumentari, kënge a rrëfenje për Skënderbeun ose ekspozon disa pamje të printuara të veprave të artistëve të ndryshëm. Sillen nga mësuesi dhe nxënësit fakte që dëshmojnë frymëzimin e gjithanshëm për figurën e Skënderbeut:

këngë, legjenda, piktura, rrëfime, romane, filma, studime, etj. Diskutohet mbi to.

Rrjeti i diskutimit:

Zhvillohet një diskutim ku nxënësi jep arsytme logjike rreth pyetjes së mëposhtme:

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Përmbledhje e strukturuar:

Mësuesi bën një përmbledhje të strukturuar si vazhdim logjik i asaj çfarë u fol për Skënderbeun dhe kontekstin historik dhe kulturor ku ai jetoi dhe doli në pah.

Skënderbeu, përveç vlerave të tij personale, jetoi në momentin e duhur, bëri veprimet e duhura dhe pati jehonën e duhur për të hyrë në histori. Për këtë ndikuan 2 faktorë të rëndësishëm:

Konteksti historik-a) Ishte periudha e Humanizmit, e cila vuri në qendër njeriun, potencialin

e tij shpirtëror, intelektual e shoqëror. Njeriu shihej me dashuri dhe filloi të vlerësohej liria e tij totale dhe mendore. b) po krijohej vetëdija kombëtare dhe po pasurohej kultura kombëtare

Humanizmi- (lat. *humanitas* - njerëzia). Lëvizje e gjerë ideologjike dhe kulturore e shek. të 15-të, që lindi në Itali dhe u përhap në Evropë dhe vuri në qendër të vëmendjes njeriun, me interesat, gëzimet, hidhërimet, vlerat, identitetin, lirinë dhe dinjitetin e tij. Njeri i cili drejtohej nga arsyeja. Kjo lëvizje më pas u quajt Rilindje Evropiane që përfshiu dijetarë, artistë, shkrimtarë që studiuan dhe përhapën kulturën e botës antike greke. Kërkohej të rilindej dhe një herë epoka e ndritur e antikitetit dhe të rikrijoheshin vepra të përsosura si në Antikitet.

Konteksti atdhetar- Largimi i shumë shqiptarëve prej trojeve pas vdekjes së Skënderbeut dhe lartësimi i figurës së tij, si simbol i ruajtjes së lidhjes me atdheun dhe ditët e lavdishme të lirisë

Në këtë kohë, gjatë periudhës së Humanizmit në Itali dhe Evropë, kur akoma kishte dëshmitarë të gjallë nga koha e lavdishme e Skënderbeut, Marin Barleti krijoi veprën e tij për glorifikimin të figurës së Skënderbeut.

Diagramë piramidale:

Nxënësit do të lexojnë në libër informacionin për Humanizmin dhe për jetën dhe veprën e Marin Barletit.

MARIN BARLETI

Autori i parë shqiptar i letërsisë me temë shqiptare dhe himnizuesi i Skënderbeut

Ngjarje nga jeta	Veprat	Skënderbeu sipas Barletit	Baleti si humanist	Barleti si historian	Barleti si shkrimtar

Diskutohet me nxënësit për çështjet që do të studionin.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë me shkrim:

Nxënësit do të punojnë në mënyrë të pavarur për të përmbledhur idetë dhe mendimet e tyre të krijuara gjatë orës për aftësinë e Marin Barletit për të krijuar figurën e idealizuar të heroit.

Tema: Skënderbeu sipas Barletit

Nxënësit mund të evidentojnë këto përfundime për vlerat e Barletit:

- Me Marin Barletin fillon udhën e mbarë e letërsisë shqiptare

- Letërsia shqipe nis me skalitjen e figurës së heroit kombëtar
- Barleti krijoi modelin e heroit humanist
- Krijoi figura e heroit të idealizuar
- Gërsheton historinë me letërsinë
- Vizaton qëndrësën e shqiptarëve të shek. XV
- Nxit dashurinë dhe krenarinë për vendin e të parëve

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për përshkrimin e figurës dhe rolit të heroit kombëtar, për evidentimin e rolit të rëndësishëm të Barletit në filologjinë shqiptare dhe për bashkëpunimin e nxënësve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Krijoni një fletëpalosje për Skënderbeun për ta dorëzuar në fund të orës për Barletin.

Përmbledh subjektin e veprës "Historia e Skënderbeut"

Lexo fragmentet e veprës që jepen në libër.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Marin Barleti “Historia e Skënderbeut” - analizë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen - dallon temën dhe konfliktet në vepër; - analizon të dhënat e tekstit për të krijuar një ide të qartë për prejardhjen e Skënderbeut - analizon raportin e reales dhe imagjinare në krijimin e figurës së Skënderbeut - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti;			
Fjalë kyçe: prejardhje, pemë gjenealogjike, ëndërr, shenjë, profeci, legjendë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri tabelë me pemën gjenealogjike të familjes së Skënderbeut, vepra e Barletit “Historia e jetës dhe e veprave të Skënderbeut”		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Identitet kombëtar	Situata e të nxënit: Diskutim mbi prejardhjen e Skënderbeut		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Lojë me role, Ditar dypjesësh, Lexim i drejtuar, Rishikim në dyshe</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Lojë me role:

Nxënësist kanë përmbledhur subjektin e secilës këngë të veprës “Historia e Skënderbeut” dhe më pas dalin para klasës nxënës të ndryshëm dhe sjellin, duke interpretuar si bërthama rrëfyese secilën këngë duke krijuar kështu një rrëfim në stafetë të subjektit të veprës.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Ditar dypjesësh:

Nxënësi ndërton një ditar dypjesësh ku plotëson hartën e rrëfimit për veprën e Marin Barletit “Historia e Skënderbeut, si më poshtë:

Titulli Autori	"Historia e Skënderbeut" Marin Barleti
Gjinia	
Të dhëna për botimin dhe përkthimet	
Tema, motivet	
Fabula/Subjekti	
Kompozicioni- i jashtëm i brendshëm	
Rrëfimtari/ët	
Personazhet: -Sipas rolit -Sipas funksionit	
Koha : -historike -artistike	
Hapësira	
Stili	
Mjetet gjuhësore-letrare	
Veçori të humanizmit	
Vlera historike e letrare e veprës	

Diskutohet mbi të dhënat e kërkuara dhe të plotësuara nga nxënësit.

Lexim i drejtuar:

Lexohet fragmenti nga libri i parë dhe bëhen pyetje për të zbërthyer idetë dhe të veçantat që ai ofron.

- Cila ishte prejardhja prindërore e Gjergjit? Sa rëndësi kanë prindërit në ecurinë e fëmijëve?
- Ç'ëndërr pa Vojsava para se të lindte Gjergjin?
- Cilat janë faktet dhe trillimi për prejardhjen e Skënderbeut?
- Cilat janë shenjat profetike të lindjes së një njeriu jo të zakonshëm?
- Sa shenja ishin? Pse 3 shenja?
- Pse të gjithë heronjtë kanë diçka të veçantë ndryshe nga të tjerët? Kujtoni heronj të tjerë.

Më pas studiohet pema gjenealogjike e familjes së Gjergjit dhe komentohet roli historik i personave të njohur në të. Punohen pyetjet e aparatit pedagogjik.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Rishikim në dyshe:

Ushtrimi 5- Nxënësit studiojnë emrat e familjes së Kastriotëve dhe japin mendime për prejardhjen e tyre. Si ju duken këta emra? (Këta janë emra me prejardhje fetare të fesë së krishterë që ruhen edhe sot në pjesën veriore të Shqipërisë.)

Cili është kuptimi i emrit të Skënderbeut? Aleksandër (Aleksandri i Madh)–Iskënder- Skënderi-Skënderbe.

Cilat janë emrat e fëmijëve të familjes së Gjon Kastriotit? A njihni familje të mëdha shqiptare të periudhës së Mesjetës? Si janë emrat e tyre? (Tek emrat mesjetarë përfshihen emrat fetarë turq, arabë, katolik, ortodoks apo emra të krishterë në variante shqip, si: Gjon, Gjini, Mriqë.)

Si ju duken emrat Hanë, Diella, Gent, Dardan, Agron, Skerdilajd? (Këta janë emra të burimit vendas: shqiptarë dhe ilirë). Pyeten nxënësit për emrat e tyre dhe bëhet një evidencë e thjeshtë e tipologjisë së emrave.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për analizën që i bën elementeve të rrëfimit të veprës, për përgjigjet e dhëna gjatë mësimit, për pjesëmarrjen aktive në mësim.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Figura e Skënderbeut, një figurë legjendare. Diskutim mbi vlerat e tij si hero kombëtar.

Grumbulloni legjenda për Skënderbeun

Lexoni për të interpretuar fjalimin e Skënderbeut në Kuvendin e Lezhës

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment. Fragment “Fjalimi i Skënderbeut në Kuvendin e Lezhës”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimit : • lexon duke interpretuar fragmentin nga fjalimi i Skënderbeut • përmbledh me fjalët e tij fragmentin dhe e lidh me kontekstin historik • analizon personazhin e Skënderbeut në retorikën e fjalimit të tij • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi si p.sh: gjuha e retorikës-ligjërimi politik • analizon përdorimin e gjuhës së figurshme			
Fjalë kyçe: ligjërim politik, ndjenja/emocione funksion nxitës, mjete stilistike	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Interneti, mikrofoni		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte, Histori, Identiteti kombëtar	Situata e të nxënit: Interpretimi artistik i fjalimit të Skënderbeut para klasës		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Lexim me role, Lexim i imtë me kodim teksti, Harta e personazhit</i>			

Organizimi i orës së mësimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Nxënësit diskutojnë për figurën legjendare të Skënderbeut, legjenda që qarkullojnë për të dhe rolin e Barletit për të përmbushur detyrën historike atdhetare që të skaliste heroin kombëtar, të legjendarizonte heroin e shumëkërkuar të shqiptarëve.

Më pas nxënësit sjellin informacionin që dinë nga historia për Kuvendin e Lezhës më 2 mars 1444 dhe pozicionin historik të Skënderbeut në këtë ngjarje.

Lexim me role:

Nxënësit sipas dëshirës lexojnë paragrafë ose të gjithë fragmentin e fjalimit të Skënderbeut duke interpretuar para klasës dhe duke improvizuar një podium. Bëhen komente për mënyrën e paraqitjes oratorike të nxënësve.

Mendoni se ndonjëri prej jush mund të bëhet politikan në të ardhmen?

Sa duhet ai që të zotërojë artin e të folurit në publik?

Ç'të veçantë ka të flasësh para të tjerëve dhe për më tepër t'i bindësh ata për idetë e tua?

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim i imtë me kodim teksti:

Ligjërimi politik është patjetër tekst argumentues. Dhënësi kërkon të bindë një masë të madhe njerëzish për idetë e tij duke shfrytëzuar:

- Faktet, logjikën, arsyetimin
- Besueshmërinë që ka masa tek dhënësi

Aftësinë e tij për të përcjellë ndjeshmëri dhe për të përfshirë emocionalisht marrësin me qëllim që të nxitet për veprimet që kërkon ai që masa të bëjë.

U kërkohej nxënësve të lexojnë tekstin dhe më pas ta kodojnë atë duke vendosur simbole anash. Më pas nxënësi grupon informacionin në tabelë si më poshtë. Përmes informacionit të koduar, ata analizojnë veçoritë e ligjëritimit politik në fjalimin e Skënderbeut.

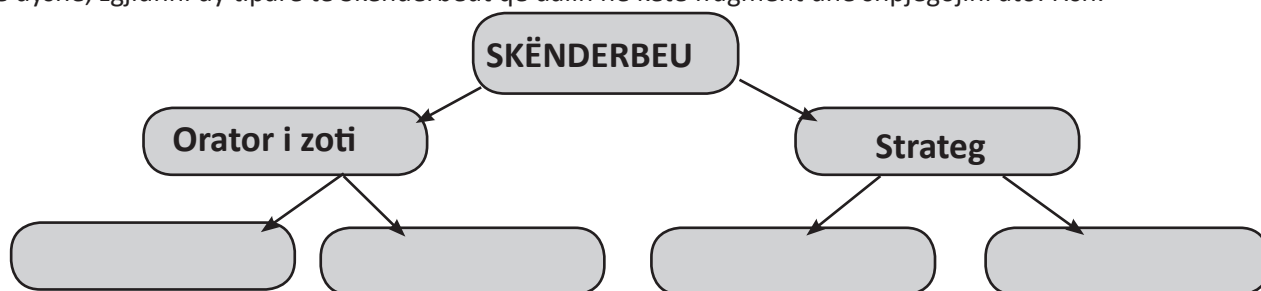
F-	Fakte	
E-	Emocione	
A-	Argumente	
I-	Identifikimi i marrësit	
Q-	Qëllimi i Skënderbeut	
FJ-	Fjali të gjata	
Nm.-	Numërim artistik	
P-	Pyetje retorike	

Punohen dhe pyetjet dhe kërkesat e aparatit pedagogjik.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Harta e personazhit:

Gjatë këtij fragmenti Marin Barleti u përpoq të evidentojë karakteristika të veçanta të Skënderbeut. Punoni në dyshe, zgjidhni dy tipare të Skënderbeut që dalin në këtë fragment dhe shpjegojini ato: P.sh.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për analizën e veçorive të fjalimit politik, për pjesëmarrjen në mësim, për formulimin e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Pyetja 13- Sa e rëndësishme është të flasësh bukur në kuptimin e oratorisë, për të bërë karrierë në jetë? Diskutojmë mbi aftësinë e të shprehurit bukur apo vështirësitë për të shprehur atë që mendon.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment. Fragment: <i>Para rrethimit të parë të Krujës (Libri IV)</i>		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjtale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimi : • dallon të përbashkëtat për ritualin e vajtimit në tekste të ndryshme; • identifikon kontekstin historik të fragmentit; • shpjegon raportin histori/letërsi në fragment; • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi; • vlerëson cilësitë estetike të gjuhës së një teksti për të arritur efekte të caktuara. • organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim) • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti;			
Fjalë kyçe: dhimbje, vajtim, gjamë, ligje, ritual i vdekjes, e turpshme epitete, sinonime	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri, Skeda me shembuj vargësh, foto, interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Bashkëjetesa paqësore, Njohja e kulturave.	Situata e të nxënit: Punë me skeda në lidhje me vajtimin me gjamë		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>dyshe, Punë në grupe, Shkrim i lirë</i>			
Diskutim mbi njohuritë paraprake, Lexim dhe shkrim në			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Nxënësit argumentojnë në lidhje me rëndësinë që ka të të folurit bukur jo vetëm për t'u socializuar, por edhe për të bërë karrierë. Diskutohet nëse të folurit bukur është një aftësi e lindur apo e fituar.

Lexim dhe shkrim në dyshe:

Nxënësve u shpërndahen disa skeda me vargje të poemave antike apo të eposit shqiptar dhe nxënësit do t'i lexojnë me vëmendje në dyshe për të gjetur se çfarë të përbashkëta kanë ato.

Porositen nxënësit të lexojnë me vëmendje dhe të arrijnë në një përfundim duke bërë një përmbledhje të tyre. Më pas lexohen tekstet me zë. Bëhen pyetje mbi tekstet:

- Çfarë kanë të përbashkët vargjet?
- Si jepet rituali i vajtimit të të vdekurve?
- Çfarë tregon fakti që këtë ritual e gjejmë edhe tek grekët edhe tek shqiptarët?

Më pas nxënësit shohin foton që është në libër dhe e lexojnë atë duke komentuar.

Gjëmë-vajtim me britma që bëhet në rast vdekjeje; vajtim shumëzërësh në grup.

Eskili Korifeja: I vdekuri mbi varr kur qahet Me qarjen bashkë hakmarrësi vjen Dhe kur është fjala për babanë Që të ka sjellë ty mbi dhe Ahere vaji yt rrëqethës Do ta arrijë gjer n'atë pus. Elektra: Dëgjo, o at dhe vajin tim: Të dy fëmijët përmbi varr Po të vajtojnë ty me gulç	Eposi i kreshnikëve Kanë nisë vajën e po vajtojnë, Kanë nisë gjamën e po gjojnë Me ju dhimët gurit e drunit. Aspak Muji s'po ngushllohet .

Iliada, Kënga XXIII E, kur mbërritën në shtëpinë mbretërore, vendosën trupin në një shtrat të gdhendur. Te kryet e shtratit i vunë gjëmatarët, që zunë përvaishëm këngën e përmortshme. Gratë me dënësë vajtimit mbrapa i vin .	Ajkuna qan Omerin More Omer i nanës-o, A thue gjokun me ta prue? Dil një herë për me lodrue, Bjer ndër gurra me u freskue, Kërko majat bashkë me zanat, Se ty varrin ta ruen nana, Mori i miri i nanës-o!
Odisea, Kënga XXIV Bijat e plakut t' detit përreth teje la nisën të vajtojnë duke të veshur Me rroba të pavdekshme. Nëntë muzat me radhë me zënë e tyre t' melodishëm kënduan këngë të përmortshme e askush nga grekët nuk qëndroi pa derdhur lot, aq shumë u mallëngjyen nga ato zëra. Për shtatëmbëdhjetë ditë e net, parreshtur hyjni e njerëz qanë dhe vajtuan.	Ernest Koliqi-Lek dukagjini Ishte Lek Dukagjini ballin e rrihte me një dorë dhe me tjetrën shkulte flokët. tundu shkulu Arbëri, ejani zonja, bujarë, ju të varfëra dhe ushtarë, eni qani me pikëllim... prindi, zot'i Arberisë, qëmenatë sot na vdiq, Skënderbu s'asht ma!
Iliada- Dhimbja e Akilit për mikun e vrarë Me hi e blozë i mbushi të dyja duart Kokë e fytyrë të bukur i zhigati E guna e tij që nectar kundërmonte U flliq në blozë. Në pluhur shtatvigani Sa gjerë e gjatë u zgjërre; me të dyja duart Flokët i gafrroi e me gjithë rrënjë i shkuli....	Fan Noli – Syrgjyn-vdekur Nëno moj, vajto, merr malin, ... Nëno moj, ma qaj në Vlore, ku të dha liri, kurorë, shpirt i bardhë si debore, ti s'i dhe as varr për hor.

Banoret e trojeve veriore të Shqipërisë, ritin e vajtimit dhe **gjamën** e kryenin sipas rregullave të përcaktuara në Kanunin e Lek Dukagjinit. Ky ritual kryhej në grupe, i ndarë në *gjamën nga burrat* dhe në *vajtimin nga gratë*, që quheshin dhe vajtojcat. Vajtimit në grup nga burrat e malësive të Shqipërisë së Veriut quhet *gjama* dhe pjesëmarrësit në këtë ritual quheshin gjëmëtarë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Punë në grupe:

Fillimisht lexohet me zë teksti dhe më pas caktohen grupet duke tërhequr rastësisht një gogël që ka brenda një kërkesë që nxënësi duhet të plotësojë pas leximit të tekstit.

Grupi A: Nënvizoni në tekst *përshkrime të dhimbjes* me anë të lotëve dhe gruponi fjalët që i përkasin *fushës leksikore "dhimbje"*.

Grupi B: Argumentoni me ilustrime nga teksti përmasat e përgjithshme të luftës. Cilat janë zakonet e shqiptarëve në përgjithësi për të qarën? Sillni ndërmend shprehje apo fjalë të urta që e japin këtë.

Grupi C: Shpjego raportin mes historisë dhe letërsisë në këtë fragment. Cila është arsyeja e kësaj përzgjedhjeje?

Grupi D: Nënvizoni në fragment epitetet dhe sinonimet. Çfarë tregon përdorimi i shumtë i tyre?

Diskutohet rreth përgjigjeve të nxënësve dhe komentohet saktësia dhe origjinaliteti i përgjigjes.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura Shkrim i lirë: 5'

Përkruaj me fjalët e tua pikturën që paraqet një situatë lufte duke dalluar të përbashkëtat dhe dallimet me fragmenti.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e shtëpisë, rolin në grup, saktësinë e përgjigjeve, pyetjet që ndërton, qëndrimet, analizat dhe interpretimet.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Sillni informacion për historinë e tradhtisë së Moisi Golemit.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment.Fragment nga libri VIII		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: - tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj; - analizon ndjesitë, mendimet dhe veprimet e personazheve kryesore në fragment; - analizon se si ndryshon ose zhvillohet personazhi i Moisi Golemit; - ilustron me shembuj dhe shpjegon mënyrën që zgjedh autori për të portretizuar personazhet - bën pyetje dhe jep përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme dhe të argumentuar duke ilustruar me shembuj nga fragmenti;; - reflekton në mënyrë kritike përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;			
Fjalë kyçe: tradhti, falje, shpirtbutësi, kob /turp i kobit idealizim i heroit	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri interneti, fjalë të urta, fletëpalosje		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori	Situata e të nxënit: Diskutim në lidhje me “faljen”, si dhe fletëpalosje për heroin kombëtar, Skënderbeun.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Rrjeti i diskutimit, Përvijimi i të menduarit, Mbajtja e strukturuar e shënimeve, Organizues grafik, Turi i qalerisë</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Rrjeti i diskutimit:

Mësimi fillon me një diskutim rreth asaj që nxënësit mendojnë për “faljen:

PO

JO

Si është më mirë, **të falësh**
apo **të jesh i falur**? Pse?

- Për cilat raste do ta kishe të vështirë ose të pamundur për të falur?

Përvijimi i të menduarit:

Risjellim me nxënësit përmbajtjen e përmbledhur të Librit VIII, si dhe lexohet informacioni i sjellë nga nxënësit për tradhtinë e Moisi Golemit dhe faljen e tij nga Skënderbeu.

Mehmeti kthen sytë nga Belgradi për të mos lejuar marrjen nga Skënderbeu dhe sipas Mehmetit i “duhej vënë freri tërbimit të asaj gjindjeje fort krenare”.

Natën në fshehtësi sulmohet Berati dhe vritet Muzaka, burri i Mamicës me të tjtë.

Këtu Skënderbeu pëson shumë humbje; vdesin të gjithë luftëtarët e Alfonsit.

Tradhtia e Moisiut dhe konfiskimi i pasurisë së tij.

Ardhja e Moisiut në pranverë me forcat otomane për të luftuar kundër Skënderbeut, betejë që përfundoi me turpin e Moisiut.

Rikthimi i Moisiut për t’iu dorëzuar atdheut të fyer dhe falja e Skënderbeut.

Informacion: Beteja e Beratit (1455) dhe e Albulenës (1457)

Marrja e Beratit kishte një rëndësi të dyfishtë për shqiptarët. Nga njëra anë turqve të sanxhakut të Shqipërisë u prishej baza ushtarake më e përparuar dhe më e fortifikuar e nga ana tjetër hapej rruga për çlirimin e krahinave jugore të Shqipërisë.

Për marrjen e Beratit Skënderbeut i duheshin artileri dhe mjete të tjera me të cilat do të rrethonte kështjellën që ngrihej mbi një pozicion të rëndësishëm strategjik. Për këtë qëllim, ai qysh më 1453 kishte vajtur vetë në Napoli dhe i kishte kërkuar Alfonsit dërgimin e ndihmave ushtarake dhe në mënyrë të veçantë të artilerisë, sipas marrëveshjes së Gaetës. Me kërkesat e përsëritura të Skënderbeut, Alfonsi më në fund dërgoi në maj të vitit 1455 një repart prej 2 mijë këmbësorësh italianë.

Në korrik të vitit 1455, Skënderbeu në krye të ushtrisë prej 14 mijë vetash, i ndihmuar edhe nga repartet napolitane rrethoi Beratin. Në fillim shqiptarët korrën suksese, pushtuan qytetin, ngushtuan rrethimin e kështjellës që ngrihet mbi qytet dhe e detyruan komandantin turk të garnizonit të kërkonte armëpushim prej 15 ditësh për të bërë dorëzimin. Në pritje të afatit Skënderbeu u nis për të përgatitur sulmin kundër një kështjelle tjetër. Por ndërkohë, në mënyrë të befasishme, një ushtri turke prej 40 mijë vetash, nën komandën e Isak Bej Evrenozit që e kishte njohur Shqipërinë gjatë shtypjes së kryengritjes së Gjon Kastriotit më 1430, i erdhi në ndihmë, pa u diktuar, garnizonit të rrethuar të Beratit dhe i sulmoi

prapa krahëve shqiptaret e papërgatitur dhe të shkujdesur. Në këtë përleshje shqiptarë u thyen rëndë. Me mijra vetë u vranë, bashkë me to edhe pjesa më e madhe e ushtarëve napolitanë. Kjo qe një disfatë serioze që pësuan forcat shqiptare gjatë periudhës që luftuan nën udhëheqjen e Skënderbeut.

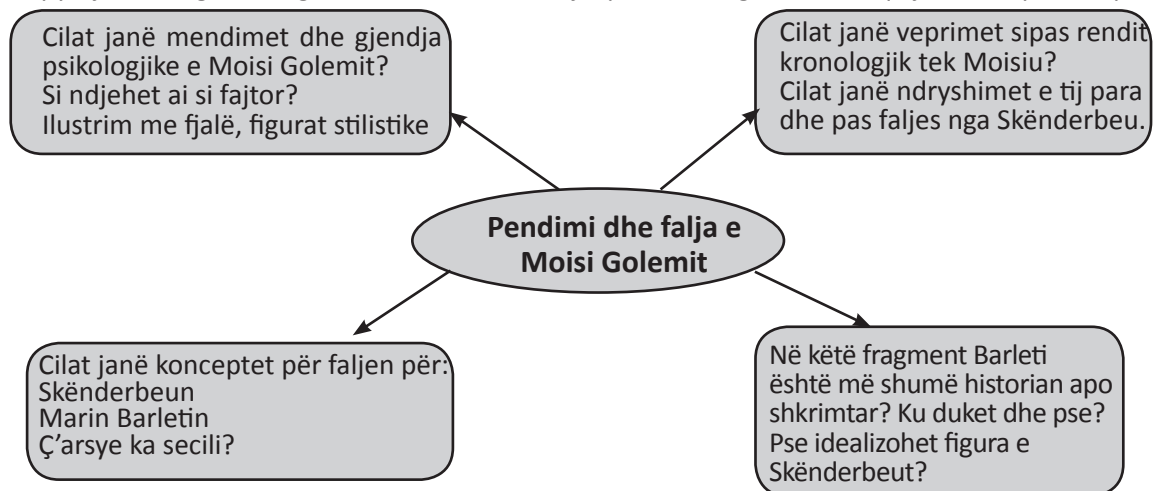
Ardhja pa u diktuar e turqve u bë e mundur, sepse Moisi Golemi, komandant i forcave kufitare, i pakënaqur nga përqendrimi i pushtetit në duar të Skënderbeut ia kishte hapur tradhtisht rrugën Isak Bej Evrenozit. Pas disfatës së Beratit, Moisiu kaloi hapur në anën e turqve. Disfata e Beratit u kushtoi shumë shtrenjtë shqiptarëve. Përveç humbjeve të mëdha njerëzore, u keqësua edhe gjendja politike e Skënderbeut. Alfonsi i Napolit hoqi dorë përfundimisht nga ndihmat ushtarake. Venediku shfrytëzoi rastin dhe rifilloi provokimet për të eliminuar pushtetin e Skënderbeut. Krerët feudalë, të nxitur edhe nga Venediku, duke kujtuar se tashmë i erdhi fundi rezistencës shqiptare, vrapuan të merreshin vesh me turqit ose të siguronin strehim në Venedik. Dukagjinët u prishën përsëri me Skënderbeun dhe u lidhën me turqit. Por me gjithë këto fatkeqësi, në sajë të përkrahjes së pakufizuar që gjeti në masat popullore, Skënderbeu e rimori veten dhe e rimëkëmbi brenda një kohe të shkurtër ushtinë e gjymtuar.

Burimi: http://www.letersia.fajtori.com/Historia/Skenderbeu/beteja_e_beratit.php

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Mbajtja e strukturuar e shënimeve:

Fillimisht bëhet leximi shprehës i fragmentit nga Libri VIII. Më pas nxënësit do të mbajnë shënime sipas pyetjeve të ngritura nga ata vetë ose mësuesja, por edhe nga kërkesat që janë në aparatin pedagogjik.

Organizues grafik:

Nxënësit paraqesin në tabelë rëndësinë e veprës së Barletit:

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Turi i galerisë:

Kjo është ora e fundit për veprën “Historia e Skënderbeut e Marin Barletit dhe nxënësit janë porositur që në orën e parë të hartojnë një fletëpalosje për Skënderbeun. Nxënësi do të përfshinte foto, krijime artistike dhe studimore për Skënderbeun, kuriozitete, legjenda etj. si dhe një vlerësim për rëndësinë e kësaj vepre. Nxënësit ekspozojnë punimet e tyre.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, për argumentet që ndërton, për saktësinë e përgjigjeve dhe mendimin kritik.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexo informacione që flasin për vjetërsinë e gjuhës shqipe.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Letërsia e vjetër shqipe, Buzuku dhe Budi		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • diskuton rreth zhvillimit të Letërsisë së Vjetër shqipe dhe kontekstin historiku u krijua; • veçon përfaqësuesit kryesorë të kësaj letërsie • përshkruan momentet kryesore të jetës dhe krijimtarisë së Buzukut dhe Budit • diskuton rreth rëndësisë dhe vlerave të kësaj letërsie			
Fjalë kyçe: vjetërsi dokument shkrime fetare Letërsi e Veriut rëndësi historike alfabet latin	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri foto internet kartonë		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori	Situata e të nxënit: Foto të librit të parë shqip dhe diskutim mbi dokumentimet më të vjetra		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh, Imagjinatë e drejtuar-Paragraf përshkruar, Përmbledhje e strukturuar , Punë në grupe, Vija e vlerës</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

Nxënësit kanë lexuar ose kanë kujtuar informacione që kanë të bëjnë me vjetërsinë e gjuhës shqipe. U paraqitet nxënësve një foto që paraqet librin më të vjetër shqip “Meshari” dhe dokumentin më të vjetër shqip “Formula e Pagëzimit”.

Nxënësit flasin të nxitur nga pyetjet e mësueses në lidhje me dokumentimet më të vjetra të shqipes dhe domethënien që marrin këto dokumentime për vetë shqipen e shqiptarët. Shqipja fillon të dokumentohet në formën e shkruar me një formulë fetare si një bekim për vetë shqipen.

Shqipja është dokumentuar vonë, por nuk ka përcaktime plotësisht të sigurta, nëse janë vërtet këto më të vjetrat. Studimet që bëhen mund të sjellin vazhdimisht të dhëna të reja.

Imagjinatë e drejtuar-Paragraf përshkruar:

Nxënësit imagjinojnë dhe përpiqen të shpjegojnë paradoksin:

Shqipja, ndër gjuhët më të vjetra të Ballkanit, me prejardhje nga ilirishtja dhe ndër gjuhët e shkruara më vonë. Pra, më e vjetër dhe e shkruar më vonë.

Nxënësi shpjegon me një paragraf shpjegues situatën shqiptare pa një gjuhë të shkruar, presionet e shumta për ta zhdukur dhe cilat mund të ishin arsyet e të shkruarit vonë të shqipes.

Lexohen dhe komentohen punët e bëra.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Përmbledhje e strukturuar:

Mësuesi/ja bën një përmbledhje për panoramën e Letërsisë së Vjetër shqipe dhe autorët e saj. Në shekujt 16-17 pushtuesit osmanë përdorën të gjitha mënyrat për të asimiluar shqiptarët apo për t'i konvertuar ata nga të krishterë në myslimanë, përmes dhunës dhe taksave. Monopolin kulturor në këtë kohë e kishin kishat

katolike në Veri dhe kishat ortodokse në jug. Shkollimi, botimet bëheshin vetëm për nevoja fetare. Kisha katolike e Romës po tronditej nga 2 faktorë:

- përhapja e protestantizmit në Evropë
- përhapja e fesë myslimane në Ballkan.

Si rrjedhim, ajo lejoi librat kishtarë të shkruheshin në gjuhën vendase dhe jo vetëm në latinisht. Ky fakt bëri të mundur që librat kishtarë të shkruheshin në gjuhën shqipe dhe të krijohej letërsia kishtarë e Shqipërisë së Veriut.

Punë në grupe:

Nxënësit do të lexojnë fillimisht në heshtje dhe më pas do të diskutojnë në grup për të realizuar kërkesën e dhënë nga mësuesi/ja për të evidentuar dhe sqaruar informacionin përkatës.

Grupi 1: Përshkrimi i letërsisë së vjetër shqipe dhe arsytet e shkrimit të dokumenteve të para.

“Shqiptarët nuk kanë emigruar, janë autoktonë në trojet ku janë. Por shqipja dhe historia e shqiptarëve është dokumentuar vonë. Nuk ka asnjë dokument origjinal nga mijëvjeçari i parë pas Krishtit. Historia e shqiptarëve fillon në çastin kur shqiptarët hyjnë në analet e historisë së dokumentuar.” (*Robert Elsie-Letërsia shqipe, Scanderbegbooks, 2006*).

- Dokumentimi më i vjetër i shqipes
- Shkrime fetare
- Qëllim jo estetik apo letrar
- Vlerë kulturologjike
- Letërsi e fragmentuar,
- Nuk pati as përhapje as vazhdim
- U zhvillua në Shqipërinë e Sipërme
- Pati ndikim latin
- U ndihmua nga Propaganda Fide
- Buzuku, Budi, Bogdani, Bardhi,

Grupi 2: Gjon Buzuku

Gjon Buzuku, autori më i vjetër i shqipes				
Të dhëna jetësore	Të dhëna për mënyrën si u gjet libri	Të dhëna për librin	Përmbajtja e librit	Rëndësia e librit

Grupi 3: Pjetër Budi

Pjetër Budi, figura më e shquar e letërsisë shqipe Nismëtari i vjershërimit shqip			
Të dhëna jetësore	Veprimtaria shoqërore dhe atdhetare	Krijimtaria	Rëndësia e tij

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Vija e vlerës:

Nxënsi evidenton se cila ishte rëndësia dhe vlera e kësaj ore mësimi.

Cila është gjëja më me vlerë për t'u mbajtur për shqipen e shkruar?

Evidentohet rëndësia e kësaj periudhe: Fillon dokumentimi dhe lëvrimi i gjuhës shqipe

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për përmbledhjen e informacionit sipas kërkesave, për arsyetimin e bërë, për bashkëpunimin në grup.
Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: Rishkruaj në gjuhën standarde dhe mëso përmendsh hyrjen e “Mesharit” Lexo fragmentet në libër nga Letërsia e Vjetër e Veriut

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Fragment “Eva dhe Adami”		
Rezultatet e të nxënësve sipas kompetencave kyçe: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënësve			
Rezultatet e të nxënësve të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • parafrazon poezinë duke vënë në dukje dallimet me gjuhën standarde; • dallon dhe interpreton mësimet morale dhe mesazhet që kërkon të përcjell poeti • vlerëson rolin e Pjetër Budit në filologjinë shqiptare; • organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij; • bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme;			
Fjalë kyçe: Adami Eva gjarpri molla e ndaluar mëkat	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri Interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe	Situata e të nxënësve: Rrëfim i historisë së Adamit dhe Evës, si dhe mollës së ndaluar		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Përvijimi i të menduarit, Veprimtari e leximit të drejtuar, Kllaster</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Përvijimi i të menduarit:

Mësimi fillon me fragmentin përmendsh të “Mesharit”.

Lexohen dhe rishkrimet në standard të këtyre rreshtave.

- Çfarë ju bën përshtypje në shpjegimin që bën Buzuku?

- Sa ka ndryshuar shqipja?

Nxënësit pyeten edhe për informacionin që ata kanë për krijimin e botës, sipas Biblës historia e Adamit dhe Evës.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Veprimtari e leximit të drejtuar:

Lexohet dhe parafrashkohet poezia “Adami dhe Eva”.

A keni vështirësi ta kupton poezinë?

Nxënësit evidentojnë dallimet me gjuhën e sotme shqipe të standardizuar.

Bëhet një lexim që nxit të kuptuarit dhe të menduarit

e nxënësve. Përmes pyetjeve mësuesi përpiqet të bëjë një lexim tekstual të poezisë.

Ngrihen pyetje mbi vargjet e dhëna, si:

- Ku dhe kur zhvillohet ngjarja dhe pse?
- Cilët janë pjesëmarrësit apo zërat në poezi?
- Çfarë dialogu zhvillohet midis Adamit dhe Evës?
- Cilët ndërshkohen në poezi dhe pse?
- Çfarë simbolizon kjo poezi për një lexues besimtar dhe një lexues jobesimtar?
- Cili është mesazhi koherent dhe gjithëkohor i poezisë.
- Cilët janë kohet e foljes dhe cila është vlera e tyre?
- Çfarë përfshesash gjuhësore dhe letrare gjejmë në poezinë e Budit?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë e pavarur:

Punohen dhe diskutohen pyetjet e aparatit pedagogjik.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për rolin në grup, për saktësinë e përgjigjeve, për analizat, argumentet dhe interpretimet që bën për çështjet mësimore

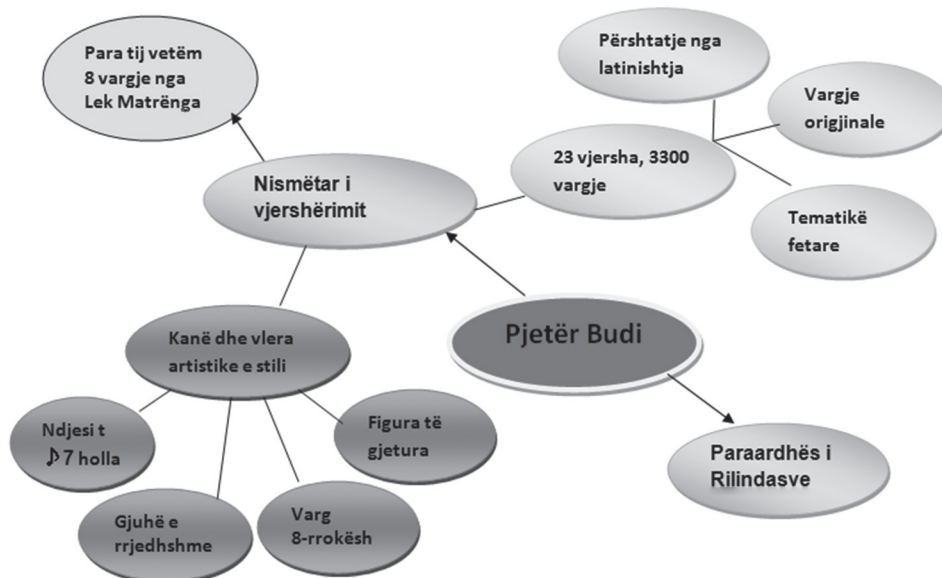
Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni informacione për Pjetër Budin

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Fragment “Të mbraztit e jetës”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • parafrazon poezinë e Budit duke evidentuar dallimet me gjuhën standarde • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi • diskuton rreth vlerave metrike dhe ideore të poezisë së Budit • krahason kontributin e dy autorëve më të vjetër të shqipes.			
Fjalë kyçe: mortja sikur i pret me shpatë bujarë pyetje retorike	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri Interneti Dërrasa kartonë		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Identiteti kombëtar	Situata e të nxënit: Diskutim për Budin si vjershëtar		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Pema e mendjes, Marrëdhënia pyetje-përgjigje (MP-P), Diagrami i Venit.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Marrëdhënia pyetje-përgjigje(MP-P):

Fillimisht bëhet leximi shprehës i poezisë dhe më pas bëhet parafrazimi i saj.

Për të kuptuar më mirë dhe analizuar poezinë, si dhe për të komentuar atë çfarë ka thënë autori dhe asaj çfarë mendon nxënësi, do të punohet me anë të teknikës MP-P

TABELA 1- Personazhet**Pikërisht aty:-** Cilët janë personazhet që përfshihen në poezi?

Evidentoni personazhet kryesore që përmend poeti.

Vendosni së bashku:- Përshkruaj me detaje nga poezia personazhet. Më çfarë mbiemrash e lidh poeti secilin personazh?**Autori dhe unë:-** Pse poeti i përmend këta personazhe? Çfarë do të tregojë me llojshmërinë e tyre? Çfarë sqarimi marrim nga poeti?**Sipas meje:-** Sipas teje, ç'lidhje ka kjo me mesazhin e veprës?**TABELA II- Veçoritë e stilit****Pikërisht aty:** Cilat janë figurat stilistike të përdorura? Emërtoji.**Vendosi së bashku:** Shpjego vlerën stilistike të epiteteve dhe krahasimeve, llojit të rrokjeve.**Autori dhe unë:** Çfarë nënkupton në të vërtetë titulli sipas poetit?**Sipas meje:** Cilat është mesazhi që ti merr nga kjo poezi? Cili është kuptimi i jetës?

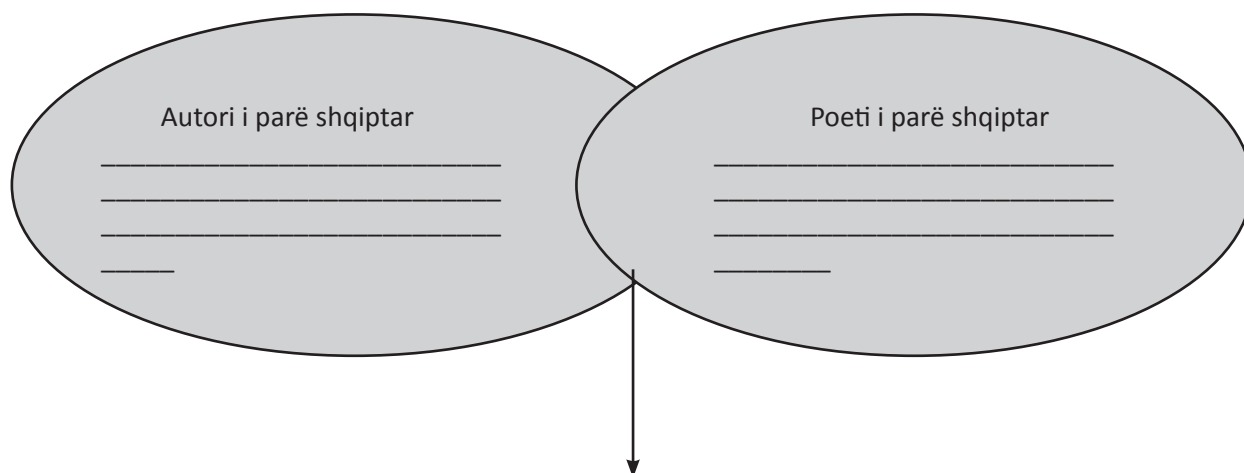
Lexohen dhe diskutohen punët e nxënësve.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Diagrami i Venit:**

Nxënësi krahason dy autorët e rëndësishëm të fillimit të shqipes.

Gjon Buzuku

Pjetër Budi

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për evidentimin e karakteristikave shoqërore dhe letrare të autorëve, për analizën e tekstit poetik, për saktësinë e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexo informacione në internet për Frang Bardhin dhe Pjetër Bogdanin

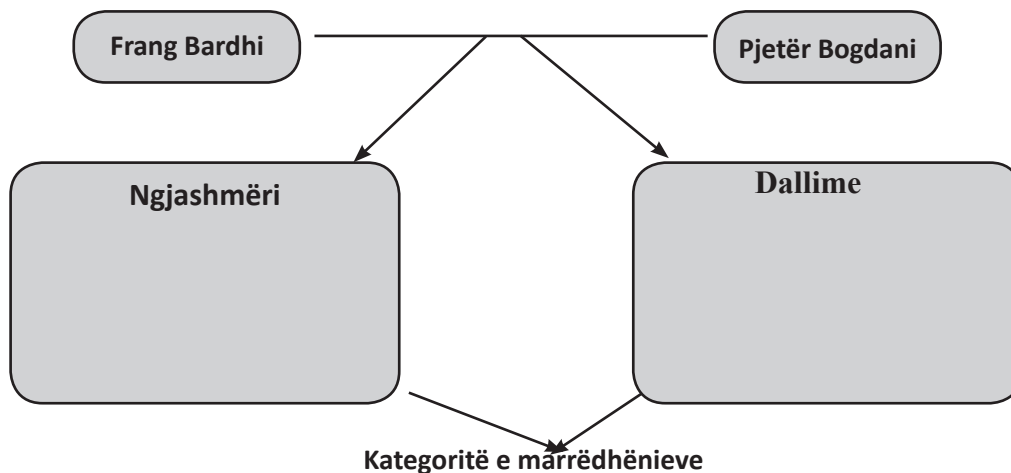
Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – F. Bardhi dhe P. Bogdani. Jeta e Sibilave		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - përshkruan momente të rëndësishme nga jeta dhe veprimtaria e F. Bardhit dhe P. Bogdanit, duke evidentuar ngjashmëri dhe dallime mes dy autorëve; - komenton vargje nga Sibilat e P. Bogdanit, duke evidentuar origjinalitetin e tij; - vlerëson kontributin atdhetar, gjuhësor dhe kulturor të shkrimtarëve të Veriut; - përdor internetin për të grumbulluar informacionin e nevojshëm;			
Fjalë kyçe: Bardhi Bogdani Fjalor prozator sibila	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri interneti vargje nga Sibilat		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori	Situata e të nxënit: Krijimi i organizuesve grafikë për përmbledhjen e informacionit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Organizuesi grafik i analogjisë, Harta e konceptit, Analiza e tipareve semantike</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Organizuesi grafik i analogjisë:

Mësimi fillon me një diskutim në lidhje me 2 figura të tjera të Letërsisë së Vjetër. Nxënësit kanë lexuar informacione në internet sipas adresave të dhëna, si dhe ka lexuar në libër dhe këto informacione i organizon duke krahasuar 2 autorët:

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Harta e konceptit:

Nxënësit hapin librat dhe lexojnë për Sibilat dhe më pas ata përmbledhin informacionin duke krijuar hartën e konceptit për të. Të dhënat hidhen në tabelën e zezë duke shkruar me shkumës me ngjyra.

Çfarë janë Sibilat?

Si duket?

Llojet

*Sibila Delfika**Sibila Persika**Sibila e Samosit*

.....

Gra profete legjendare, të frymëzuara nga perënditë, kryesisht nga Dionizi dhe Apoloni. Tregonin se ishin dhjetë, por më e dëgjuar ishte Sibila e Kumës. Virgjili tregon për shpellën e Sibilës së Kumës dhe për mënyrën që ajo përdorte për të dhënë përgjigjet e saj që shkruheshin me fjalë të veçuara në fletë që era i shpërndante. I interesuari duhet t'i mblidhte e të zbulonte interpretimin e tyre.

SIBILAT

Lexohen dhe komentohen fragmente nga Sibilat.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Analiza e tipareve semantike:**

Nxënësit grupojnë të dhëna për autorët e Letërsisë së Vjetër të Veriut.

TIPARE	BUZUKU	BUDI	BARDHI	BOGDANI
Poet				
Prozator				
Përkthyes				
Patriot				
Klerik				
Leksikograf				
Veprimtar politik				
Përshtatës				
Historian				
Mbledhës i traditës popullore				
Krijime origjinale/stil letrar				
Martir				
Filozof				
Gjuhë më letrare				
Struktura gjuhësore më të ndërlukuara				

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për cilësinë e informacioneve të përzgjedhura, pyetjet dhe përgjigjet, pjesëmarrjen në punën në grup.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexo materialet plotësuese dhe fragmentet nga letërsia e vjetër shqipe.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Servantes. Jeta dhe vepra		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit			
2. kompetenca e të menduarit			
3. kompetenca e të nxënit			
4. kompetenca digjitale			
5. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit :			
• përshkruan momentet kryesore të jetës së Servantesit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij;			
• veçon veprat kryesore të Servantesit;			
• gjykon për mënyrën se si filozofia e Rilindjes gjen shprehje në krijimtarinë e Servantesit			
Fjalë kyçe: humanist monarkia spanjolle Perandori koloniale ëndrra me sy hapur inkuizicion çlirimin e njeriut	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti shkollor, E-libri tabela apo flipchart interneti biblioteka		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Njohja e kulturave, Histori	Situata e të nxënit: Bisedë mbi të veçantat e jetës së Servantesit.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Stuhi mendimesh, Kllaster, Punë në grupe, Shkrim i lirë.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Punohen në tabelë të dhënat kryesore për jetën dhe veprën e Servantesit, pasi lexohen disa nga përmbledhjet e nxënësve. Mësuesja mund të përdorë teknika vizuale, si: pemë mendjeje, kllaster ose thjesht tabela.

Servantes, lindi më 9 nëntor 1547 në Alcalá de Henares, një qytet në Provincën Kastilja , të Spanjës në një familje modeste.

Mendohet që arsimin e mori në Valladolid dhe Sevilje.

Më 1567-1568, ai u regjistrua në shkollën e humanistit spanjoll, Juan Lopez se Hoyos,në Madrid.

Më 1571 merr pjesë në betejën e Lepantos së Greqisë, ku humbi dorën e majtë.

Kurse më 1572 merr pjesë në betejën detare të Navarinos.

Më 1575 rrugës për Spanjë Servantesi kapet rob nga piratët dhe dërgohet në Algjer.

Pasi qëndron 5 vjet në burg në 1580 ai kthehet në Spanjë.

U burgos disa herë për çështje të ndryshme.

Rreth viteve të fundit të jetës vendoset në Madrid, në oborrin e Filipit III.

Gjatë kësaj kohe ai shkruan pjesën më të madhe dhe më cilësore të krijimtarisë së tij të gjerë. Vdiq më 23 prill 1616 në Madrid.

Tregimi baritor “Galatea”, botuar më 1585, është vepra e parë letrare e Servantesit. Romani “Don Kishoti i Mançes” u botua në dy kohë: Pjesa I në vitin 1605, dhe pjesa II në vitin 1615. Përmbledhja me 12 novela “Novelat shembullore” u shkrua nga Servantesi më 1613. Ky roman është kryevepra e Servantesit dhe një nga kryeveprat e letërsisë botërore. Dy vjet përpara vdekjes, më 1614, Servantesi botoi veprën e tij të parë poetike origjinale dhe mjaft interesante “Udhëtimi në Parnas”

Stuhi mendimesh:

-Nga leximi i të dhënave të jetës së Servantesit, çfarë ju bën përshtypje?

- A ka ndikuar shpirti i tij aventurier dhe peripecitë e shumta në jetë në krijimtarinë e tij? Pse?

Rikujtohen idetë kryesore të Rilindjes Evropiane.

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Punë në grupe:**

Ndahet klasa në grupe me detyra të përcaktuara nga mësuesja në skeda apo kartonë për secilin grup. Të gjithë nxënësit do të lexojnë me vëmendje tekstin dhe do të plotësojnë tabelat që u janë caktuar.

Grupi i parë:

Detaje të atmosferës politike	Detaje të atmosferës ekonomike	Detaje të atmosferës shoqërore

Grupi i dytë:

Detaje objektive	Detaje subjektive

Grupi i tretë

Lidhni informacionin që punuat në **ushtrimin nr. 1** mbi jetën e Servantesit, me detajet e tekstit të mësipërm me synimin që të pranëvin dhënësin (Servantesin) me kontekstin (veçoritë politike, ekonomike dhe shoqërore të kohës ku ai jetoj), si në shembullin e mëposhtëm:

Më 1571 merr pjesë në betejën e Lepantos së Greqisë, midis flotave veneciane dhe turke, ku u plagos rëndë dhe humbi dorën e majtë.

shumë beteja vajtën për dreq...

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Shkrim i lirë: 5'**

Cilat janë veçoritë e letërsisë së Rilindjes të reflektuara në veprën e Servantesit?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, për rolin në grup, për saktësinë e kryerjes së detyrave.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruani një tekst të shkurtër reflektues me temë: “Shkrimtarët janë pasqyra e epokës ku ata jetojnë. Shkrimtarët novatorë e kapërcejnë epokën e tyre. Ata krijojnë ura lidhëse me të ardhmen dhe i paraprijnë asaj”.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore– Servantes “Don Kishoti”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale 5. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • përshkruan dhe analizon mjedisin dhe kohën (koha, vendi, detajet fizike, situatat); • dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të veprës Don Kishoti; • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst analizon personazhet duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj. • shpreh dhe argumenton pëlqimet e tij për një personazh;			
Fjalë kyçe: parodi donkishotizëm humanizëm tragjikja komikja idealizmi anakronia humori drejtësia	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri tabakë, kartonë interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori	Situata e të nxënit: Diskutohet mbi konceptin e donkishotizmit për të evidentuar se cila është qasja e nxënësve ndaj këtij emërtimi.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Kllaster idesh, Praktikë e udhëhequr, Punë në grupe, Empatia.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

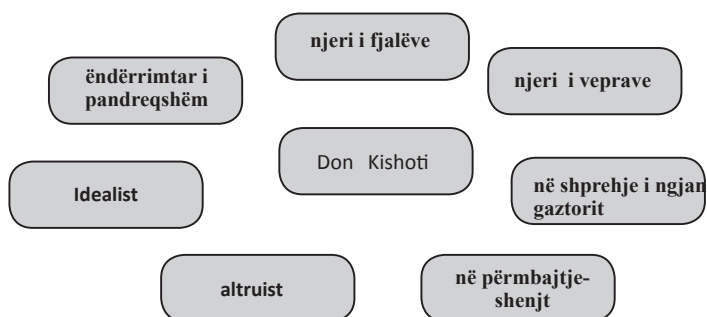
A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake :

Mësimi fillon me kontrollin dhe diskutim i detyrave të shtëpisë. Komentohet mënyra se si nxënësit kanë argumentuar lidhjen mes shkrimtarit dhe epokës në të cilën ai jeton.

Kllaster idesh:

Nga njohuritë që nxënësit kanë për veprën dhe figurën e Don Kishotit dhe dukurinë e donkishotizmit, tërhiqen idetë e nxënësve për këto koncepte, plotësohen ato nga mësuesja dhe diskutohen duke sjellë ilustrime nga vepra për secilin rast:

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Praktikë e udhëhequr:**

Nxënësit kanë lexuar veprën dhe së bashku e me ndihmën e mësueses ritregojnë subjektin duke u ndalur në ngjarjet më kryesore, pasi vepra përbëhet nga shumë bërthama rrëfimtare. Nxënës të ndryshëm tregojnë në klasë ngjarjet që u kanë bërë më shumë përshtypje dhe u kanë ngelur në mendje nga vepra. Plotësohen paralelisht skemat e ushtrimit 1.

Punë në grupe:

Mësuesja u ndan fleta nxënësve me skema të gatshme për t'i plotësuar me të dhëna që do t'i nxjerrin nga leximi i tekstit dhe do t'i ilustrojnë me momente nga vepra.

Grupi 1: Si shfaqen personazhet dhe cilat janë karakteristikat për secilin?**Don Kishoti**

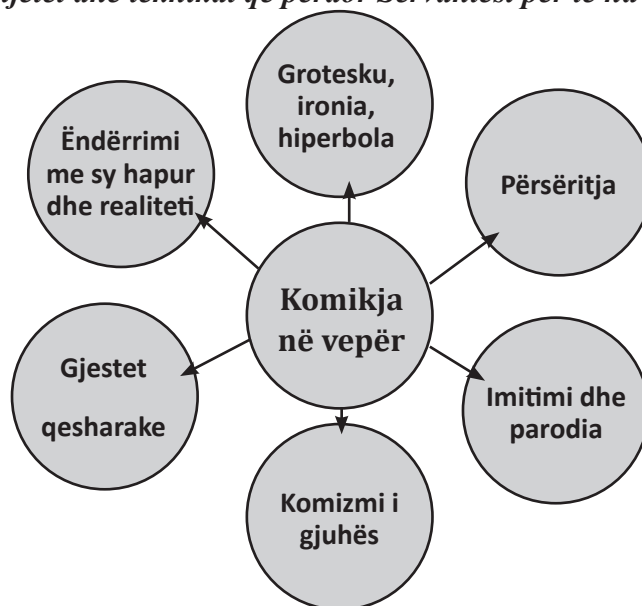
Është ëndërrimtar
i ekzaltuar dhe
ekspresiv...

Sanço Pança

Është përfaqësues i
mentalitetit të ngushtë...

Dylqinja e Tobozës

Përfaqëson fantazinë e Don
Kishotit për figurën e femrës
ideale e të ëndërruar...

Grupi 2: Cilat janë mjetet dhe teknikat që përdor Servantesi për të na bërë të qeshim?**C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura****Empatia:**

Nxiten nxënësit të reflektojnë për figurën e Don Kishotit në të dy aspektet, pozitiv dhe negativ, duke vendosur veten brenda kësaj figure.

Sa donkishot është secili prej jush (nesh)?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për saktësinë e përgjigjeve, fjalorin e përdorur, rolin në punën në grup, argumentet dhe shembujt që sjell për çështjet që ngrihen.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:**Ushtrimi 7**

Kërkoni në internet apo nëpër libra të dhëna mbi lulëzimin, zhvillimin, përhapjen dhe fundin e kalorësisë në Spanjë midis shekujve XIV-XVII

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment: Don Kishoti “Kalorësi i luanëve”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj. • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst • reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; • tregon se si një tekst e informon lexuesin rreth natyrës njerëzore.			
Fjalë kyçe: helmetë kalorësi ustait djathin e njomë shëllira shqytar i padevotshëm	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri biblioteka interneti		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe	Situata e të nxënit: Skeda e librit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Punë e pavarur, Lexim i drejtuar me ndalesa, Diagram Veni.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e materialit për lulëzimin, zhvillimin, përhapjen dhe fundin e kalorësisë në Spanjë midis shekujve XIV-XVII

Punë e pavarur:

Mësuesja u shpërndan nxënësve nga një skedë për veprën .

Lexohen disa nga punët e nxënësve.

Titulli	Don Kishoti i Mançës Titull tipik për një vepër të letërsisë kalorësiake.
Në cilin lloj letrar do ta klasifikonit këtë vepër ?	Roman shoqëror, humoristik, parodik.
Ku ndodhin ngjarjet?	Në Spanjë
Cilët janë personazhet?	Don Kishoti, i cili ka humbur orientimin, kërkon të rregullojë botën duke imituar kalorësit. Altruizmi i tij na mallëngjen, kokëfortësia dhe mungesa e orientimit e bëjnë qesharak. Sanço Pança, i cili është me këmbë në tokë e ndjek pas për qëllime pragmatiste. Të dy plotësojnë njeri –tjetrin dhe bëhen një çift qesharak...
Cila është tema që trajtohet?	Në leximin sipërfaqësor kemi vënien në lojë të romaneve kalorësiakë. Në leximin e thellë, gjithëkohor apo universal(vertikal) kemi dëshirën surreale e për të rregulluar botën, aspirimin për idealen dhe të vërtetën.

Cili është mesazhi që ju morët nga vepra?	1. Asnjëherë të mos e humbim shpresën dhe aspiratën për një botë më të mirë. 2. Nuk mund të bëhemi qesharakë duke luftuar të vetëm dhe kundër të gjithëve. 3. Të mos humbasim orientimin .....
Çfarë ju tërhoqi në këtë vepër? Pse?	Humori, sinjeriteti i Don Kishotit, shpirti i tij i pafajshëm, dëshira e tij për idealen, humanizmi i tij, aventurat, kokëfortësia etj
Sipas jush, pse ia vlen të lexohet vepra "Don Kishoti i Mançes"? Bëni një listë me argumente	

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim i drejtuar me ndalesa:

Lexohet fragmenti me ndalesa dhe analizohet hap pas hapi me anë të pyetjeve:

Cilat janë tiparet që shfaq Sanço në paragrafin e parë?

I lidhur ngushtë me stomakun, Sanço e ka mendjen te ushqimi, kurse Don Kishoti, siç do e shohim më poshtë e ka mendjen te aventurat. Sanço është pragmatist, nuk mund ta lërë djathin të shkojë kot, aq më tepër kur ka paguar për të.

Cilat tipare të Don Kishotit dalin në këto fjalë të tij?

Njeriu i lajmëruar, gjysmë i shpëtuar, se gatitem, nuk humbas asgjë, sepse përvoja më ka mësuar që kam armiq të dukshëm e të padukshëm, që s'di se ku dhe as kur e në ç'kohë dhe as se me çfarë fytyre do të më sulmojnë.

Mungesa e orientimit. Ëndërrimtar apo haluçinant i pandreqshëm.

Kërkimi i aventurave. E zakonshmja transformohet në trurin e tij të sëmurë i diçka e jashtëzakonshme. Imitues.

Fjalori i çuditshëm.

Cili është komenti juaj për këtë përgjigje të Sanços?

Në është djathë, ma jep mua, o zot, ta ha...a ta lë ta hajë më mirë djalli, se ay po, se s'ka kush tjetër, do ta ketë futur atje. Se qysh do të guxonja të ndotja unë helmetën e zotërisë suaj?

-Sanço përfaqëson filozofinë popullore. Ai e ka kuptuar që ustai s'është dhe aq mirë nga mendtë dhe për të dalë nga situata, përdor të njëjtat argumente që përdor Don Kishoti, kur fantazon për betejat.

Djali, shtriganët e pabesë,

Sanço këtu shfaqet "batakçi" dhe lexuesi qesh me këtë zgjuarsis të tij.

Po përgjigjja e Don Kishotit çfarë tregon?

Gjithçka mund të ndodhë, - tha Don Kishoti.

Don Kishoti është kokë e këmbë i marrosur nga marrëzitë e librave, aq sa e humb logjikën dhe zgjuarsisë dhe zhytet në botën e tij iluzionare.

Pyetje të tjera për fragmentin:

-Analizoni shprehjen: "Nëm, or mik, helmetën, se ja unë nuk marr erë fare nga aventyrat, ja ndryshe ajo që po zbuloj atje është e tillë që duhet të më nxitë e po më nxit të rrëmbej armët."

- Ç'mjet shprehës gramatikor ka përdorur autori në këtë shprehje për të paraqitur dy ide që përjashtojnë njëra-tjetrën?

Mjeti gramatikor: lidhëza bashkërenditëse veçuese ja...ja

-Përcaktoni mjetet shprehëse leksikore të nënvizuara në këtë frazë: "Njeriu i lajmëruar, gjysmë i shpëtuar; se gatitem, nuk humbas asgjë, sepse përvoja më ka mësuar që kam armiq të dukshëm e të padukshëm, që s'di se kur dhe as ku e në ç'kohë dhe as se me çfarë fytyrë do të më sulmojnë."

-Vlerësoni funksionin shprehës të tyre në këtë frazë.

Mjeti leksikor 1: shprehja frazeologjike "Njeriu i lajmëruar, gjysmë i shpëtuar" Funkcioni: kjo lidhje e ngulitur e fjalëve në gjuhë rrit shprehësinë, afron gjuhën e personazhit me gjuhën popullore, është karakteristike e gjuhës së Don Kishotit dhe Sanço Pancos etj

Mjeti leksikor 2: antonimet :armiq të dukshëm e të padukshëm

-Komentoni përcaktimin që Sançoja i bën vetes në fjalët që shkëmben me Don Kishotin: "si një krijesë ngjizur e ndërtuar pas fytyrës së zotërisë suaj e mish i mishit tuaj".

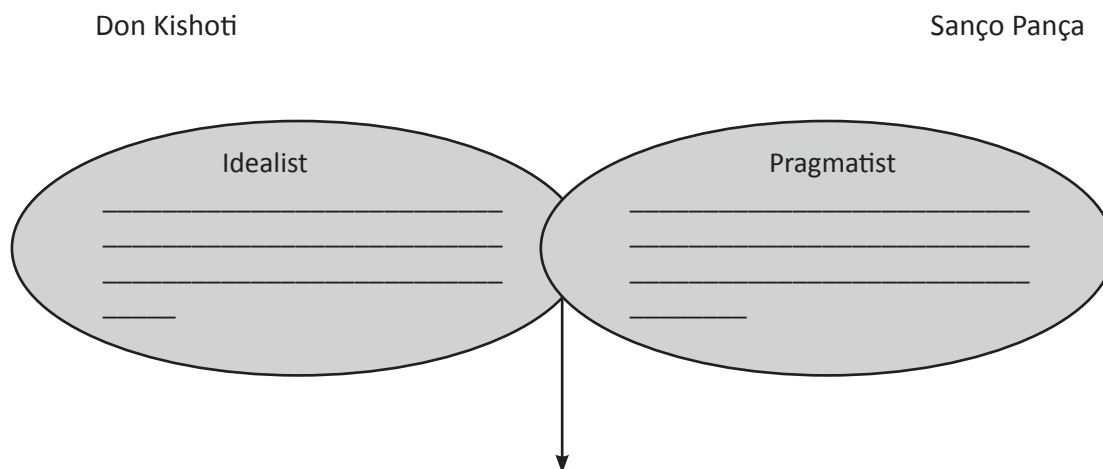
-Komentoni thirrjen e Don Kishotit "Le të ndodhë tani ç'ka për të ndodhur, se jam ngulur këtu e s'tundem, trupërisht e shpirtërisht, i gatitur që të ndeshem edhe me vetë satananë!".

- Ç'veti të heroit zbulohen këtu?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diagram Veni:

Mësuesja nxit krahasimin mes dy personazheve. Nxënësit do të shfrytëzojnë njohuritë teorike dhe do ilustrojnë nga vepra apo fragmenti.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për njohuritë që demonstroi për veprën, saktësinë e përgjigjeve, saktësinë në krahasimin mes personazheve, ilustrimet e goditura nga fragmenti dhe nga vepra, imagjinatën dhe kreativitetin për zgjidhjen e problemeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Përmbledhjeni fragmentin duke përdorur rreth 100-150 fjalë.
Lexoni fragmentin deri në fund.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment “Don Kishoti”, Kalorësi i luanëve, Ora e dytë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj. • veçon tiparet e stilit dhe analizon e shpjegon se si ndikojnë ato te lexuesi dhe në tekst • dallon dhe përmbledh ngjarjet kryesore të një teksti • analizon marrëdhëniet mes skenave të veçanta (skena, episode, pamje) dhe tekstit si i tërë; • reflekton në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; • tregon se si një tekst e informon lexuesin rreth natyrës njerëzore.			
Fjalë kyçe: Luanët kafazi aventura heshtë fantazmë e armatosur trimëria e pashembullt kokëkrisja e çartur	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri Biblioteka interneti skeda, kartonë bioskeda personazhesh.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe	Situata e të nxënit: Lexohet përmbledhja e pjesës së parë të fragmentit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Punë në grupe, Plotësim i bioskedës së personazheve,</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me leximin e përmbledhjes së fragmentit që nxënësit patën si detyrë shtëpie.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Punë me grupe:

Nxënësit janë udhëzuar të vazhdonin leximin e pjesës deri në fund në shtëpi.

Ndahet klasa në grupe dhe punohet me fragmentin duke shfrytëzuar aparatin pedagogjik.

Grupi 1: Analizohet përmbajtja. Shfrytëzohen këto pyetje:

- Gjeni në fragment pjesën ku Don Kishoti e deformon realitetin sipas fantazisë së tij. Pse mendon Don Kishoti se i kanë bërë magji?
- Çfarë e nxit Don Kishotin të ndeshet “me luanët e mbretit”?
- Pse të gjithë personazhet e tjerë në këtë fragment i luten dhe i përgjërohen Don Kishotit që të mos ndeshet me luanin? Si e parashikojnë ata këtë betejë?
- Identifikoni rastet kur përmendet Dylqinja në këtë fragment. Shpjegoni ç’rol luan ajo për Don Kishotin.
- Në fragmentin e mësipërm, në monologun e Don Diego de Mirandë, Servantesi shpjegon donkishotizmin. Evidentoheni atë në fragment.

Grupi 2: Analizohet mjete komike dhe humori në fragment. Shfrytëzohen këto pyetje:

- Nënvizoni efektet komike me të cilat e përshkruan autori ‘betejën’ e Don Kishotit me luanin.

2. Mbikëqyrësi i luanëve i thotë Don Kishotit që luanët janë shumë të uritur dhe që ata me zor po prisnin të arrinin në fshatin më të afërt për t'i ushqyer, por 'çuditërisht' në momentin që dera e kafazit hapet, luani nuk i hidhet në grykë Don Kishotit për ta ngrënë, ashtu siç pritet nga lexuesi. Shpjegoni paradoksin në veprimet e luanit.

Grupi 3: Analizohet gjuha dhe stili. Shfrytëzohen këto pyetje:

1. Gjuha e veprës "Don Kishoti i Mançës" është mjaft e pasur me mjete shprehëse leksikore. Gjejini ato në tekst:

Fjalë polisemike	Fjalë sinonimike	Arkaizma (fjalë të vjetruara)	Antonime	Huazime dhe fjalë të huaja

Grupi 4 : Analizoni llojet e paragrafëve

Gjeni llojet e ndryshme të paragrafëve të përdorur në këtë fragment.

Lloji	Shembulli
Paragrafë rrëfyes	
Përshkrues	
Dialogues	
Meditues	

Grupi 5: Analizë personazhesh. Plotësim skedash.

Përshkruani **Don Kishotin dhe Sanço Pançën** sipas modelit të mëposhtëm për secilin duke u mbështetur te vepra dhe te fragmenti.

Mendime

Ndjenja

Personaliteti

Anët e dobëta

Anët e forta

Veprime

Fjalë

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diskutim:

Diskutohet puna e grupeve.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për njohuritë që demonstroi për veprën, për saktësinë e përgjigjeve, për saktësinë në krahasimin mes personazheve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Mësoni të interpretoni bukur për orën tjetër fragmentin:

Për të gjithë ëndërrimtarët, për ata që flasin në ërë.

Për të marrosurit nga dashuria, për largpamësit, atyre që e japin jetën e tyre për të përmbushur një ëndërr.

Të mallkuarve, të përjashtuarve. Të çmendurve të vërtetë e atyre që u morën për të çmendur.

Njerëzve me zemër, për ata që ngulin këmbë për të besuar në ndjenjën e pastër...

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Mendimi kritik për veprën “Don Kishoti”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. Kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit			
• analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve; • analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, koha apo rrethanat e një teksti. • reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave, interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit; • shprehet në mënyra të ndryshme për tekstet që lexon. • bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme;			
Fjalë kyçe: përkushtimi ndaj idealit triumfi i së vërtetës rrëfimi më i pikëlluar klasën e bejlorçinave	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri Video projektor, korniza të skeletëzuara		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Qytetari.	Situata e të nxënit: Interpretimi i fragmentit në klasë.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim për njohuritë paraprake, Interpretim i fragmentit, Diskutim, Korniza të skeletëzuara</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim për njohuritë paraprake:

Mësuesja përzgjedh disa nxënës për recitimin e fragmentit ku bie në sy humanizmi i figurës së Don Kishotit me tërë madhështinë e vet.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Interpretim i fragmentit:

Në këtë orë mësimore do të përqendrohemi në reflektimin për veprën.

Mësuesja ka përgatitur në video-projektor një grup vlerësimesh nga autorë të ndryshëm për veprën e Don Kishotit. Disa prej tyre nxënësit i kanë edhe në tekst.

Shfaqen thëniet dhe komentet një nga një dhe nxitet diskutimi i nxënësve për thënien, veprën dhe universalitetin e figurës së Don Kishotit.

Qëllimi është të vendoset theksi te vlerat aktuale dhe universale që ka kjo vepër.

Diskutim:

Shembulli 1

-Cili është komenti juaj për vlerësimin e Vladimir Nabokovit për heroin?

Ne nuk qeshim më me Don Kishotin. Bëmat e tij janë për t'u mëshiruar. Kredoja e tij është bukuria. Ai është simbol i fisnikërisë, përvujtnisë, pastërtisë, shpirtmirësisë dhe altruizmit.

Vladimir Nabokov

Pasi diskutohet për kritikën e ndryshme të veprës mësuesja shkruan në tabelë:

- Shprehni mendimin dhe ndjenjat tuaja për Don Kishotin duke argumentuar pse:

Nxënës të ndryshëm japin një mendim dhe e shoqërojnë me një ndjenjë që iu zgjon ai mendim, p.sh:

Mendimi

1. ëndërronjës i pandreqshëm
2. haluçinant
3. shpirtmirë
4. i çmendur
5. altruist
6. anakronik

Ndjenja

- dhembshuri
- mëshirë
- dashuri
- të qeshura
- dashuri
- të qeshura

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

U shpërndahen nxënësve disa korniza të skeletëzuara për të reflektuar mbi veprën Don Kishoti.

1. Interpretim

Në pamje të parë _____ ishte një vepër _____ për një _____.

Megjithatë besoj se autori e ka përdorur ngjarjen për t'u dhënë lexuesve një mësim më të thellë për _____.

Për shembull _____ . Kjo nënkupton se _____.

Po kështu kur _____.

Kjo nënkupton se _____.

Së fundi _____.

2. Argumentim bindës

A dëshironi të jetoni në një botë _____ . Kjo do të ndodhë në qoftë se _____ të gjithë ne _____ . Pse? Sepse _____ . Disa thonë që _____ . Ata motivohen nga _____ .

Përkundrazi këto zgjidhje vetëm shërbejnë për të _____ . Në fund të fundit propozimi ynë është më i efektshëm sepse _____ .

3. Zbatimi

Unë e kuptoj shumë mirë qëllimin _____ . Në moment të caktuara edhe unë ndihem _____ . P.sh. _____ . Megjithatë unë nuk _____ pasi _____ .

4. Zbatimi - Reagim ndaj një vepre.

Në tragjedinë _____ nga _____ më ka bërë veçanërisht përshtypje _____ e personazhit _____ . Përshtypja ishte shumë e fuqishme, sepse _____ .

Për shembull unë _____ . Megjithatë reagimi im nuk do të ishte i njëjtë me atë të personazhit. Unë _____ , kurse personazhi _____ . Mendoj që _____ .

Në të ardhmen do të _____ .

5. Sintezë

Për të arritur të kuptojmë më mirë çështjen e _____ duhet të sintetizojmë këndvështrimet e mëposhtme: Këndvështrimi i parë thotë që _____ dhe si prova përdor _____. Kjo mund të jetë e vlefshme për _____. Këndvështrimi i dytë thotë që _____.

Kjo _____. Këndvështrimi i tretë i përshtatet më shumë _____. Për këtë arsye ndonëse për këtë _____ ekzistojnë shumë _____ sinteza e këtyre këndvështrimeve tregon bindshëm që _____.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për interpretimin, pjesëmarrjen në diskutim, saktësinë e përgjigjeve, pyetjet që ndërton, qëndrimet, argumentet, analizat dhe interpretimet.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruani një ese letrare me temë: "Secili nga ne është nga pak Don Kishot."

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Vlerësimi i letërsisë -Analiza dhe interpretimi i tekstit	Tema mësimore – Rilindja evropiane		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mësimit : - diskuton rreth zhvillimit të Humanizmit dhe të Rilindjes Evropiane, si lëvizje të rëndësishme kulturore, letrare dhe artistike; - veçon përfaqësuesit kryesorë të kësaj epoke në Evropë.			
Fjalë kyçe: Rilindje humanizëm errësirë mesjetare ndryshime të mëdha njeriu pikturë skulpturë arte	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri foto tabela ilustruese		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Arte	Situata e të nxënit: Diskutohet njohuritë që kanë nxënësit për epokën e Rilindjes.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh , Di /Dua të di /Mësova, Përmbledhje e strukturuar, INSERT.</i>			

Organizimi i orës së mësimi

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme***Stuhi mendimesh:***

Çfarë njohurish keni për kontekstin historik dhe kulturor të Rilindjes evropiane?

Ç'ndryshime ndodhën në shoqërinë njerëzore?

Cilët janë përfaqësuesit që njihni?

B. Ndërtimi i njohurive të reja***Di /Dua të di /Mësova:***

Njihen nxënësit me teknikën Di /Dua të di /Mësova.

Plotësohen dy kolonat e para të tabelës.

Di	Dua të di	Mësova.

Përmbledhje e strukturuar/***INSERT:***

Bëhet një përmbledhje e strukturuar nga mësuesja dhe u jepet detyrë nxënësve të lexojnë materialin në tekst, duke përdorur teknikën INSERT.

✓	+	-	?
<i>Njohuritë e reja që merren dhe nuk ka paqartësi</i>	<i>Njohuri të marra më parë</i>	<i>Njohuri të reja që i mëson ndryshe nga sa i ka kuptuar më parë</i>	<i>Njohuri të reja që i ka të paqarta</i>

Pasi nxënësit lexojnë tekstin dhe e pajisin atë me shenja, sqarohen nga mësuesja pyetjet e nxënësve, diskutohet informacioni i ri dhe kontrollon shkalla e të kuptuarit të tekstit me anë të pyetjeve të mësueses:

1. Cilat ishin kushtet socio-ekonomike e politike në fillim të mijëvjeçarit të dytë që favorizuan lindjen e një epoke të re?
2. Çfarë është Rilindja Evropiane?
3. Në cilat shtete lulëzoi Rilindja Evropiane dhe cilët ishin përfaqësuesit më në zë të saj?
4. Cila është rëndësia e kësaj epoke?

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura***Di /Dua të di /Mësova :***

Nxënësit plotësojnë kolonën e tretë “Mësova”.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pyetjet dhe përgjigjet që formulon, për saktësinë e tyre dhe për shkallën e përvetësimit të njohurive.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni jetën dhe veprën e Shekspirit. Përmbledhni në fletore të dhënat që ju duken më të rëndësishme.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Shekspir. Jeta dhe vepra		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca digjitale 5. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • përshkruan momentet kryesore të jetës së Shekspir, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij; • veçon veprat kryesore të Shekspir; • diskuton dhe vlerëson rëndësinë e krijimtarisë së Shekspir në letërsinë botërore.			
Fjalë kyçe: teatri elisabetian tragjedi komedi dramë historike Rilindje	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, e-libri video-projektor, tabela apo flipchart internet		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori.	Situata e të nxënit: Bisedë mbi njohuritë e nxënësve për Shekspirin.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Stuhi mendimesh, Përmbledhje e strukturuar, Lexim i pavarur /Kllaster, Pyetje-përgjigje.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

Kontroll dhe diskutim i detyrave të shtëpisë.

Ç'dini për jetën dhe veprën e Shekspir?

Çfarë keni lexuar nga Shekspiri?

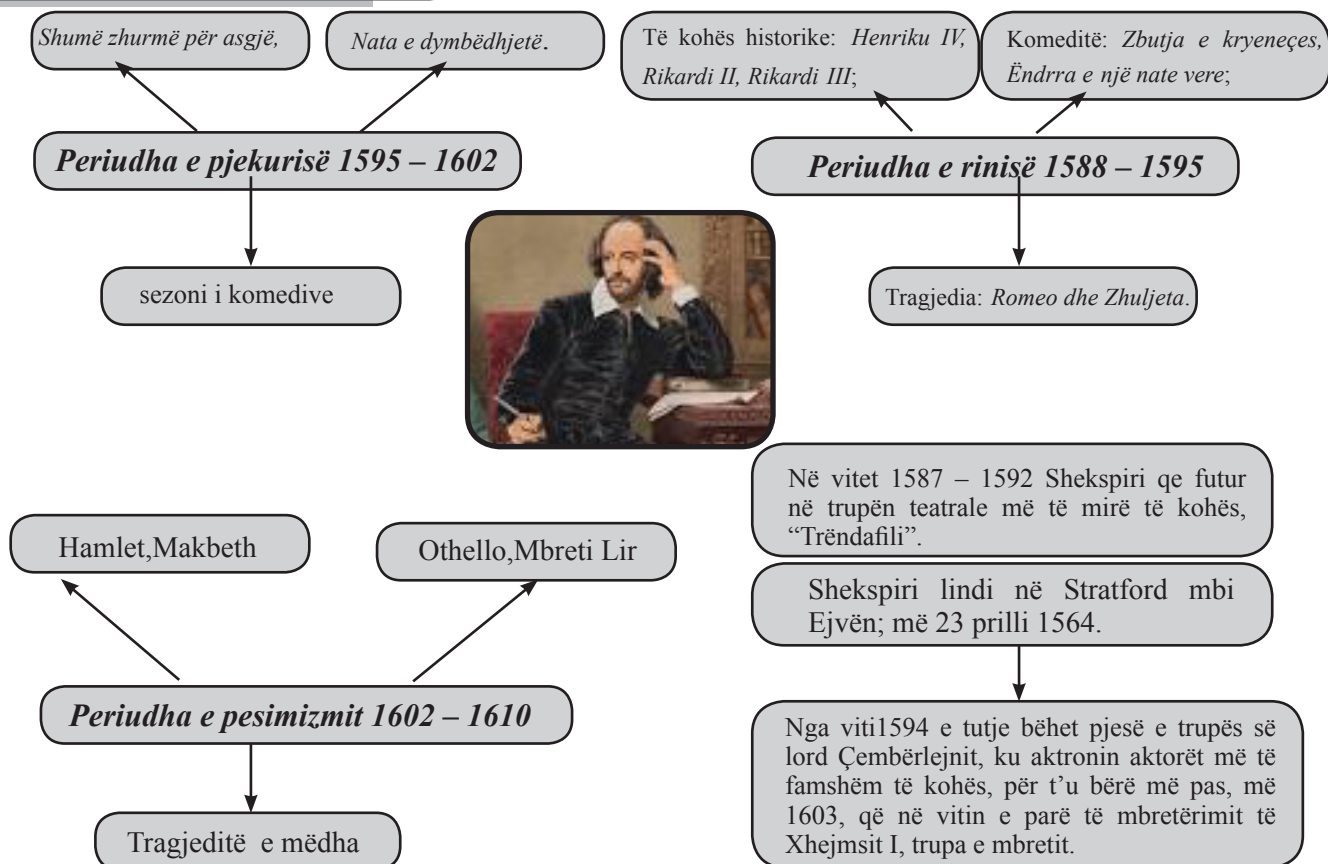
Përmbledhje e strukturuar :

Mësuesi/ja flet në mënyrë të përmbledhur për kontekstin historik kur jetoi Shekspiri dhe për teatrin elisabetian.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim i pavarur/Kllaster:

Lexohet materiali në tekst dhe më pas hartohet kllasteri me të dhënat kryesore.

Gjatë punimit të kllasterit në tabelë sqarohen paqartësi të nxënësve dhe shpjegohet informacioni i ri. Ngrihen pyetje të ndryshme nga nxënësit dhe nga mësuesja.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Pyetje-përgjigje:

Punohen pyetjet me të gjithë klasën:

Cilat janë kushtet historike në të cilat u zhvillua teatri i Shekspirit?

A u mbështet krijimtaria e Shekspirit në zhvillimet e artit dhe letërsisë evropiane?

Ku dallon Rilindja italiane nga ajo angleze?

Cilat janë periodat dhe veprat kryesore të Shekspirit? Ndaluni në ndonjërin prej tyre dhe diskutoni mbi përmbajtjen apo vlerat e veçanta.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrat e shtëpisë, leximin aktiv të tekstit, për pyetjet dhe saktësinë e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Lexoni subjektin e veprës “Hamlet” dhe realizoni hartën e ngjarjes.

Ndahet klasa në role me pjesë të caktuara dhe udhëzohen nxënësit për t'u përgatitur për interpretimin e tyre në orën e dramatizimit që do të bëhet orën e fundit të caktuar për Shekspirin.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Shekspir. Analizë “Hamleti”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit: - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre në tragjedinë “Hamlet”; - dallon temën dhe konfliktet në tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; - analizon se si ndryshon ose zhvillohet një personazh, krahason personazhet. - analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, (koha vendi, detajet fizike, situatat) apo rrethanat e një teksti. - analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe Të sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve. - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti;			
Fjalë kyçe: kështjellë fantazma mbreti vëllai djali monolog hakmarrje çmenduri mençuri kurorë	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, e-libri video-projektor, flipchart tabela e zezë		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte	Situata e të nxënit: Në video-projektor shfaqen disa sekuenca nga tragjedia e Shekspirit “Hamlet”.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Vëzhgim filmi, Diskutim mbi njohuritë paraprake, Harta e ngjarjes, Punë në grupe, Kllaster,</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Vëzhgim filmi:

Në video projektor shfaqen disa sekuenca nga vepra e Shekspirit Hamlet, dramatizimi ose filmi.

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Nxënësist kanë lexuar tragjedinë “Hamlet” dhe materialin teorik në libër dhe kanë punuar hartën e ngjarjes, të cilën e saktësojnë së bashku me mësuesen.

Vendi dhe koha	Në Danimarkë.
Personazhet	Hamleti, Ofelia, Klaudi, Gertruda, Laerti, Polloni, etj
Konflikti kryesor	Konflikti i jashtëm : mes Hamletit dhe mbretit Klaud. Konflikti i brendshëm : në ndërgjegjen e Hamletit.

Ngjarjet kryesore	Hyrja Mbreti i Danimarkës ka vdekur dhe Klaudi, vëllai i tij, shpallet mbreti i ri. Hamleti qëndron në këmbë, i zymtë e i helmuar, përballë tërë atij shkëlqimi force e etike mbretërore dhe rrobja e tij e zezë është rrobja e zizë, pasi ndjehet i helmuar për vdekjen e t'et. Pika e lidhjes: Fantazma e mbretit i shfaqet Hamletit dhe i tregon mënyrën si i vëllai e vrau. Bota e Hamletit u shemb. Zhvillimi:- Hamleti bëhet dyshues, për të asnjë nuk e meriton një fjalë të mirë. Ndjehet i përgjuar gjithë kohës; nuk ka besim as kur është drejtpërdrejt në bisedë vetëm për vetëm me të ëmën. Hamleti vendos të çrrënjosë këtë të keqe shoqërore, Klaudin: • të shpëtojë nderin e tij; • të marrë hakun e të atit; • të zbresë nga froni tradhtarit dhe tiranit. Veprimet e Hamletit: -Vendos të shtirët si i çmendur derisa të vërë në jetë dhe të zbatojë planin e tij. -Largohet nga jeta. -Vret Pollonin, të cilin Klaudi ia kishte vënë pas ta ruante. -Klaudi nxit Laertin të marrë hakun e Pollonit. -Fantazma i shfaqet Hamletit duke i kujtuar hakmarrjen. -Klaudi dyshues nis Hamletin në Angli me urdhrin për ta vlarë, por Hamleti e zbuloi këtë dhe u kthye në pallat. -Largon nga vetja Ofelinë e cila nuk e përballi dot ftohtësinë e Hamletit, u çmend dhe vrau veten. -Përgatit trupën teatrore të luajë një dramë në Pallat.
Pika kulmore	Gjatë lojës së aktorëve, Klaudi tensionohet dhe largohet nga shfaqja, Hamleti u bind që ai e kishte vlarë mbretin.
Ngjarjet përfundimtare	Skena e fundit e tragjedisë fillon me duelin midis Hamletit dhe Laertit. Laerti, i gatshëm të marrë hak, lyen me helm shpatën, ndërsa mbreti bën gati kupën me helm, që, sido që të vejë puna, Hamleti të vdesë. Nis duelin, mbreti përgatit kupat e verës për fituesin. E shqetësuar, Gertruda merr njërën prej tyre dhe uron, pa e kuptuar që kupa është me helmin që duhej ta pinte Hamleti. Gertruda rrëzohet me thirrjen “<i>më helmuan</i>”, Laerti plagos Hamletin dhe në të përleshur këmbëjnë shpatat dhe plagoset dhe ai nga shpata e helmuar. Hamleti, para fundit të tij, mendon vetëm për hakmarrjen dhe godet për vdekje Klaudin. Vdes mbretëresha, vdes mbreti, vdes Laerti. Në fund, pasi ia beson kurorën princ Fortimbrasit të Norvegjisë, duke i lënë amanetet Horatit, vdes dhe Hamleti. Vdekja nuk kursen asnjë, të mirë e të ligj.
Tema	Mbretërore- Pasioni për pushtet . Krimi ndaj mbretit, krimi në familje.
Mesazhe	Vepra përcjell mesazhe humaniste dhe universale. -Pushteti i marrë me gjak dhe krime nuk mund të mbahet. -Krimi sjell krimin. -Besimin në vlerat humane të njeriut. -Mesazhin e paqes dhe drejtësisë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Punë në grupe:

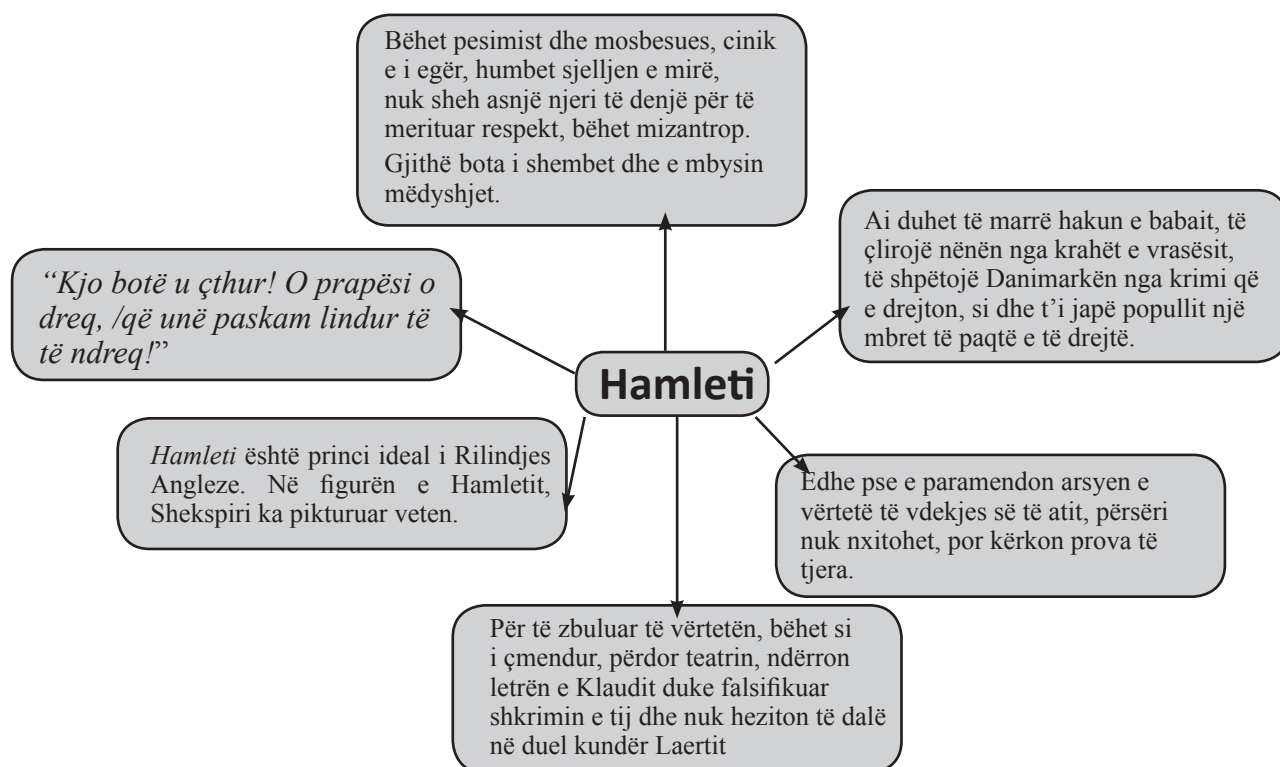
Pasi punohet me hartën e ngjarjes dhe diskutohen pyetjet dhe çështje të ndryshme të ngritura na mësuesja dhe nxënësit Kalohet në analizën e personazheve të veprës.

Lexohet materiali teorik në tekst.

Ndahet klasa në grupe.

Çdo grup do të analizojë një personazh- **Hamleti, Ofelia, Laerti, Klaudi, Gertruda**.

Punohen në kllaster në tabelë tiparet dhe veçoritë për secilin personazh. Ndalohet të figura e Hamletit.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Pesëvargësh:

Nxënësit ndërtojnë një pesëvargësh për Hamletin dhe për Ofelinë.

Përkrahja Hamletit.

- Me anë të një emri _____
- Me anën e dy mbiemrave _____,
- Me tri folje _____,
- Me anën e një fraze _____
- Duke e ripërcaktuar me një sinonim _____

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për leximin e veprës “Hamlet” dhe plotësimin e saktë të rubrikave të hartës së ngjarjes, analizës së personazheve, duke ilustruar me shembuj nga vepra, për plotësimin e saktë të pesëvargëshit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 4

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment “Hamleti”, <i>Monologu i Klaudit</i>		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca qytetare			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : • tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj . • dallon temën dhe motivet e një teksti; • analizon personazhin e Klaudit, duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; • mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; • organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim). • bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; • reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;			
Fjalë kyçe: krim vëllavrasjen gjak dorë e mallkuar drejtësi vdekje botë e kalbur	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri skeda kartonë fletë formati		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Sociologji	Situata e të nxënit: Diskutim -Vëllavrasja,vrasja e parë në botë, nga Kaini biblik te Dante Aligeri, Hamleti dhe deri në botën e sotme moderne.		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim, Grupet e ekspertëve me role të specializuara, Shkrim i lirë.</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me kontrollin e dhe diskutimin e detyrave të shtëpisë.

Diskutim:

Vëllavrasja, vrasja e parë në botë. Nga Kaini biblik te Dante Aligeri, Hamleti dhe deri në botën e sotme moderne.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Grupet e ekspertëve me role të specializuara:

Për të krijuar atmosferë në klasë, lexohet bukur fragmenti, në fillim nga mësuësja dhe më pas, nga disa nxënës.

Analizohet fragmenti duke përdorur metodën Grupet e ekspertëve.

1. Hulumtuesi- Detyra e tij është që të japë informacion paraprak për çdo gjë që lidhet me tekstin. Si p.sh: tema, konflikti, personazhet, periudha historike, mesazhet, etj.

2. Gjetësi i citimeve- Detyra e tij është që të gjejë citimet dhe fjalët më domethënëse që karakterizojnë personazhet, t'i paraqesë me zë dhe të ftojë grupin në komentim.

Vargjet e mëposhtme janë ato që karakterizojnë më tepër Klaudin, por nxënësit mund të zgjedhin për ilustrim edhe të tjera.

M'i forti faj m'a munt qëllimin e fortë
Të nis të falem? "Ndjema vrasjen e pabesë?"
Kjo nukë bën, posa i kam në dorë
Të mirat, për të cilat bëra vrasjen:
Kurorën, mbretëreshën, tër' ambicjen.
A ndjehesh dot, kur mban fitimn e fajit?
Në prronjt e botës kalbur, dor e artë
E kriminalit gryren drejtësinë,

E shpesh rrog' e paudhë vet' e krimës
Ble ligjën

Aherë? Ç'mbetet? T'i kërkonj pendimit
Atë që ka në dorë; e ç'gjë s'të ka?
Po ç'ka në dorë, kur s'pendohem dot?

3. Interpretuesi i personazheve- Detyra e tij është që të mendojë me kujdes për personazhet, karakteret e tyre mesazhet që përcjellin fjalët dhe sjellja e tyre dhe ti diskutojë ata me nxënësit e tjerë. Metoda e zgjedhur është plotësimi i bioskedës për personazhet si me poshtë:

Klaudi

Plan	Mendime	Fjalë	Ndjenja
Veprime	Anët e dobëta	Anët e forta	Personaliteti

4. Lidhësi: Ka për detyrë të gjejë lidhjet mes tekstit dhe botës jashtë shkollës, realitetit të përditshëm, shembuj nga letërsia (Paolo dhe Françeska,) filma , fjalë të urta shqiptare që përcjellin mesazhe të ngjashme për lakminë për pasuri dhe pushtet, mardhëniet familjare etj.

5. Pyetësi- Kërkon në tekst pyetje dhe probleme për tu shqyrtuar. P.sh:

A është Klaudi i ndërgjegjshëm për krimin që ka kryer?

Nga pyetjet që shqetësojnë shpirtin e tij, cila prej tyre është mëdyshja më e madhe? Identifikoni vargun dhe zbërtheni kuptimin e tij.

Në këtë monolog, Shekspiri paraqet luftën e brendshme të Klaudit të frikësuar, i cili kërkon të lutet për falje e mëshirë, por s'di se si ta bëjë këtë dhe, nga ana tjetër, një Klaud i dytë i kundërpërgjigjet, aspak i penduar për të mirat që ka fituar.

Si i kuptoni ju vargjet: "Pra përpyetë syrin! /Mëkati im kaloj."?

Cili Klaud, mendoni, është më i fuqishëm në këtë dyluftim psikologjik me veten?

Pasi grupet eksperte mbarojnë punën, diskutohet

mbi çështjen e mëposhtme:

Në tragjedinë "Hamleti..." vdesin pothuaj të gjithë, edhe të mirë edhe të ligj.

Si e shihni ju këtë zgjidhje të Shekspirit, nisur nga koha e Elisabetës, si një kohë intrigash e lufte për pushtet?

Diskutoni, duke u mbështetur në vargjet e fundit të monologut. A ka mundësi të rifillojë dikush jetën si një foshnjë e rilindur pas një vrasjeje?

Gju, krrusu; zbutu, zemër fill-çelike,
Si dejet e një foshnje të rilindur!
Të gjitha nofta munt të ndreqen.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Shkrim i lirë:

Reagim ndaj historisë së kësaj tragjedie. Nxënësit shkruajnë në minutat e lëna në dispozicion reagimin dhe përshtypjet për ngjarjen e tragjedisë.

Në tragjedinë Hamlet më ka bërë veçanërisht përshtypje _____

_____. Përshtypja ishte e fuqishme sepse _____

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e realizuar në shtëpi, për njohuritë e përvetësuar për tragjedinë "Hamlet", për rolin në grupet eksperte dhe për reagimin origjinal ndaj veprës.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Mësim përmendësh i rolit të caktuar për orën e dramatizimit.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Koment “Hamleti” “Dyshim dhe përgjim”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit 4. kompetenca personale			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj . - dallon temën dhe motivet e një teksti; - analizon personazhin e Gertrudës dhe Hamletit, duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; - organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet,ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim). - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;			
Fjalë kyçe: zemër guri vepër turpëron çthur fenë Ditën e gjykimit	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri skeda kartonë fletë formati.		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte, Filozofi	Situata e të nxënit: Lexim me role		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim mbi njohuritë paraprake, Lexim shprehës, Praktikë e udhëhequr, Punë e pavarur në grupe, Organizues grafik për reagim letrar</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Diskutim mbi njohuritë paraprake:

Mësimi fillon me kontrollin e dhe diskutimin e detyrave të shtëpisë.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim shprehës:

Lexohet bukur fragmenti në role duke krijuar atmosferë në klasë.

Praktikë e udhëhequr:

Punohet me aparatën pedagogjik në tekst.

Pyetje për kuptimin:

- Cila është arsyeja e moskuptimit midis Hamletit dhe Gertrudës?
- A është në dijeni të vrasjes edhe Gertruda?
- Si e konceptoni ju një grua në këtë moshë, e cila nuk arrin të dallojë të mirën nga e keqja, ndërkohë që Hamleti e ka nuhatur që në fillim?

Fjalët e Hamletit “S’që dashuri...”, tregojnë se arsyeja e vërtetë e kësaj martese nuk është dashuria.

Fjalët: “Një sy pa vesh, një vesh pa sy e dorë, / Një hund e vetëm pa një ndjenjë tjetër, / Një copëz e një ndjenjë të vërtetë / S’e bënte dot këtë gabim të trashë”, duken si lojëra fjalësh, por në revoltën dhe inatin e tij, Hamleti kërkon t’i thotë se cili ishte Klaudi. Po Gertruda, pse nuk e kupton? Cili është raporti që vendosin këta njerëz me pushtetin?

Punë e pavarur në grupe:

Grupi 1:

1. Gjeni foljet që tregojnë veprimet e turpshme që Hamleti mendon se ka bërë Gertruda:

p.sh., turpëron, nxin...

2. Gjeni në tekst fjalët e rënda që Hamleti i drejton nënës së tij. A janë të tolerueshme këto

fjalë për një djalë? Cili është mendimi juaj? Ku e gjen kurajën Hamleti që t'i drejtohet ashtu?

3. Krahasoni Hamletin me Orestin që ngrihet kundër nënës, për t'i marrë hakun babait, Agamemnonit.

Grupi 2:

Cila është figura letrare kryesore e përdorur në portretizimin e dy mbretërve? Për çfarë vlen kjo përballje?

Shpërthimet e Hamletit në vargjet: *"A ke sy? / Si shkave nga ky mal i lartë e majesh / Te llom e këtij pellgu? A ke sy?"* plotësohen me pyetje retorike dhe metafora. Bëni një interpretim të këtyre vargjeve.

Grupi 3:

Bëni një portret të babait të Hamletit, sipas imazhit që përcillet në fragment.

2. Krahasoni portretin e Ofelisë me atë të Gertrudës.

Diskutim i punës në grupe.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Organizues grafik për reagim letrar:

Mësuesja ka përgatitur nga një skedë të rimuar për të nxitur krijimtarinë dhe reagimin e nxënësve dhe ia shpërndan secilit duke i lënë kohën e duhur për reagimin letrar.

Nxënësit mund ta vazhdojnë punën edhe në shtëpi.

Vargje nga reagimi letrar	
Në fillim, për temën dhe skenën reflektoj	
Dhe pastaj për personazhet, të këqij dhe heronj	
Unë futem brenda tyre, në vendin e tyre vihem, ashtu i kuptoj më mirë nga çfarë thonë dhe si sillen.	
Gërmoj që të gjej konfliktin a problemin për t'u zgjidhur	
Shoh si ndryshojnë personazhet qoftë të vegjël a të rritur.	
Dhe gjatë gjithë historisë mundohem të mos harroj se qëllimin e autorit më duhet të zbuloj.	
Temë shumë interesante, sa e sheh që në fillim	
Por kur zhytemi më thellë e kuptojmë mençurinë,	
Syrin tjetër e mbaj hapur për temat universale	
Dhe pastaj i lidh ato me jetën time personale	
Dashuri, urrejtje, shpresë, paqe dhe kulturë	
Kështu mësoj të dalloj ç'është e keqe dhe e mirë	
E shoh si më ka prekur libri në mendjen dhe në zemrën time	
Pastaj me libra të tjerë shoh a ngjan a ka dallime.	
Kërkoj pjesë të rëndësishme, tekste a ndonjë citim	
Apo bëj interpretime, metaforë a krahasim	
Jam kritik letrar i sertë, vlerësoj me rreptësi, personazhi dhe subjekti sa kanë vërtetësi?	
Më në fund e organizoj që të rrjedhë e gjitha qartë.	

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrën e realizuar në shtëpi, për njohuritë për veprën, për përgjigjet për pyetjet që ngrihen, si dhe për reflektimin mbi veprën.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ora tjetër do t'i kushtohet tërësisht interpretimit në role. Nxënësve u janë ndarë rolet disa orë më parë dhe është ndjekur çdo ditë nga mësuesja përvetësimi i roleve.

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Dramatizim nga vepra “Hamlet”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të nxënit 3. kompetenca personale 4. kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - tregon vetëbesim, imagjinatë dhe shpirt krijues gjatë interpretimit - tregon shkathtësi në lojën me role dhe menaxhon me sukses emocionet e veta - demonstron vullnet dhe gatishmëri në interpretimin e rolit. - demonstron vëmendje, respekt dhe empati, kur të tjerët flasin.			
Fjalë kyçe: personazhe interpretim role	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti shkollor E-libri Vepra letrare		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte.	Situata e të nxënit: Lojë me role-dramatizim		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Dramatizim i fragmenteve të përzgjedhura nga vepra “Hamlet”</i>			

Organizimi i orës së mëimit

- Mësuesja krijon atmosferën dhe mjedisin e përshtatshëm për fillimin e dramatizimit.
- Nxënësit interpretojnë rolet e tyre pa u ndërprerë.
- Mësuesi/ja dhe nxënësit bëjnë komente përgëzuese.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për interpretimin e realizuar.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Shkruani një ese krahasuese midis dy personazheve- Don Kishotit dhe Hamletit. Gjatë krahasimit, keni parasysh natyrën e tyre si kalorës të vetmuar, që duan ta bëjnë botën një vend më të mirë. Këto portrete janë krijuar nga dy humanistë, bazuar në idealet e epokës së Rilindjes

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Klasicizmi, tiparet estetike dhe përfaqësuesit kryesorë		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - përshkruan kontekstin historik, politik dhe kulturor të Francës së shek. 17-të; - diskuton rreth zhvillimit të Klasicizmit, si drejtim letrar-kulturor me qëllimin e krijimit të artit të përsosur; - analizon dhe komenton parimet e Klasicizmit - veçon përfaqësuesit kryesorë të këtij drejtimi në Francë dhe Shqipëri; - vlerëson rolin e Luigjit XIV në zhvillimin e artit dhe tiparet e tij; - shpjegon rolin e E. Haxiademit si klasikist;			
Fjalë kyçe: Klasicizëm Klasike Luigji XIV Parime estetike Arsye Përsosmëri Monarki absolute	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor E-libri Vizatim Foto Fjalor i shqipes		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori, Sociologji	Situata e të nxënit: Diskutim rreth kontekstit historik dhe Luigjit XIV		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Imagjinatë e drejtuar, Ditarët e të nxënit,</i>			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Imagjinatë e drejtuar:

Mësuesi/ja nxit nxënësit të imagjinojnë e të përdorin fantazinë e tyre për të gjetur lidhjen mes 2 termave:

Mbreti Diell

Si është ndërtuar kjo sintagmë nga ana gjuhësore dhe letrare?

Emër+emër; emër+ përcaktor; metaforë

Çfarë ju bën të mendoni? Ç'pyetje mund të ngrini për të?

Si mund ta përshkruani një mbret të tillë?

Nxënësi ndërton pyetje që nxitin të menduarit dhe më pas përshkruan këtë mbret duke e vendosur në një kontekst historik. Dikush edhe mund ta vizatojë.

Nëse dikush nga nxënësit ka informacion dhe e kupton se për kë bëhet fjalë mund të japë informacion më tepër.

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Ditarët e të nxënit:

Nxënësit do të punojnë në dy grupe për të lexuar, analizuar dhe përmbledhur informacionin për Klasicizmin dhe me të dhënat do të plotësojnë ditarët e të nxënit.

Grupi 1: Harton **tabelën e koncepteve** për konteksti historik të Klasicizmit dhe përfaqësuesit e saj. Nxënësi përcakton fjalët kyçe të secilit paragraf të informacionit dhe jep sqarime të përmbledhura, duke i hedhur në tabelë.

KONCEPTI	SHPJEGIMI
Revoltë	
Luigji XIV	
Epërsia franceze	
Monarki absolute	
Klasicizëm	
N.Buoloi	
Pjer Kornej	
Zhan Rasini	
Molieri	
La Fonteni	
E. Haxhiademi	

Grupi 2: Nxënësi ndërton një ditar tripjesësh dhe përmbledh parimet e klasicizmit dhe më pas jep dhe komentimin e tij për të.

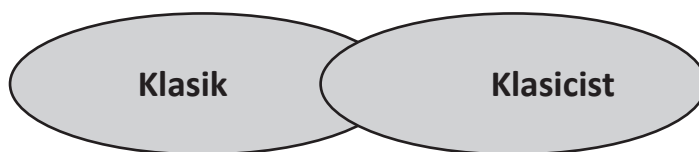
Parimi estetik	Përmbledhje/sqarim	Komenti i nxënësit
Parimi 1- Kulti i arsyes		
Parimi 2- Tema universale		
Parimi 3- Përsosmëria artistike		
Parimi 4- Respektimi i normave të shijes së shëndoshë		
Parimi 5- Karakter i didaktik		

Pas sqarimit të tabelave diskutohet për rolin e E. Haxhiademit në letërsinë shqipe si i vetmi klasicist dhe që ka shkruar tragjedi deri vonë.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Diskutim:

Evidento dallimin mes termave *klasik* dhe *klasicist*

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për imagjinatën e tij, për pyetjet dhe përgjigjet që formulon, për saktësinë e tyre, për përmbledhjen dhe sqarimin e informacionit.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Ushtrimi 4, 5

Mblidhni informacione për Molierin

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Molieri, jeta dhe krijimtaria		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç:			
1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit			
2. kompetenca e të menduarit			
3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit :			
• përshkruan momentet kryesore të jetës së Molierit, të cilat ndikuan në krijimtarinë e tij;			
• veçon veprat kryesore të Molierit;			
• diskuton dhe vlerëson rëndësinë e krijimtarisë së Molierit në letërsinë botërore.			
Fjalë kyçe:	Burimet dhe mjetet mësimore:		
Zhan Baptist Pokëlen	teksti shkollor		
Teatri i oborrit	E-libri		
“Teatri i Ndritur”	Foto		
Komedi zakonesh	Tabela ilustruese		
Komedi karakteresh			
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Histori	Situata e të nxënit: Diskutim për jetën e Molierit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- Stuhi mendimesh, Organizues grafik, Punë e udhëhequr, Punë e pavarur			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

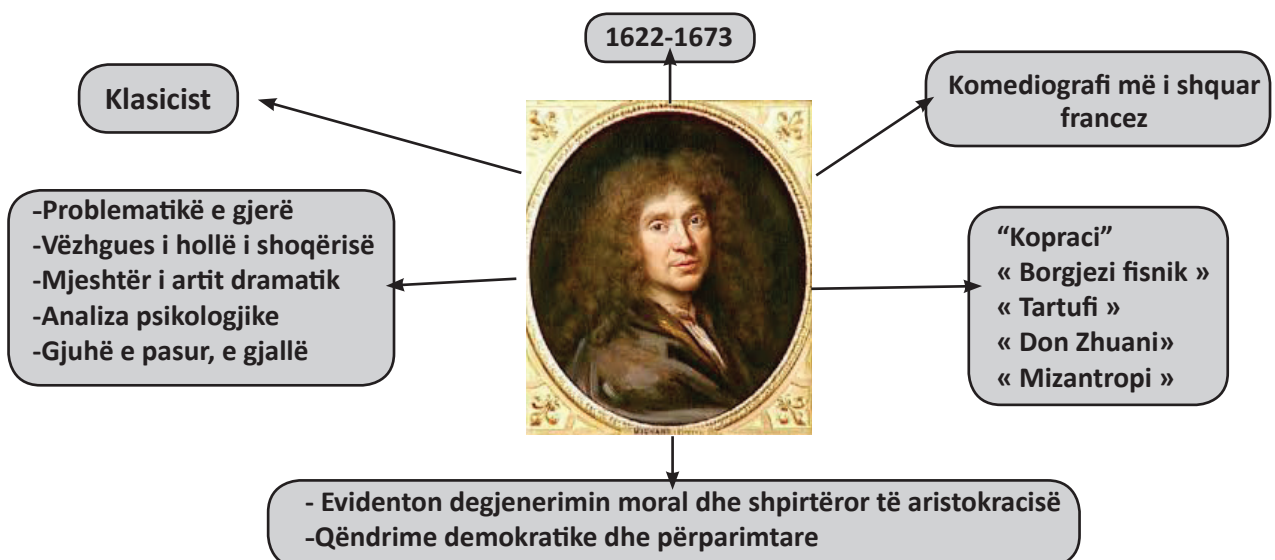
Mësimi fillon me kontrollin dhe diskutim e detyrave të shtëpisë. Më pas lexohen dhe diskutohen ato që nxënësit kanë lexuar për Molierin.

- Ç'dini për jetën dhe veprën e Molierit?
- Çfarë keni lexuar nga Molieri?

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Organizues grafik:

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin dhe më pas ta përmbledhin atë duke ndërtuar organizues grafik.

Diskutohet për jetën e vështirë të Molierit, famën e tij dhe raportin me të tjerët për shkak të veprave të tij.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Punë e udhëhequr:

Ushtrimi 1- Nxënësi komenton për epigrafin e shkruar për Molierin duke gjykuar mbi rolin e artit në shoqëri.

Punë e pavarur:

Në bazë të informacionit të dhënë në libër nxënësi gjykon mbi krijimtarinë e tij në bazë të pyetjes së bërë nga mësuesja:

Sa i gjejmë parimet e Klasicizmit në veprën e Molierit?

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për detyrat e shtëpisë, leximin aktiv të tekstit, për saktësinë e përgjigjeve.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Punë me shkrim: shkruani epigrafe për autorët që keni bërë.

Lexo "Tartufin"

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Analizë “Tartufi”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - dallon ngjarjet që shënojnë hyrjen, pikën e lidhjes, zhvillimin, pikën kulmore, zgjidhjen, si dhe shpjegon rëndësinë e tyre në komedinë “Tartufi”; - dallon temën dhe konfliktet në tekst dhe shpjegon mënyrën se si zgjidhen ato në vepër; - analizon se si ndryshon ose zhvillohet një personazh, krahason personazhet. - analizon gjendjen emocionale që krijohet nga mjedisi, (koha vendi, detajet fizike, situatat) apo rrethanat e një teksti. - analizon kompleksitetin e marrëdhënieve njerëzore dhe të sjelljes së njeriut përmes studimit të personazheve. - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti;			
Fjalë kyçe: hipokrizi familje borgjeze drejtues shpirtëror tragji-komedi zgjidhje artificiale	Burimet dhe mjetet mësimore: teksti shkollor, E-libri Vepra letrare Dërrasa e zezë		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe,	Situata e të nxënit: Sekuencë kronike televizive për vënien në skenë të “Tartufit” në Shqipëri		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- <i>Diskutim për njohuritë paraprake, Vëzhgim i një kronike televizive, Harta e ngjarjes, Kllaster</i>			

Organizimi i orës së mësimi**A. Lidhja me njohuritë e mëparshme****Diskutim për njohuritë paraprake:**

Mësimi fillon me leximin dhe diskutimin e detyrës së shtëpisë. Komentohet origjinaliteti i nxënësve dhe përshtatja e epitaftit me autorin.

Vëzhgim i një kronike televizive:

Mësimi mund të fillojë me paraqitjen vizive apo auditive të një kronike televizive marrë në ëëë. youtube.com e cila flet për vënien në skenë të komedisë “Tartufi” nga teatri kombëtar.

Nxënësit komentojnë kronikën .

B. Ndërtimi i njohurive të reja**Harta e ngjarjes:**

U kërkohet nxënësve të lexojnë tekstin e nxënësit dhe gjithashtu ata kanë lexuar në shtëpi për komedinë “Tartufi” dhe ndërtojnë hartën e ngjarjes.

Vendi dhe koha	
Personazhet	
Konflikti kryesor	
Ngjarjet kryesore	
Pika kulmore	
Ngjarjet përfundimtare	
Tema	
Mesazhe	

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura**Kllaster:**

Evidentohen me kllaster risitë që solli Molieri në letërsinë franceze, dhe konkretisht në llojin e komedisë dhe më pas komentohen.

Risitë e Molierit

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për leximin e komedisë “Tartufi” dhe plotësimin e saktë të rubrikave të hartës së ngjarjes, analizës së personazheve, duke ilustruar me shembuj nga vepra.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Informacion për komiken dhe krijimin e saj

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore – Fragment: Akti I, Skena V		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të menduarit 3. kompetenca e të nxënit			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - tregon me fjalët e tij fragmentin duke e ilustruar me detaje dhe shembuj . - dallon temën dhe motivet e një teksti; - analizon personazhin e komedisë, duke u bazuar në përshkrimet e autorit dhe mendimet, fjalët, veprimet, bindjet etj.; - mbron idetë e tij duke i ilustruar me detaje dhe me shembuj nga teksti; - organizon qartë, saktë dhe në mënyrë logjike mendimet, ndjenjat dhe opinionet e tij (me gojë dhe me shkrim). - bën pyetje dhe përgjigjet në mënyrë të përgjegjshme; - reflekton, në mënyrë kritike, përmes analizave,interpretimit, vlerësimit dhe sintezës së tekstit;			
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe,	Situata e të nxënit: lexim dhe koment i fragmentit		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: PNP- Stuhi mendimesh, Lexim me role, Grupet e ekspertëve me role të specializuara, Plotësim të dhënash			

Organizimi i orës së mëimit

A. Lidhja me njohuritë e mëparshme

Stuhi mendimesh:

Mësimi fillon me një diskutim në lidhje me hipokrizinë dhe mashtrimin.

A ka dallim mes hipokrizisë dhe mashtrimit?

Çfarë mendon për një hipokrit?

Si ndjehesh kur të mashtrojnë?

Sa është e përhapur hipokrizia në shoqërinë tonë?

- Si e përdorin njerëzit atë për të ecur përpara në jetë?

B. Ndërtimi i njohurive të reja

Lexim me role

Fillimisht lexohen fragmentet në libër me role duke kërkuar nga nxënësit që të interpretojnë.

Grupet e ekspertëve me role të specializuara:

Analizohet fragmenti duke përdorur metodën *Grupet e ekspertëve*.

1. Hulumtuesi- Detyra e tij është që të japë informacion paraprak për çdo gjë që lidhet me tekstin. Si p.sh: tema, konflikti, personazhet, periudha historike, mesazhet, etj.

2. Gjetësi i citimeve- Detyra e tij është që të gjejë citimet dhe fjalët më domethënëse që karakterizojnë

personazhet, t'i paraqesë me zë dhe të ftojë grupin në komentim.

3. Interpretuesi i personazheve- Detyra e tij është që të mendojë me kujdes për personazhet, karakteret e tyre mesazhet që përcjellin fjalët dhe sjellja e tyre dhe t'i diskutojë ata me nxënësit e tjerë. Metoda e zgjedhur është plotësimi i bioskedës për personazhet si me poshtë

4. Lidhësi: Ka për detyrë të gjejë lidhjet mes tekstit dhe botës jashtë shkollës, realitetit të përditshëm, shembuj nga letërsia , filma, fjalë të urta shqiptare që përcjellin mesazhe të ngjashme për lakminë për pasuri dhe pushtet, marrëdhëniet familjare etj.

5. Pyetësi- Kërkon në tekst pyetje dhe probleme për tu shqyrtuar.

Pasi nxënësit kanë punuar me kërkesat e tyre kalohet në diskutime.

C. Prezantimi dhe demonstrimi i rezultateve të arritura

Plotësim të dhënash:

Në këtë fazë punohen pyetjet dhe ushtrimet në aparatin pedagogjik.

Vlerësimi:

Nxënësi vlerësohet për pjesëmarrjen aktive në mësim, për përfshirjen në diskutim, për pyetjet dhe përgjigjet që jep.

Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur:

Nxënësve iu ndahen rolet që do të interpretojnë nga komedia

Fusha: Gjuhët dhe komunikimi	Lënda: Letërsi	Shkalla: V	Klasa: X
Rubrika: -Analiza dhe interpretimi i tekstit -Vlerësimi i letërsisë	Tema mësimore –Dramatizim nga vepra “Tartufi”		
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyç: 1. kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit 2. kompetenca e të nxënit 3. kompetenca personale 4. kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave lëndore sipas temës së mëimit : - tregon vetëbesim, imagjinatë dhe shpirt krijues gjatë interpretimit - tregon shkathtësi në lojën me role dhe menaxhon me sukses emocionet e veta - demonstron vullnet dhe gatishmëri në interpretimin e rolit. - demonstron vëmendje, respekt dhe empati, kur të tjerët flasin.			
Fjalë kyçe: personazhe interpretim role	Burimet dhe mjetet mësimore: Teksti shkollor E-libri Vepra letrare		
Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare: Gjuhë shqipe, Arte.	Situata e të nxënit: Lojë me role-dramatizim		
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: <i>Dramatizim i fragmenteve të përzgjedhura nga vepra “Tartufi”</i>			

Organizimi i orës së mëimit

Mësuesja krijon atmosferën dhe mjedisin e përshtatshëm për fillimin e dramatizimit.

Nxënësit interpretojnë rolet e tyre pa u ndërprerë.

Mësuesi/ja dhe nxënësit bëjnë komente përgëzuese.

Vlerësimi: Nxënësi vlerësohet për Interpretimin e realizuar.
Detyrë shtëpie dhe punë e pavarur: Shtjelloni më tej idenë me një një ese argumentuese me temë: “A i fshihemi dot së keqes që bëjmë?”

I dashur miku ynë _____
Këtë hapësirë e kemi ruajtur për ty. Këtu ti mund të reflektosh për atë që ke mësuar deri tani gjatë udhëtimit në botën e bukur të letërsisë. Dëshirojmë që ti të jesh i sinqertë me veten, sepse çdo vlerësim dhe kritikë është një dhuratë që ti i bën vetes. Mezi presim të mësojmë më tepër rreth teje!

Me dashuri,
Autorët

Ky ditar i përket:

Emër, mbiemër.....

Shkolla:.....

Klasa:.....

Libri ndryshon mendjen, mendja ndryshon botën!

Provoni njohuritë tuaja mbi ato çka keni mësuar gjatë këtij viti shkollor. Fillimisht, përgjigjuni pyetjeve të përgjithshme të pjesës së parë, kurse në pjesën e dytë, zbatoni njohuritë tuaja mbi kuptimin, analizën dhe interpretimin në një tekst të panjohur nga ju më parë. Në pjesën e tretë të këtij formati, zgjidhni një nga temat e sugjeruara dhe shkruani një ese letrare. Në fund, plotësoni skedën vetëvlerësuese, para se të verifikoni përgjigjet e dhëna me anë të çelësit të përgjigjeve që do t'ju japë mësuesi/mësuesja juaj.

Suksese!

PJESA I Verifikimi i njohurive

1. Përcaktoni periudhat letrare që lidhen me imazhet e mëposhtme, dhe, sipas tyre, gruponi autorët që vijnë:

D. Aligeri , E. Haxhiademi, Eskili, Euripidi, F. Bardhi, Gj. Buzuku, Homeri , M. Barleti, Molier, P. Bogdani, P. Budi , Servantes ,U. Shekspir.

Akropoli, Athinë

Pallati i vjetër (Palazzo vecchio), Firenze

Pallati i Versajës, Paris

2. Listoni tri veçori të secilës periudhë letrare.

Antikiteti	Rilindja dhe humanizmi	Klasicizmi
a)	a)	a)
b)	b)	b)
c)	c)	c)

3. Përkrah secilit personalitet vendosni një ose disa të dhëna që keni mësuar rreth tij.

Virgjili-_____

_____

Leonardo da Vinçi-_____

_____

Cicëroni - _____

_____

Luigji XIV-_____

_____

La Fonten-_____

4. Plotësoni tabelën e mëposhtme:

Llojet e epikës	Llojet e lirikës	Llojet e dramatikës

5. Shpjegoni termat e mëposhtme:

Termet	Shpjegimi
cikël mitologjik	
thembra e Akilit	
Pro-ode	
humanizmi	
kantikë	
donkishotizëm	
letërsi filobiblike	
hamletizëm	
mizantrop	
sibila	

6. Analizoni figurën e Prometeut në veprën “Prometeu i mbërthyer” të Eskilit.

---

7. Cilat janë veçoritë e veprës “Komedia Hyjnore” e Dante Aligerit? Ç’rëndësi ka kjo vepër për letërsinë italiane e atë botërore?

---

8. Çfarë mesazhesh, rreth familjes dhe martesës, përcolli te ju vepra “Medea” e Euripidit?

---

9. Ç’rëndësi letrare, kulturore dhe historike ka vepra “Historia e Skënderbeut” e Marin Barletit?

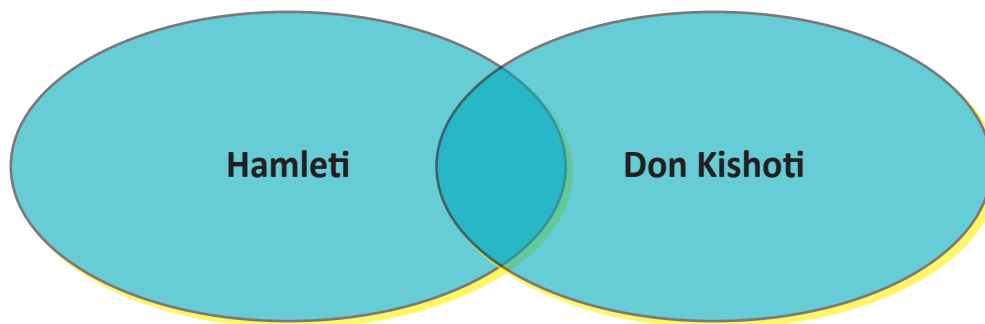

---

10. Përshkruani personazhin e Hamletit dhe atë të Don Kishotit në përjasje me njëri-tjetrin duke përdorur mbiemra cilësorë. Të dhënat shënojnë në diagramën e mëposhtme.

Pjesa II Analiza dhe interpretimi i një teksti të dhënë

O e bukura More

Informacion i përgjithshëm për këngën

“O e bukura More” është një këngë 600 vjeçare, në të cilën shpërfaqet historia e trishtë e migrimit të arbëreshëve (shqiptarëve të sotëm) drejt Italisë. Kjo është një këngë mjaft popullore e kënduar nga të gjithë: nga arbëreshët në jug të Italisë, nga arvanitasit (shqiptarët e Greqisë), si dhe nga të gjithë shqiptarët kudo që ndodhen.

Cila është Moreja?

More është emri i Peloponezit të sotëm, është vendi nga vinin arbëreshët që gjenden sot në Italinë Mesdhetare. Prandaj kjo këngë i këndon nostalgjisë, dhimbjes, kujtimeve për vendin dhe atdheun e humbur përgjithnjë,

"O E BUKURA MORE"

O e bukura More

si të lash

e më s'të pash

Si të lash, si të lash

si të lash e më s'të pash

Atje kam unë zotin At

atje kam unë zonjën Mëmë

atje kam dhe tim vëlla

O e bukura More

si të lash

e më s'të pash

O e bukura More

Kënga në origjinal

"O e bukura More"

'O e bukura More

ce kur te lje (lasce)

me nigje te pe

atje kam une zotin-tate

atje kam u memem time

atje kam u tim vella

'O e bukura More

ce kur te lje (lasce)

me nigje te pe.

Ah e bukura More

Fjalor

More- Moreja ishte toka të cilën shqiptarët, arvanitët e dikurshëm, e lanë kur u shpërngulën nga Greqia për në Jug të Italisë. Moreja ishte krahina, dheu, nëna, vendlindja, vatra që lanë, dhembja dhe kujtimi, etnia e tyre shqiptare.

Moreja është Peloponezi i sotëm në Greqi: një ujëdhese e madhe dikur e banuar me shqiptarë. Sot ajo është një oaz turistësh për Greqinë, por vullkan kujtimesh për shqiptarët e mërguar nga ky vend.

Kompetenca e interpretimit të tekstit

I. Pasi ta keni lexuar me kujdes poezinë, të dhënat dhe fjalorin e saj, përgjigjuni pyetjeve, duke zgjedhur alternativën e saktë.

1. Cilës ndarje i takon poezia “O e bukura More”:

- a. letërsisë gojore
- b. letërsisë së kultivuar?

2. Kjo është një poezi:

- a. lirike
- b. epike heroike
- c. epike legjendare

2. Kjo poezi, i përket:

- a. këngëve të vajit
- b. këngëve të dasmës
- c. këngëve të kurbetit

3. Vargu që shërben si lajtmotiv dhe që shpreh më me forcë dhimbjen dhe dashurinë për dheun e të parëve (atdheun) është :

- a. O e bukura More
- b. si të lash e më s’të pash
- c. atje kam unë zonjën Mëmë

4. Muzikalitetin kësaj kënge ia shton:

- a. ritmi
- b. rima
- c. përsërtja e vargjeve
- d. të tria

5. Një nga figurat kryesore përmes të cilës krijohet ritmi në këtë poezi është :

- a. inversioni
- b. anafora (ose përsëritja)
- c. pyetja retorike

Kompetenca e analizës së tekstit

IV. Përgjigjuni pyetjeve të mëposhtme, që do të provojnë aftësinë tuaj për të analizuar tekstin poetik.

1. Dalloni figurën e intonacionit poetik në vargun “O e bukura More” _____

2. Jepni shpjegimin tuaj mbi arsyen e përdorimit të saj. _____

2. Cili është vargu që përcjell dramën e gjithë këngës? Jepni shpjegimin tuaj për këtë duke e lidhur me historinë e migrimit të shqiptarëve në kohëra të ndryshme.

Vargu: _____

Shpjegimi: _____

3. Atdheu është toka dhe familja. Përmes vargjeve, analizoni këtë lidhje kaq unike dhe kaq të bukur.

_____

_____

_____

_____

shembuj që i shihni të arsyeshëm.

Kompetenca krahasuese

4. Përveç elementeve të një këngë mërgimi, në këngë shfaqen edhe elemente të një kënge vaji. Analizoni përmes elementeve metrike, si vjen kjo këngë e shoqëruar me nota vajtimi.

1. Duke patur parasysh këtë këngë dhe historinë e saj, ndaluni në këngë të tjera që paraqesin dramën e shqiptarëve në shekuj, si këngë që kanë shoqëruar historinë tonë dhe janë bërë pjesë e krijimtarisë popullore, si p.sh.: “Mbeçë more shokë mbeçë”, “Janinës ç’i panë sytë”, “Qeraxhiu i Grebenesë”.

• Ku qëndron drama në këngën që ju keni përzgjedhur?

Shkruani një paragraf me 5-7 fjali, ku të sillni argumentet tuaja, duke u bazuar te referimet e teksteve të mësipërme?

Kompetenca e të shkruarit

1. Parafrazoni poezinë. Kujtoni fillimisht rregullat që duhet të ndiqni për të punuar, duke u kujdesur për leksikun e përdorur, sintaksën dhe figurat e retorikës.

Bëni kujdes, në veçanti, me teknikën që do të përdorni për të përcjellë dhimbjen e heroit lirik (mërgimtarit) tek lexuesi (dëgjuesi).

Kompetenca e ndërthurjes ndërlëndore

(shkrimi të sintetizuar dhe paraqitjes gojore me ndihmë multimediale)

1. Paraqitni individualisht ose në një grup të vogël, poezinë para klasës, duke u bazuar tek njohuritë e marra mbi paraqitjen. Përzgjidhni fjalët kyçe në këtë tekst poetik.

Përgatitni jo më shumë se katër slajde (slide) duke përdorur një program paraqitjeje. Kujtoni që slajdet duhet të kenë të dhëna të përmbledhura e të qarta. Në paraqitje duhet të tregoheni bindës dhe sa më shumë analitikë. Është e nevojshme mbi të gjitha që të shpreheni në mënyrë të shpenguar, duke e pasuruar paraqitjen tuaj me elemente ose

2. Krahasoni këtë këngë me këngë të tjera folklorike, në aspektin metrik, duke evidentuar ndryshimet apo ngjashmëritë e tyre. Shkruani një paragraf krahasues. (15-20 rreshta.)

Pjesa III Të shkruarit: një lidhje e veçantë me botën tonë të brendshme.

Zgjidhni një nga temat e sugjeruara të mëposhtme dhe shkruani një ese letrare.

Tema të sugjeruara:

1. Shqipëria është një vend që e ka ndërtuar historinë e saj përmes vuajtjesh e sakrificash nëpër shekuj. Argumentoni me shembuj të marrë nga historia jonë.
2. Mërgimi është një plagë e vjetër dhe e re. Përmes një eseje informuese, trajtoni këtë fenomen.
3. Këngët e popullit janë ushqim shpirtëror i pavdekshëm. Përshkruani një këngë të bukur popullore të zonës suaj.
4. Historia e një mërgimtari. Unë tregim.

[illegible]

A series of horizontal dashed lines for writing.

Skeda e vetëvlerësimit

Çfarë kam arritur të mësoj deri tani?

Me anë të mësimave të marra deri tani, mendoj se:

- kam zhvilluar më shumë **aftësinë** e _____

Ilustro me shembull: _____

- jam **shkathtësuar** në _____

(të kuptuarit, të interpretuarit, të menduarit në mënyrë kritike dhe krijuese, diskutim, hulumtimin, fjalor, përdorimin e mjeteve digjitale për gjetjen e informacionit, zgjidhjen e problemit të...etj.).

Ilustro me shembull: _____

- ndryshova **qëndrimin tim** mbi _____

Ilustro me shembull: _____

- gjykoj si një **vlerë** të rëndësishme për ta pasur te vetja _____

(p.sh.: respekti për mendimin e të tjerëve; respekti për parimet, vlerat, bindjet dhe kulturën e të tjerëve; respekti dhe ruajtja e trashëgimisë kulturore dhe artistike të popullit tone; vlerësimi i librave; dashuria për familjen dhe miqtë, etj.)

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Xhaferri, Rezarta

Letërsia 10 : libri i mësuesit / Rezarta Xhaferri, Nertila
Jança ; red. shkenc. Tomorr Plangarica. – Tiranë : Filara,
2016

154 f. ; 20.5 x 28 cm.

ISBN 978-9928-142-57-3

I.Jançe, Nertila

1.Letërsia botërore 2.Tekste për mësuesit 3. Tekste për
shkollat e mesme

821.1/.9 (072) (075.3)